

CARLO COLLODI

P I N O K I O
N • U • O • T • Y • K • I • A • I

C A R L O   C O L L O D I

P I N O K I O
N · U · O · T · Y · K · I · A · I

Medinuko istorija

A P Y S A K A - P A S A K A

Iš italų kalbos vertė
Audrius Musteikis

Dailininkas
Kęstutis Kasparavičius

VILNIUS

B

UDK 850-93-3
Co-82

Carlo COLLODI
LE AVVENTURE
DI PINOCCHIO
Storia di un burattino
Oscar Mondadori,
1981

ISBN 9986-16-222-X

© Audrius Musteikis, vertimas
i lietuvių kalbą, 2002
© Kęstutis Kasparavičius,
iliustracijos, 2002
© „Tyto alba“, 2002

I

Kaip ten buvo, kad meistras Vyšnia, dailidė, rado medžio gabalą, kuris verkė ir juokėsi kaip vaikas.

Kitados buvo...

– Karalius! – suskubs mano mažieji skaitytojai.

– Tai kad ne, vaikai, apsirikot. Kitą sykį buvo medgalys.

Ir net ne brangios medienos gabalas – paprasta pliauska, kokiomis žiemą prakuria krosnis ar židinius, kad degdamos prišildytų kambarius.

Né pats nežinau kaip, bet vieną gražią dieną tas medgalys atsidūré senojo dailidės dirbtuvéje. Meistras vadinosi Antonijus, tačiau visi jį šaukė meistru Vyšnia – dėl nosies galiuko, nuolat blizgančio ir tamsiai violetinio kaip išsirpusi vyšnia.

Išvydės tą medgalį, meistras Vyšnia bemat pradžiugo, émė trinti rankas iš pasitenkinimo ir murmèti po nosimi:

– Ta pliauskelé pačiu laiku: imsiu ir pasidirbsiu stalelio koją.

Kaip taré, taip ir padaré. Negaišuodamas čiupo išgalastą kirvę ir jau tašys, bet tik užsimojo pirmajam kirčiui – sustingo iškèles ranką, nes išgirdo plonytį plonytį balselį, kuris maldavo:

– Nemušk, man skaudės!

Įsivaizduojat, kaip turéjo pasijusti tas geraširdis senukas meistras Vyšnia!

Nustéręs jis apsidairė vildamasis išsiaiškinti, iš kurgi sklinda balselis, bet nepastebéjo nė gyvos dvasios! Dirst po varstotu – tuščia, pravérė spintą – nieko, žvilgt į drožlių ir pjuvenų pintinę – nieko, pradaré dirbtuvés duris, užmeté akį į gatvę – irgi nieko. Išeitų?..

– Išeitų, – nusijuoké jis kasydamasis peruka, – man tik taip pasirodė. Imkimės darbo.

Ir čiupės kirvę smagiai taukštéléjo pliauskai.

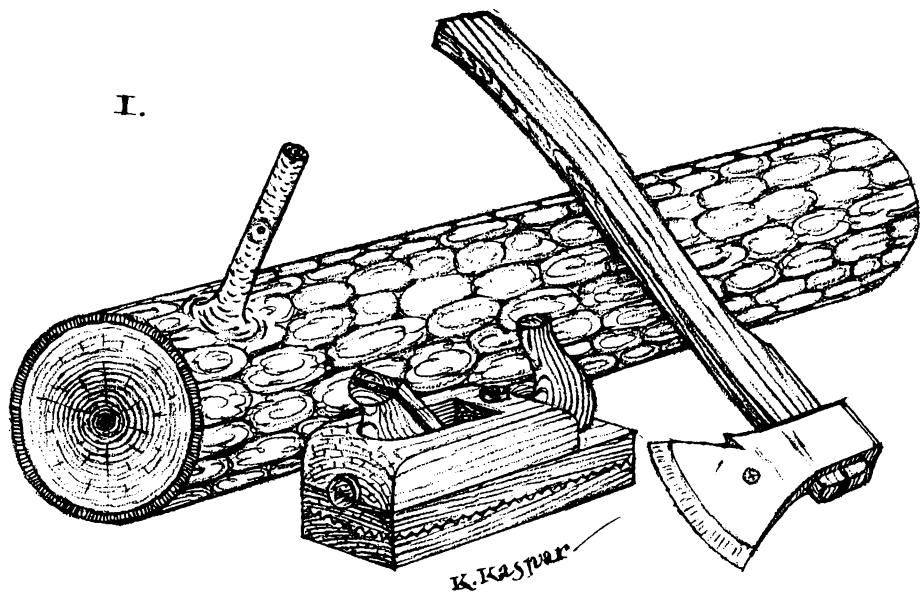
– Ai! Tu mane užgavai! – sucypé tas pats balselis.

Šiųk meistras Vyšnia išverté akis, išsižiojo, iškoré liežuvį kone iki pabarzdės ir sustingo kaip pamékliška kaukė – fontano maskaronas.

Kai atgavo kalbos dovaną, vapaliojo ir švebeldžiavo suimtas klaiko:

– Tai kas gi čia ką tik užriko ai?.. Juk nė gyvos dvasios. Nejaugis pliauskigalis bus išmokęs verkti ir cypauti kaip vaikas? Nebū-

I.

tas dalykas. Štai ji, paprasta krosniamalkė, kaip ir visos, jas meta į ugnį, kad puode išvirtų pupelės... O gal... Gal ten viduje kas tūno? Jeigu ir tūno, tekaltina save, nes tuoju patikrinsiu!

Taip sakydamas sugrobė abiem rankom vargšę pliauską ir ēmė be gailesčio tvatinti į dirbtuvės sienas.

Paskui liovėsi ir pasiklausė, ar balselis verkšlens. Luktelėjo minutėlę – tylu, penkias minutes – né cypt, dešimt minučių – tylu kaip ir anksčiau!

– Išeitų, – taršydamas peruką prisivertė nusijuokti meistras Antonijus, – balselis, sucypės oi, man pasivaideno! Ką gi, prie darbo.

O kadangi ji buvo surakinės išgąstis, dailidė ēmė niūniuoti – nuotaikai pakelti.

Meistras Vyšnia padėjo kirvi ir paėmė oblių, ketindamas pliauską palyginti ir padailinti, tačiau, brūkštelięs iš abiejų šonų, išgirdo pažįstamą balsiūkštį, kuris ši kartą juokėsi ir štai ką prasimanė:

– Liaukis! Tu mane kuteni!

Vargšelis meistras Vyšnia tik blinkt it žaibo pakirstas. Kai atsipeikėjo, pamatė besėdžis ant žemės.

Neapsakomas kraupas permainė jo veidą, net nosies galiukas, beveik visada violetinis, pažaliavo.

II

*Meistras Vyšnia dovanoja pliauską savo bičiuliui Džepetui,
kuris ketina iš jos išdrožti nepaprastą medinuką, mokésiantį šokti,
fechtuotis ir vartytis per galvą.*

O tada pabeldė į duris.

– Prašom, – pakvietė dailidė nebepajégdamas atsistoti.

Į dirbtuvę įžengė žvitrutis senučiukas. Jo vardas buvo Džepetas, tik aplinkiniai vaikiūkščiai, norėdami priversti jį griežti dantimis, pravardžiuodavo Kukurūzu, kadangi geltonas jo perrukas labai jau panėšėjo į kukurūzienę.

Džepetas buvo be galo ūmus. Vargas tam, kuris jį pavadindavo Kukurūzu! Kaipmat įsiusdavo ir visai nesivaldydavo.

– Labą dieną, meistre Antonijau, – pasveikino Džepetas. – Ką beveikiate ant žemės?

II.

- Mokau skruzdes daugybos lentelės.
- Žiūrėkit, nesusipainiokit!
- Kas kūmą Džepetą pas mane atvedė?
- Ogi kojos. Tiesą sakant, meistre Antonijau, atéjau prašyti paslaugos.
  - Nuolankus jūsų tarnas, – tarė dailidė ir pakeitė pozą – priklaupė ant kelių.
  - Širyt į galvą man šovė viena mintis.
  - Porinkit, porinkit.
  - Sakau, susimeistrausiu tokią medinę lélé – nepaprastą medinuką, mokésiantį šokti, fechtuotis ir vartytis per galvą. Su juo ketinu apkeliauti pasaulį ir taip pelnytis duonos kąsnį bei vyno stiklą. Na, ką pasakysit?
  - Šaunuolis, Kukurūze! – cyptelėjo nežinia iš kur sklindas balselytis.
- Pavadintas Kukurūzu, kūmas Džepetas įraudo kaip vėžys ir šokosi ant dailidės:
  - Kodėl mane įzeidinėjat?
  - Kas tamstą įzeidinėja?
  - Pavadinot mane Kukurūzu!..
  - Čia ne aš.
  - Tai gal aš? Sakau, kad taip pasielgėt jūs.
  - Ne!
  - Taip!
  - Ne.

– Taip.

Ir vis labiau karščiuodamiesi meistrai nuo kalbų perėjo prie darbų: kibo vienas kitam į kuodą, draskësi, kandžiojosi ir plūdosi.

Po susirémimo meistras Antonijus laikė geltonajį Džepeto peruką, o Džepetas atsitokėjo įsikandęs žilsvają dailidės puosmeną.

– Gražink mano peruką! – subliuvo meistras Antonijus.

– O tu grąžink mano ir skelbiam paliaubas.

Du senučiukai, atgavę savuosius perukus, paspaudė vienas kitam dešinę ir prisiekė likti bičiuliai iki grabo lentos.

– Taigi, kūmai Džepetai, – taré dailidė, patvirtindamas sudarytą taiką, – kokia ta paslauga, kurios ketinote prašyti?

– Geidaučiau galelio medienos tai savo lėlei sumeistrauti.
Ar duosit?

Didžiai patenkintas meistras Antonijus bemat nušlepsėjo prie varstoto paimti pagalio, įvariusio jam tiek baimės. Jau buvo beiteikiąs pliauską bičiuliui, tik šioji ūmai sujudėjo ir išslydo dailidei iš nagų, o kisdama nemaloniai apdaužė prakaulias vargšo Džepeto blauzdas.

– Ak šitaip? Kaip galantiškai, meistre Antonijau, tamsta teikiate dovanas?! Aš vos neapraišau!..

– Užtikrinu jus, kad aš niekuo dėtas!

– Aš dėtas, aš!..

– Čia vis ta malka...

- Malka tai malka, bet kam ją tėkšti man ant kojų!
- Nieko aš neteškiau!
- Apgavikas!
- Neižeidinékit, Džepetai, o jei ne, vadinsiu jus Kukurūzu!..
- Mulkis!
- Kukurūzas!
- Bukagalvis!
- Kukurūzas!
- Senas kvëša!
- Kukurūzas!

Pavadintas Kukurūzu trečią kartą, Džepetas pajuodo kaip žemė, šoko ant dailidės ir davė valią rankoms bei kojoms.

Mūšiui aprimus, meistras Antonijus pastebėjo, kad jo nosį papuošė dar du įbrėžimai, o antrasis peštynių dalyvis pasigedo dviejų švarko sagų. Šitaip suvedę saskaitas, senukai paspaudė viens kitam dešinę ir prisiekė likti bičiuliais iki grabo lento.

Tada Džepetas pasiémė žvitriają pliauską ir padékojės meistrui Antonijui paršlubčiojo namo.

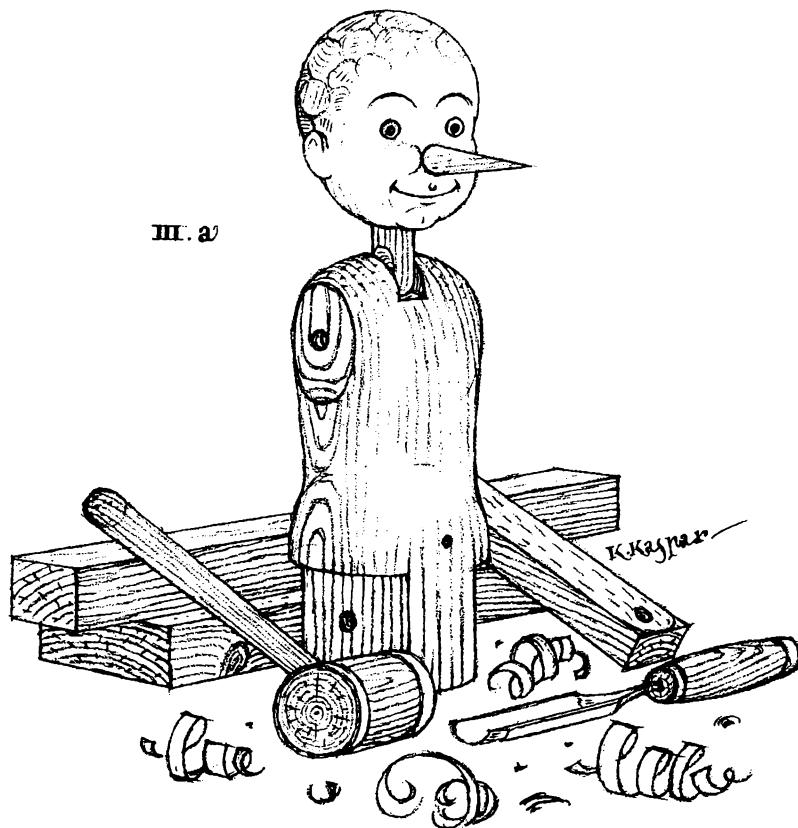
III

Namie Džepetas negaišuoja ir išdrožia lėlę, kurią pakrikštija Pinokiu. Pirmosios medinuko šelmystės.

Džepeto namai buvo kambarėlis pusrūsyje, šviesa į jį prasiskverbavo tik pro laiptus. Kuklesnių baldų nė su žiburiu nerasi: suklypusi kėdė, abejotino patogumo lova ir visai sukiužęs stalelis. Kambarėlio gilumoje židinyje kūrenosi ugnis, tačiau liepsna tebuvo tapyta ant sienos, kaip ir ant ugnies linksmai burbuliuojanties ir garų debesį leidžiantis puodas, kuris atrodė kaip tikras.

Partapsėjės Džepetas susirado įnagius ir émė drožti bei visaip dailinti savajį medinuką.

„Kokį čia vardą jam išrinkus? – suko jis galvą. – Pavadinsiu Pinokiu. Toks vardas atneš jam laimę. Pažinojau visą Pinokiu

šeimyną: tėvą Pinokį, motiną Pinokienę ir vaikučius Pinokučius, ir visiems éjosi kaip iš pypkés. Turtingiausias iš jų duoneliavo“.

Išrinkęs vardą, atsidéjo vien darbui ir netruko išdrožti plaukus, tada kaktą, po to akis.

Ísivaizduokit drožéjo nuostabą, kai nudailintosios akys sujudéjo ir ísispoksojo į jį.

Dviejų medakių veriamas Džepetas bemenk įsižeidė ir nautaisės pasipiktinusį balsą paklausė:

– Spangės medinės, ko taip į mane dėbsot?

Niekas nė vampt.

Tada drožėjas ėmėsi nosies, bet ji, vos baigta, pradėjo tišti: tiso tiso ir nutiso – veikiai išaugo į tikrą kartę.

Vargšas Džepetas net supluko ją bepjaustinėdamas, tik kuo uoliau drožė ir trumpino, tuo labiau ta užsispryrėlė tiso!

O dabar burnos eilė.

Burna dar ne visai baigta, o jau kikena ir šaiposi iš senuko.

– Liaukis kiknojės! – užsiplieskė Džepetas, bet ar tu pliaus-kai sakyk, ar sienai – jokios naudos.

– Sakau, liaukis! – širdo meistras.

Juoktis burna liovėsi, užtat visu ilgumu iškorė liežuvį.

Kad išvengtų rietenų, Džepetas apsimetė nepastebis ir darbavosi toliau. Po burnos išdrožė smakrą, paskui kaklą, po to pečius, pilvą, alkūnes ir rankas.

Pabaigė Džepetas rankas ir pajuto, kaip nuo galvos nučiuožė perukas. Atsisuko – ir ką išvydo? Ogi savo geltonajį peruką drožinio rankoje.

– Pinoki!.. Tučtuojau atiduok!

Bet Pinokis, užuot grąžinės peruką, užsimovė jį sau ant galvos – vos pats iš po jo kyšojo.

Ši užgauli, akiplėšiška išdaiga nuliūdino Džepetą, jis susikrim-

to taip, kaip dar niekada gyvenime nebuvo krimtėsis, pasisuko į Pinokį ir prakalbo:

– Ak tu, nenaudėli! Esi dar nė neišdrožtas, o jau negerbi tévo! Negerai, sūnau, negerai!

Ir nubraukė ašarą.

Beliko išdrožti kojas ir pėdas.

Užbaigė Džepetas pėdas ir išsyk gavo spyrį į nosį.

„Taip man ir reikia! – pamanė meistras. – Kodėl nepagalvojau anksčiau? Šaukštai popiet!“

Jis paėmė medinuką už pažastų ir pastatė ant grindų, kad pamokytu vaikščioti.

Pinokis buvo tarsi vieno kaulo ir judėti nepajégė, tad Džepetas laikė jį už rankos ir pamažel mokė žingsniuoti.

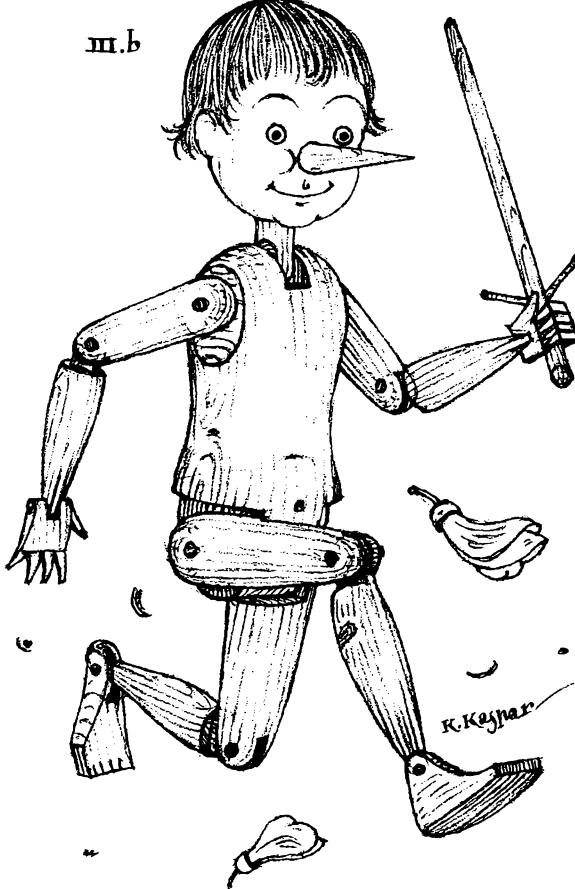
Kojoms prasilanksčius, Pinokio neberekėjo prilaikyti, ir jis émė siausti po kambarį, o galų gale pravérė duris, šmurkšteliėjo į gatvę ir pasipustė padus.

Vargšas Džepetas šoko įkandin, bet negaléjo pavyti, nes šelmis Pinokis liuoksėjo kaip zuikis, o paukšédamas medinémis kojomis į grindinį kélé tokį triukšmą, jog rodési, kad kaukši dvi-dešimt porų valstiečių klumpių.

– Čiupkit jį! Laikykit! – plyšojo Džepetas, bet žmonės gatvėje, išvydė risčia pasileidusį medinuką, sustodavo kaip pakerēti ir imdavo kvatotis už pilvų susiémę, juokési taip, kad net sunku apsakyti.

Laimei, kelyje pasitaikė karabinierius. Išgirdės tokį šurmulių ir pamanės, kad kažkam ištrūko kumeliukas, ryžtingai nužir-

III.b

glįjo į gatvęs viduri, pasirengęs sulaikyti nusižengėli ir užkirsti kelią didesnėms bėdoms.

Pinokis jau iš tolo pastebėjo kliūtį, bet tikėjosi mitriai prasmuksiąs karabinieriui tarp kojų, tik labai apsiriko.

Niekur nesitraukdamas karabinierius ramiausiai nutvėrė ji

už nosies (nosis buvo be galio ilga, atrodė tyčia pritaikyta kliūti už karabinierių) ir įteikė Džepetui tiesiai į glėbi; tas už bausmę ketino išdaigininkui tuo pat atseikėti pylos – nusukti ausis. Darbar įsivaizduokit, kaip nustėro ieškodamas tą ausų ir neįstengdamas surasti. O žinot, kodėl nerado? Drožė taip įsismaginės, kad ausis ir pamiršo.

Tuomet sugriebė jį už pakarpos ir tempdamas paskui save nieko gera nežadančiu veidu griežtai kalbėjo:

– Marš namo! Oi gausi, dar atsiimsi savo.

Pabūgės tokią grasinimą, Pinokis plest ant žemės ir atsisakė eiti. O aplinkui jau būriavosi smalsuoliai ir šiaip dykinėtojai.

Jie laidė liežuvius.

– Vargšas medinukas! – šnekėjo vieni. – Aišku, kad nenori grįžti. Tas žmogėnas Džepetas tai jau iškarš jam kailį!

Kiti piktdžiugiškai pridurdavo:

– Atrodo padorus, bet su vaikais elgiasi kaip tironas! Jei vargšelis medinukas liks pas Džepetą, tas vienu kartu papils jį į šipulius!..

Liežuvavo tol, kol karabinierius galų gale Pinokį paleido, o nekaltą žmogelių Džepetą išsivedė į kalėjimą. Nerasdamas žodžių apsiginti, senukas tik liejo ašaras ir pakeliui į belangę švagždėjo pasikükčiodamas:

– Tai nedoras vaikišcias. O aš taip stengiausi išdrožti dora medinuką! Bus man pamoka! Reikėjo anksčiau galvoti!..

Tai, kas dėjos vėliau, yra negirdėta neregėta istorija ir ją aš apsakysiu kituose skyriuose.

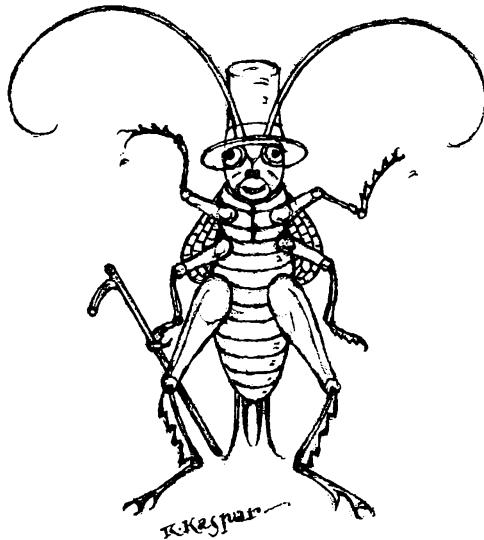
IV

Pinokio ir Kalbančio Svirplio susitikimas, iš kurio matyti, kaip negeri vaikai suirzta išmintingesniųjų pamokyti.

Taigi, vaikai, papasakosiu, kad kol nelaimingajį Džepetą, niekuo neprasikaltusį, vedė į kalėjimą, išdaigininkas Pinokis, ištūkės iš karabinieriaus nagų, jau dūmė laukais, kad kuo greičiau parsirastų namo; skuodė kaip patrakės, liuoksėjo nuo stačiausių kriausiu, šokinėjo per kryklių brūzgynus ir griovius, žodžiu, straksėjo kaip ožiukas ar medžiotojų gainiojamas zuikelis.

Atsidūrės prie namų, rado laukujes duris praviras. Pastūmėjas, įsmuko vidun, užsklendė velkę, išsipleikė ant žemės ir didžiai patenkintas giliai giliai atsiduso.

Tik neilgtrukus palaimą sudrumstė svirptelėjimas:

– Svir svir svir.

– Kas čia mane šaukia? – pabūgo Pinokis.

– Tai aš!

Pinokis apsidairė ir išvydo didžiulį svirplį, létai ropojantį sieną.

– Ei, Svirply, kas tu toks?

– Aš esu Kalbantis Svirplys ir gyvenu čia visą šimtą metų.

– Nuo šiol šis kambarys priklauso man, – pareiškė medinukas, – ir jeigu jau nori padaryti man malonę, tučtuojau dink ir daugiau niekada nelisk į akis.

– Līsiu, – atsakė Svirplys, – kol išgirsi visą teisybę.

– Na, tai klok ir išnyk.

– Vargas tiems vaikams, kurie šiaušiasi prieš tėvus ir dėl aikščių palieka gimtuosius namus. Nepatirs jie džiaugsmo šiame pasaulyje, o anksčiau ar vėliau karčiai nusivils.

– Giedok, Svirpliuk, iš sveikatai, o aš ryt su aušra ketinu iš čia išsikraustytį, nes jei pasiliksiu, atsitiks taip, kaip atsitinka visiems vaikams: mane pasiūs į mokyklą ir norom nenorom teks mokytis, o aš, turiu prisipažinti, nejaučiu tam nė menkiausio pašaukimo, man smagiau vaikytis drugelius, karstyti po medžius ir draskyti lizdus.

– Žiopliuk, ar žinai, kad jeigu taip elgsies, liksi paskutinis mulkis ir visi tave pirštais badys?

– Užsičiaupk, netikęs Svirpliūkštį! – įsižeidė Pinokis.

Bet Svirplys, kuris buvo kantrus ir į viską žvelgė filosofiškai, užuot pasibaisėjęs tokiu atskalūniškumu, tėsė:

– Jeigu tau nemielia mokykla, išmok bent amato, kad garbingai pelnytumeisi duoną.

– O dabar paklausyk, – rėžė Pinokis dar labiau suiržęs. – Iš visų amatų man tiktų tik vienas vienintelis.

– Ir koksai gi?

– Valgyti, gerti, miegoti, maloniai leisti laiką ir bastytis nuo ryto ligi vakaro.

– Manykis kaip išmanai, – Kalbantis Svirplys liko ramus, – tačiau visi, kurie tik imasi šio amato, beveik visada atsiduria arba ligoninėje, arba kalėjime!

– Įsidėmėk, kvailas Svirpliūkštį!.. Pasisaugok, kad nesupykčiau!

- Vargšeli Pinoki! Tu keli man užuojautą!..
- Kodėl užuojautą?
- Todėl, kad esi medinukas, o blogiausia, kad ir smegeninė tavo medinė.

Po šių žodžių Pinokis stryktelejo, nutvérė medinį plaktuką ir švyst į Kalbantį Svirplį.

Gal manė tik pagasdinsiš, nelaimei, kliuvo tiesiai Svirpliu i galvą ir tas vargšas, dar spėjės svirptelėti, taip ir liko priplotas prie sienos.

V

Alkanas Pinokis randa kiaušinį ir jau keps, tik kiaušiniene išplasnoja pro langą.

Netrukus émė temti, o Pinokis prisiminé, kad dar nieko burnoj neturéjo. Prisiminé ir išgirdo suurzgiant pilvą – budo apetitas.

O vaikų apetitas netrunka įsismaginti; ir iš tiesų – bemat jis virto alkiu, o šis, kur buvęs nebuvięs, peraugo į žvérišką alkį – žarna žarną rijo.

Vargšas Pinokis nuléké prie židinio, prie kunkuliuojančio puodo, ir pamégino jį nudengti, kad patikrintų, kas ten taip smagiai garuoja, bet puodas pasirodė esas nupaišytas. Nujaučiat, koks apmaudas užplūdo medinuką? Jau ir taip ilga jo nosis pailgėjo dar bent kelis sprindžius.

Tada Pinokis perlékė kambarį ir išnaršė visus stalčius ir podėlius ieškodamas duonos kriaukšlės; būtų pravertusi ir sužiedėjusi žiauberė, ir plutelė, ir šuniui atidėtas kaulas, apipelijusios kukurūzų košės šaukštą, žuvies ašaka, vyšnios kaulukas, kad tik būtų kramtoma... Neaptiko nieko – tuščia. Kaip iššluota.

O alkis įkyriai stipréjo: nelaimingas Pinokis neišmanė kogriebtis, kad palengvėtų, todėl émė žiovauti – kartais atrodė, kad medinukui žiaunos plyš. Nusižiovavęs jis nusispjaudavo, bet pilvo maršų nenutildė niekas.

Tada émė rypauti:

– Tiesą saké Kalbantis Svirplys. Nedorai pasielgiau, kad šiausiai prieš tétį ir pabégau iš namų... Jei tétis būtų čia, man dabar nereikėtų mirti nuo žiovulio! Oi! Kokia bjauri negalė tas alkis.

Tik štai jam pasirodė, kad šiukšlių krūvelėje guli kažkas apvalu ir balta – panašu į vištос kiaušinį. Akies mirksniu Pinokis užgulė radinį. Ten iš tikrujų būta kiaušinio.

Neįmanoma aprašyti medinuko džiaugsmo – patarčiau duoti valią vaizduotei. Lyg apdujės jis vartė tą kiaušinį, mylavę, bučiavę, o bučiuodamas kalbėjo:

– Tik kaip dabar aš jį pasiteksiu? Gal išplakti ir iškepti?.. Ne, geriau kietai išvirsiu... Bet ar nebūtų gardžiau iškepti neplaktą? O gal išvirti minkštai? Ne, verčiau iškepti – nebeištversiu, taip noriu valgyti!

Kaip tarė, taip padarė: ant puodo su žerplėjančiomis žarijomis pastatė keptuvę, į kurią vietoj aliejaus ar sviesto šliūkšteli-

jo vandens: kai tas pradėjo garuoti, taukšt praskélė lukštą ir jau muš kiaušinį į keptuvę.

Tik vietoj baltymo su tryniu iš ten iššoko mitrus ir labai meilus viščiukas, kuris grakščiai nusilenkė ir prabilo:

– Širdingai dékoju, sinjore Pinoki, kad palengvinot man lukšto skaldymo vargus! Viso labo, gyvuokit pats ir tegyvuoja visi jūsų namiškiai.

Po šios prakalbos ištiesė sparnus ir purpt pro langą – tiek Pinokis jį ir tematė.

Nelaimėlis medinukas dar ilgai stovėjo it mietą prarijės: akis išplėtęs, prasižiojės, su praskeltais lukštais rankose. Galop atsi-kvošėjo ir pratrūko: cypė, iš nevilties trypė kojomis ir pro ašaras šnekėjo:

– Vis dėlto Kalbantis Svirplys buvo teius! Jeigu nebūčiau bégės iš namų ir jeigu dabar čia būtų tėtis, man netektu mirti iš bado! Ai! Kokia bjauri negalė tas alkis!..

O kadangi pilvas maištavo visu smarkumu ir nebuvo aišku, kaip jį numaldyti, Pinokis sumanė pabégėti į gretimą miestelį, mat vylési sutiksiąs kokį geraširdį žmogų, duosiantį jam išmal-dos kriaukšlytę duonos.

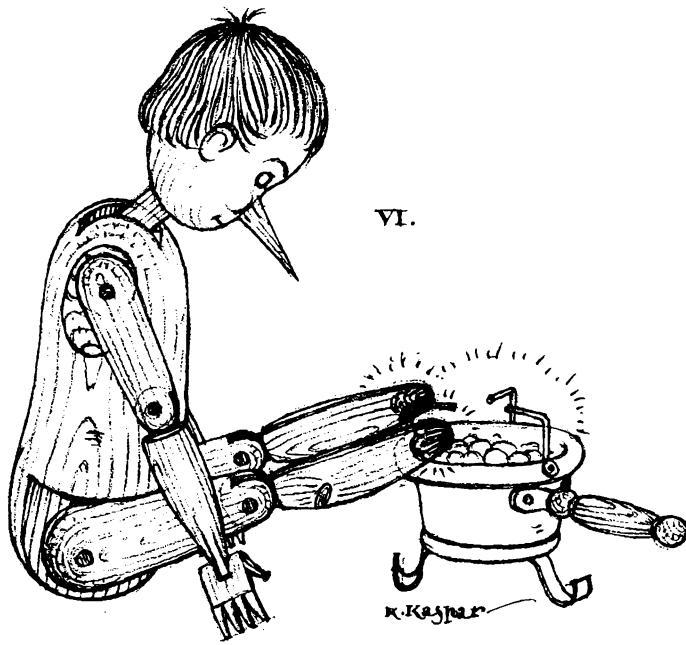
VI

Pinokis užsnūsta susikėlęs kojas ant žarijų, o rytą atsibunda sudegusiomis pėdomis.

Kaip tyčia pasitaikė gūdi žiemos naktis. Trankėsi perkūnija, dangų plakė ugnies rykštės, šaltas plėšrus vėjas, nirtulingai švilpdamas, kėlė neužmatomus dulkių debesis, girgždino ir krakšino visus apylinkės medžius.

Pinokis kaleno dantimis, mat bijojo žaibo ir perkūnijos, tačiau alkis vis dėlto paémė viršų ir privertė atidaryti duris. Vargais negalais lekuodamas kaip šuo per medžioklę atšuoliavo Pinokis į miesteli.

Bet visur buvo tamsu ir tuščia. Krautuvėlės uždarytos, namų durys užsklėstos, langinės užvertos, lauke né vieno gyvo padaro. Atrodė, kad visi išmirę.

Tada Pinokis, alkio sriegiamas ir nevilties stumiamas, prie vieno namo émė skalambityti varpeliu. Mané: vis tiek kas nors išlís.

Ir iš tiesų išlindo – toks senis su naktine kepuraite. Jis subambéjo:

– Ko prireiké tokiu metu?

– Gal malonétumét duoti man kąsnelį duonos?

– Palükék čia, tuoju gr̄išiu, – pažadéjo senis, pamanęs, kad turi reikalą su vienu iš tų pramuštgalių, kurie smaginasi nakti skambinédami į duris ir šitaip drumsdami padorių piliečių sal-dū miegą.

Po minutėlės langas vėl prasivėrė ir senis šūktelėjo Pinokiu:

– Stokis čia ir ištiesk kepurę.

Pinokis tučtuojau nusitraukė kepurėlę ir ištiesė, bet ant jo galvos it ant puodynės su perdžiūvusia pelargonija šliūkšteliėjo visas puskubilis vandens ir permerkė kiaurai.

Medinukas grižo namo šlapias kaip viščiukas, visiškai nusi- baigės ir alkanas, o kadangi nebesilaikė ant kojų, klesteliėjo ant kėdės ir peršlapusias, pavargusias kojas užkélé tiesiai ant puodo su žerplėjančiomis žarijomis.

Taip ir užsnūdo, o jam miegant į medines kojas įsimetė ug-nis, ir pamažėl jos virto anglimis, o paskui pelenaist.

Bet Pinokis toliau sau knarkė, tarsi tos kojos būtų kieno nors kito. Pagaliau bedienojant pabudo, nes kažkas baldėsi į duris.

– Kas ten? – žiovaudamas ir krapštydamasis akis paklausė medinukas.

– Čia aš, – atsiliepė balsas.

Jis buvo Džepeto.

VII

*Parėjės Džepetas atiduoda medinukui pusryčius, kuriuos
vargšelis buvo parsinešęs sau.*

Nelaimingasis Pinokis buvo tokis apsimiegojės, kad net nepastebėjo, jog sudegė kojos; todėl, vos išgirdės tévo balsą, stryktelejo nuo kėdutės ir jau lėks sklaščio atšauti, bet tik susvirduliuavo ir plojosi kaip ilgas ant grindų.

Šlumšteldamas sukélė tokį triukšmą, kokį būtų sukélęs iš penkto aukšto barškantis maišas su puodais.

- Atidaryk! – šaukė lauke Džepetas.
- Téveli, negaliu, – raitydamasis ant grindų virkavo medinukas.
- Kodėl negali?

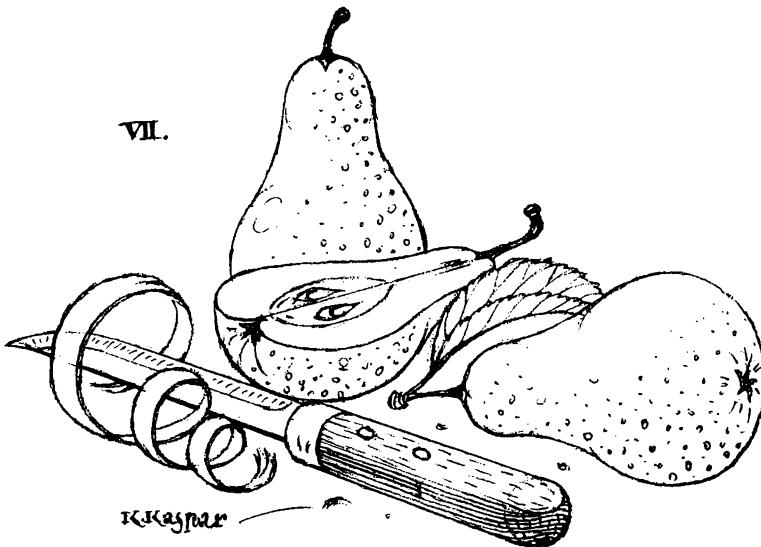
- Todėl, kad man kojas suėdė.
- Kas tau jas suėdė?
- Katinas, – atsakė Pinokis, išvydęs katiną, letenėlėmis bėšokdinantį medžio drožles.
- Sakau, atidaryk! – kartojo Džepetas. – Aš tau parodysiu katiną, kai įeisiu.

– Nebegaliu atsistoti, patikėkit. O vargas man, vargas, teks visą gyvenimą keliais šliaužioti!..

Džepetas, manydamas, jog tie rypavimai – dar viena medi-nuko šelmystė, nusprendė, kad laikas tuos cirkus baigtி, ir įsire-pečkojo į vidų pro langą.

Ketino barti ir perti, bet, išvydęs savajį Pinokį išsitiesusį ant grindų ir iš tikrujų netekusį kojų, atsileido, čiupo ji į glėbi, puo-lę bučiuoti, visaip čiūčiuoti ir glamonėti. Ašarų žibučiams rie-dant per skruostus, tik sukūkčiojo:

- Mielas Pinokéli! Kaipgi tu nusideginai kojeles?
- Nežinau, téveli, bet patikėkit, šios gūdžios nakties kol gyvas neužmiršiu. Bildėjo, žaibavo, aš buvau baisiai alkanas, o Kalbantis Svirplys pasakė: „Ir gerai, buvai nedoras ir šito nusipelnei“, aš pasa-kiau: „Liaukis, Svirply!..“, o jis: „Tu visas medinis, todėl ir makaulė tavo buka“, tada sviedžiau į jį plaktuką ir jis žuvo, bet pats kaltas, nes aš nenorėjau jo nudėti, paskui uždėjau keptuvėlę ant žarijų, bet viščiukas pabėgo, pasakės: „Viso labo... ir tegyvuojā jūsų namiškiai“, o alkis tiesiog įsisiautėjo, todėl senis su naktine kepuraite, pasirodės lange, pasakė: „Stokis čia ir ištiek kepurę“ ir išliejo visą kubilą man

ant galvos, bet juk paprašyti kąsnelio duonos ne sarmata, ar ne tiesa, tučtuojau grįžau namo, o kadangi nebeapsikenčiau alkiu, užkéliau kojas ant žarijų, kad pradžiūtų, jūs grižot ir tik tada pastebėjau, kad jos sudegė, alkį tebejaučiu, o kojų jau nebejausiu niekad niekad! Ai... ai... ai... ai...

Ir vargšelis Pinokis prapliupo taip garsiai sriūbauti, kad buvo girdéti už penkių kilometrų.

Džepetas iš viso to raizgaus pasakojimo supratęs tik viena, kad Pinokis miršta badu, ištraukė iš kišenės tris kriausės. Tiesdamas jam vaisius pasakė:

– Šios trys kriausės – mano pusryčiai, bet atiduodu jas tau su mielu noru. Valgyk i sveikatą.

– Jei norite, kad valgyčiau, malonėkite nulupti.

– Nulupti? – nusistebėjo Džepetas. – Negalėjau né pamanyti, vaikeliuk, kad būsi toks aikštingas ir toks išrankus valgiui. Negerai! Šiame pasaulyje nuo mažų dienų reikia pratintis pasitenkinti mažu ir valgyti viską, nes niekada nežinai, kas gali atsitikti. Juk visaip būna!..

– Jūs teisus, – sutiko Pinokis, – bet aš neimsiu į burną nelupo vaisiaus. Negaliu pakęsti luobo.

Ir geraširdis Džepetas, išsitraukęs peiliuką ir apsišarvavęs geležine kantrybe, nulupo visas tris kriaušes, o žieveles sukrovė stalo kampute.

Dviem kąsniais sušlamštęs pirmają kriaušę, Pinokis buvo besviedžias nuograužą, bet Džepetas sulaikė jo ranką bylodamas:

- Neišmesk, gyvenime viskas praverčia.
- Nuograužos nevalgysiu né už ką!... – suriko medinukas, nutaisęs pasibjaurejimo grimasą.
- Tai dar pažiūrėsim. Juk visaip būna... – ramiai dėstė Džepetas.

Ir trys nuograužos, užuot išskriejusios pro langą, atsidūrė stalo kampute šalia žievelių.

Sukirtęs, tiksliau, prarijės tris kriaušes, Pinokis létai létai nusižiovavo ir suinkštė:

- Aš vis dar alkanas.
- Bet aš, mano vaike, nieko valgomos nebeturiu.
- Visai visai nieko?

- Nebent žievelių su nuograužomis.
- Kur dingsi! – tarė Pinokis. – Jeigu nieko néra, suvalgysiū lupeną.

Ir émė žiautaroti. Iš pradžių raukësi, bet netrukus vieną po kitos sušlavé visas žieveles, paskui – ir nuograužas, o kai sušlamštë viską, patenkintas pliaukštéléjo sau per pilvą ir džiaugsmingai paskelbė:

- Dabar esu sotus!
- Matai, – pastebéjo Džepetas, – argi neteisus buvau sakydamas, kad nereikia raukytis ir dël prastesnio kãsnio. Mano mielas, niekada nežinai, kas gyvenime gali nutikti. Juk bûna visaip!..

VIII

*Džepetas išdrožia Pinokiui naujas kojas ir parduoda švarką,
kad nupirktu elementorių.*

Numarinės kirminą, medinukas jau vėl kniaukė ir verkšleno trokštąs naujų kojų.

Bet Džepetas, ketindamas jį nubausti už prikrėstas eibes, vi-są pusdienį nepaisė nei skundų, nei ašarų.

– Kodėl gi turėčiau iš naujo meistrauti tau kojas? Kad vėl pabėgtum?

– Pažadu jums, – zyzé medinukas, – kad nuo šiandien būsiu geras...

– Visi vaikai, – atkirto Džepetas, – taip kalba, kai tikisi ką nors iškaulysią.

- Pažadu eiti į mokyklą, mokytis ir būti garbingas...
- Visi vaikai, kai tikisi ką nors iškaulysių, gieda tą pačią giesmelę.
  - Bet aš ne toks kaip kiti! Aš pats geriausias iš visų ir niekada nemeluoju. Pažadu, téveli, kad išmoksiu amato ir būsiu jums senatvėje paguoda bei ramstis.

Džepeto, nors ir nutaisiusio tūžmingą veidą, akys pritvinko ašarų, o širdis plyšo iš meilės nuo tokios jaudinamų žodžių. Nieko jis nebesakė, tik paémė įrankius, du paruoštos medienos galalus ir įniko į darbą.

Po valandėlės – šit ir kojos: dailios, grakščios, laibos ir vingrios, tartum didžio menininko rankų kūrinys.

Tada Džepetas paliepė medinukui:

– Užsimerk ir miegok!

Ir Pinokis užsimerkė, bet tik apsimetė miegas. O kol jis apsiminėjo, Džepetas, į kiaušinį lukštą įsipylęs klijų, pritvirtino naujas kojas į senųjų vietą ir pritvirtino taip kruopščiai, kad néžymelės nebuvo matyti.

Vos tik medinukas pajuto kojas beturęs, strykt nuo stalo, kur buvo paguldytas, ir kad ims staipyti, per galvą vartytis – tarsi proto netekęs iš didžios laimės.

– Kad atsilyginčiau už viską, ką dėl manęs padaréte, – pareiškė Pinokis téciui, – noriu tučtuojau eiti į mokyklą.

– Koks tu šaunuolis.

– Bet kad galēčiau ten eiti, man reikia drabuželių.

VIII.

K. Keppler

Džepetas buvo varguolis ir neturėjo nė grašio, tad iš spalvoto popieriaus išlankstė apsiaustėli, iš medžio žievės išskobė batukus, o iš duonos minkštimo nulipdė kepurėlę.

Pinokis nulékė pasigérēti savo atspindžiu dubenyje su vandeniu ir liko be galio patenkintas. Jis pūtēsi:

- Atrodau kaip tikras ponaitis!
- Iš tiesų, – sutiko Džepetas, – tik išidék į galvą, kad ne dai-lus, o tvarkingas drabužis daro poną.
- O beje, – pridūrė medinukas, – mano mokslams dar šio bei to trūksta. Taip, trūksta paties svarbiausio.
- O ko?
- Trūksta elementoriaus.
- Tu teišus, tik iš kur jį gauti?
- Labai paprasta: nueini pas knygininką ir nusiperki.
- O pinigai?
- Aš tai neturiu.
- Kad ir aš neturiu, – prisipažino geraširdis senukas ir apsi-niaukė.

Kad ir koks linksmuolis buvo Pinokis, nusiminė ir jis: kai skurdas iš tiesų didelis, juk ir vaikai supranta.

– Nenukabink nosies! – sušuko Džepetas ūmai pašokęs. Už-simetęs seną nudévėtą – lopas ant lopo – švarką, jis išlékė kaip į gaisrą.

Netrukus grižo, tik jau be švarko, užtat rankoje laikė elemen-torių sūnui. Varguolis stovėjo vienmarškinis, o lauke snigo.

- Tėveli, o kurgi švarkas?
- Pardaviau.
- Kodėl pardavėt?
- Nes man buvo per karšta.

Pinokis viską akimirksniu suprato. Nevaliodamas atsispirti šiltų jausmų proveržiui, puolė Džepetui ant kaklo ir ji visą išbučiavo.

IX

*Pinokis parduoda elementorių, kad pamatytių
lėlių teatriuko vaidinimą.*

Nustojus snigti, Pinokis su nauju gražiu elementoriumi po pažasčia pasuko mokyklos linkui, o pakeliui jo galvelėje vieną rožinę svajonę jau stūmė kita, dar nuostabesnė, ir tiek daug visokių sumanymų ten kirbėjo.

Štai kaip jis svarstė:

– Siandien mokykloje varnų negaudysiu ir išmoksiu skaityti, rytoj – rašyti, o poryt – skaičiuoti. Paskui per savo gabumą gausiu krūvą pinigelių ir už pačius pirmuosius, subirusius man į kišenę, pasiūdinsiu téčiui paprastą, tvarkingą švarką. Bet kodėl paprastą?! Reikia, kad būtų auksuotas, sidabruotas, deimantų sagomis. Vargšelis šito nusipelnė, juk kad nupirkštų man knygų

IX.

K.Kaynar

ir mane išmokslintų, paliko vienmarškinis... Tokiame šaltyje!
Reta tėcių, kurie šitaip pasiaukotų!..

Taip besvarstydamas susijaudinęs Pinokis kažkur tolumoje išgirdo dūdelių pirpimą ir būgno dūžius: pi-pi-pi, pi-pi-pi, bum, bum, bum, bum.

Stabtelėjo ir įsiklausė. Garsai sklido iš pačios ilgutėlio tako, kertančio Pinokio kelią, gilumos. Takas vedė į nedidelį miestelį, įsikūrusį jūros pakrantėje.

– Kokia čia muzika? Kad ne ta mokykla... O, kaip gaila!

Stovėjo sutrikęs. Juk reikėjo nuspresti: mokykla ar dūdelės.

– Šiandien pasiklausysiu muzikos, o rytoj – į mokyklą. Į mokyklą niekada nevėlu, – apsisprendé išdykėlis.

Pasakyta padaryta: jis pasuko į šalį ir – tabalai makalai. Vis aiškiau girdėjos dūdelių melodija ir būgno bumbsėjimas: pi-pi-pi, pi-pi-pi, pi-pi-pi, bum, bum, bum, bum.

Nė nepajuto Pinokis, kaip atsidūrė vidur šurmulingos aikštės, knibždančios žmonių, besibūriuojančių apie didžiulį balaganą, sukaltą iš lentų, viliojantį šimtais spalvų marguliuojančią uždanga.

– Koks čia balaganas? – pasidomėjo Pinokis, atsisukęs į vietos berniūkštį.

– Pasiskaityk afišą ir sužinosi – juk viskas parašyta.

– Mielai pasiskaityčiau, bet šiandien lyg tyčia užmiršau, kaip skaitoma.

– Še tau kad nori! Gerai, perskaitysiu. Taigi žinok, kad šioje

afišoje raudonomis kaip kraujas raidėmis parašyta: DIDYSIS LÉLIŲ TEATRAS...

- Ar seniai prasidėjo vaidinimas?
- Netrukus prasidės.
- O kiek reikia mokėti už įejimą?
- Keturis soldus.

Iš smalsumo Pinokis nesitvérė savam kaili ir be jokių ceremonijų, nėmaž nesigėdydamas, paprašė berniūkštį:

- Gal paskolintum keturis soldus iki rytojaus?
- Mielai paskolinčiau, – pašaipiai atsakė anas, – tik šiandien lyg tyčia nelabai galiu.
- Už keturis soldus parduosiu tau savo švarkelį, – neatlyžo medinukas.

– Kur aš dėsiu švarkelį iš spalvoto popieriaus? Užlis ir liks tik šlapia vieta.

- Gal pirkum mano batukus?
- Pakuoms tiktų.
- O kiek duotum už kepurėlę?
- Tai bent pirkinys! Kepuraitė iš duonos minkštimo! Pelēs man ir ant galvos užsikars jos paragauti!

Pinokis nenustygo kaip ant adatų. Jau žiojas siūlyti brangiausio daikto, bet vis nedriusta: tūpčioja, mindžikuoja, kankinasi. Galų gale pasiryžo:

- Tada gal nupirkum už keturis soldus visai naują elementorių?

– Aš pats esu vaikas ir nieko iš kitų vaikų neperku, – atšovė Pinokiu mažasis pašnekovas. Jo būta gerokai išmintingesnio.

– Aš nupirksiu elementorių. Te tau keturi soldai, – sudude-
no sendaikčių perpirklis, nuklausęs berniūkščių pokalbi.

Taigi knyga buvo parduota. O vargšas Džepetas vienmarški-
nis sėdėjo namuose ir kaleno dantimis nuo šalčio – kad tik sū-
nus turėtų elementorių!

X

Lelės atpažista savo broliuką Pinokį ir triukšmingai ji pasveikina, tačiau pasirodo lėlininkas Ugniarijys ir Pinokiui iškyla pavojus gauti liūdną galą.

Pinokis užėjo į teatriuką, o tai, kas ten nutiko, mažumėlę pri-mena revoliuciją.

Žinokite, kad uždanga jau buvo pakelta, o vaidinimas prasidėjės.

Scenoje stovėjo Arlekinas su Pulčinela ir kaip paprastai rie-josi, grasindami vienas kitą užgriūti antausių bei spyrių lavina.

Žiūrovai susidomėjė stebėjo veikėjų kivirčus ir sutartinai praplūpdavo kvatotis, nes aktoriai gestikuliavo ir į kiekvieną plūstamajį žodį reaguodavo taip įtikinamai, tarsi iš tiesų būtų du „protinги gyvūnai“, du tokie pat piliečiai.

Tik staiga Arlekinas liaujasi vaidinės ir pasisukės į publicą bei ranka mostelėjės į salės gilumą pradeda dramatiškai kriokti:

- Aukščiausioji Apvaizda! Sapnuoju aš ar būdrauju? Taigi štai ten tikrai Pinokis!..
- Iš tiesų Pinokis! – kliegia Pulčinela.
- Tikrai jis, – suspinga nelauktai pasirodžiusi scenoje sinjora Rozaura.
- Pinokis! Pinokis! – plyšauja choru visos lélės, sušokusios į

sceną iš užkulisių. – Tai Pinokis! Mūsų broliukas Pinokis! Tegy-vuoja Pinokis!..

– Pinoki, eikš pas mane, – šaukia Arlekinas, – ateik į savo broliukų medinukų glėbi!

Kvietimas toks lipšnus, kad Pinokis nenustygsta ir iš parterio galo strykt į pirmąsias eiles, dar vienas šuolis – ir jis jau ant orkestro dirigento galvos, o iš ten – liuokt ant scenos.

Sunku ir apsakyti, kiek apkabinimų ir glėbesčiavimų, kiek draugiškų paplekšnojimų, žodžiu, tikros ir nuoširdžios bičiulystės įrodymų sulaukė Pinokis šios artistų bei artisčių trupės sveikinamas.

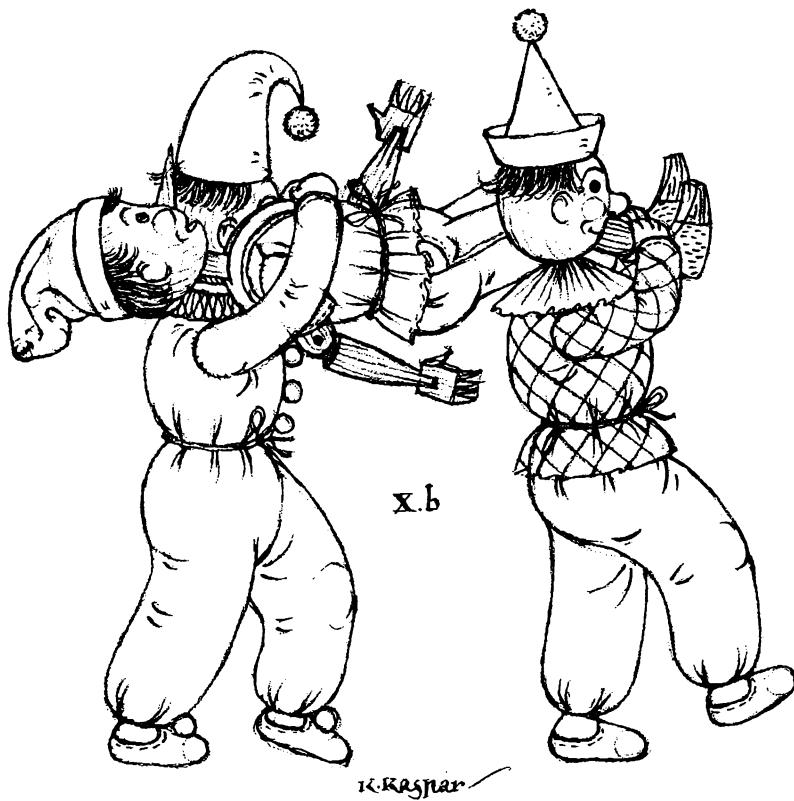
Kad reginys buvo jaudinamas, niekas nė nesiginčija, tik publika, nesulaukusi komedijos tėsinio, ēmė nekantrauti ir šūkauti:

– Norim komedijos, rodykit komediją!

Tik veltui jie burnas aušino, nes lélės, užuot tėsusios vaidinių, triukšmavo bei šūkaliojo dvigubai garsiau ir pasisodinusios Pinokį ant pečių iškilmingai nešiojo jį rampos šviesoje.

O tuomet išlindo lėlininkas, toks bjaurus žmogėnas, kad pažvelgei – ir pakinklius pakirto; barzda juoda kaip derva, ilgų ilgiausia – iki žemės: kai eidavo, tai net primindavo ją; srébtuvė kaip krosniaskylė, akys kaip raudonstikliai žibintai su viduje plieskiančiomis ugnimis, o rankose jis laikė storą botagą, nuvytą iš gyvačių ir lapių uodegų, kuriuo be perstojo pliauškino.

Nelauktas lėlininko pasirodymas visiems taip ir atémė žadą, niekas daugiau nė necyptelėjo. Būtum ir musės zirbimą išgir-

dės. Vargšai vaidintojai, lėliukai ir lėlytės, tirtėjo kaip epušės lapeliai.

- Atlindai į mano teatrą kelti riaušių? – užriaumojo lėlininkas ant Pinokio gergždžiu peršalusio pelkių velnio balsu.
- Jūsų šviesybe, tai ne mano kaltė!
- Nutilk! Vakare atsiskaitysim.

Po vaidinimo lėlininkas nudrožė į virtuvę – ten jo vakarienei kepė ant iešmo pamautas riebus avinas. O kadangi pritrūko malkų kepsniui apskrudinti, lėlininkas pasikvietė Arlekiną su Pulčinela ir įsakė:

– Atriškit nuo vinies tą medinuką ir atveskite čionai. Regis, jis labai sauso medžio, esu tikras, kad jam pleškant kepsnys kaip reikiant paskrus.

Arlekinas ir Pulčinela iš pradžių dar delsė, bet, pabūgę šeimininko šnairakiavimo, paklusso: netrukus grižo į virtuvę už parankių vesdami bėdžių Pinokį, kuris vyniojosi kaip ungurys ir graudingai cypė:

– Tėveliuuk, gelbék mane! Nenoriu mirti, nenoriu mirti!..

XI

Ugniarijys čiaudo ir atleidžia Pinokiui, kuris vėliau nuo mirties išgelbsti savo bičiulį Arlekiną.

Lélininkas Ugniarijys (toks buvo jo vardas) atrodė baugiai, iš tiesų baugiai, ypač ta ilga juoda barzda, kuri kaip prijuostė klojo visą jo krūtinę ir dengė kojas, bet širdies gilumoje jis nebuvo piktavalis. Ir štai įrodomas. Išvydės vedamą vargšą Pinokį, kuris spyriojosi ir grūmėsi su vedliais kliegdamas „Nenoriu mirti, nenoriu mirti“, émė jaudintis bei graudentis, iš pradžių dar laikési, bet galų gale nebeištvrė ir kurtinamai nusiiciaudėjo.

Išgirdės čiaudulį Arlekinas, iki šiol iš sielvarto pasviręs kaip verkiantis gluosnis, bemat pradžiugo ir sukuždėjo Pinokiu:

– Geros naujienos, brolau. Lėlininkas nusičiaudėjo, o tai yra ženklas, kad suminkštėjo iš užuojaus, vadinasi, galësi išnešti kudašių.

Derėtū žinoti, kad šiaip jau dėl ko nors susigraudinę žmonės arba verkia, arba bent jau apsimeta šluostasi akis, o Ugniarijys, kaip reikiant susijaudinės, turėjo įproti čiaudėti. Tada visi ir pajusdavo jo širdies minkštumą.

Nusičiaudėjės lėlininkas nutaisė rūsčią miną ir užriko:

– Liaukis verkšlenės! Nuo tavo raudų man diegia skrandį... tiesiog raižo ir aš... aš... apči! apči! – ir dar du sykius nusičiaudėjo.

– I sveikatą, – palinkėjo Pinokis.

– Dėkui. Ar gyvi tavo tėtis ir mama? – paklausė Ugniarijys.

– Tėtis gyvas, o mamos aš neturiu.

– Kaip sielvartautų senas tévas, jeigu dabar įmesčiau tave į ugnį! Oi, nelaimingas senis. Užjaučiu jį!.. Apči, apči, apči, – ir dar tris kartus nusičiaudėjo.

– I sveikatą, – linkėjo Pinokis.

– Dėkui! Beje, mane irgi reikėtų užjausti, nes pats matai – pritrūkau malkų, o tu, tiesą sakant, būtum man kaip sykis praverčęs. Tačiau dabar susigraudinau, todėl palieku tave ramybėje. Pakišiu po iešmu kurią nors iš trupės lėlių. Ei, žandarai!

Du mediniai žandarai prisistatė po akimirkos: aukšti ir liesi, tikri šakaliai, su trikampėmis skrybėlėmis ant galvų ir su apnuogintais kardais rankose.

Lélininkas subliuvo:

– Čiupkit Arlekiną, tvirtai suriškit ir įmeskit į ugnį, lai supleška. Teiškepa mano avinas kaip pridera.

Įsivaizduokit nelaimingojo siaubą! Arlekino keliai sulinko ir jis klestelėjo ant žemės.

Pinokis, regédamas tą kvapą gniaužiantį vaizdą, puolė lélininkui po kojomis ir liedamas ašarų upelius bei merkdamas vi-sus ilgutėlės barzdos plaukelius émė maldauti:

- Sinjore Ugniarijy, pasigailékit!..
- Néra čia sinjoru! – nukirto lélininkas.
- Sinjore Riteri, pasigailékit!..
- Ir riterių néra!
- Sinjore Komandorai, pasigailékit!..
- Néra ir komandoru!
- Jūsų šviesybe, pasigailékit!..

Pavadintas šviesybe, lélininkas iškart pragiedréjo ir atrodė kur kas žmoniškesnis. Pinokiui jis tarstelėjo:

- Gerai jau, ko iš manęs nori?
- Meldžiu malonės vargšui Arlekinui!..
- Kokios dar malonės! Tave paleidau, tai ką man sukūrenti?

Juk reikia kepsnį paskrudinti.

– Jeigu taip, – išdidžiai sušuko Pinokis žengdamas į priekį ir sviesdamas šalin savo duonos minkštimo kepurėlę, – jeigu taip, aš atliksiu savo priedermę. Ko delsiat, sinjorai žandarai? Riškit

XI.

mane ir meskit į liepsną. Ne, neteisinga, kad vargšas Arlekinas, mano geriausias bičiulis, žūtų vietoj manęs!..

Šie žodžiai, išrékti spigiu balseliu ir herojiška intonacija, pravirkdė visas aplinkui stovėjusias lėles. Net žandarai, kad ir mediniai, braukė ašaras kaip romiausiai avinėliai.

Iš pradžių Ugniarijys sédėjo niaurus ir neperkalbamas kaip ledo luitas, bet pamažel pamažel ir jis émė graudintis bei čiaudėti. O po keturių ar penkių nusičiaudėjimų meilingai išskéte rankas ir tarė Pinokiu:

– Koks tu vis dėlto kilnus! Eikšen ir pabučiuok mane.

Pinokiu tik šito ir tereikėjo, kaip overé jis užsiropštė lėlininko barzda ir pakštéléjo į patį nosies galą.

– Vadinasi, galiu tikėtis malonės? – vos girdimu balseliu išlemeno vargšas Arlekinas.

– Malonė suteikta! – paskelbė Ugniarijys, paskui atsiduso ir purtydamas galvą pridūrė:

– Tieka! Šivakar pasitenkinsiu pusžaliu avinu, bet kitą kartą kam nors bus riesta.

Išgirdusios žinią apie suteiktą malonę, lélės sugužėjo į sceną ir uždegusios visus prožektorius bei sietynus, lyg būtų didžiausios iškilmės, leidosi šokti ir šokinėti. Jau ir išaušo, o jos vis dar linksminosi.

XII

Lelininkas Ugniarijys padovanoja Pinokiui penkias aukso monetas, kad šis nuneštų jas téčiui Džepetui, bet medinukas neatsispiria Lapino ir Katino vilionéms.

Kitą dieną Ugniarijys pasikvietė Pinokį ir pasiteiravo:

- Kuo tavo tévas vardu?
- Džepetas.
- Kas jis toks?
- Vargdienis.
- Ar daug uždirba?
- Tieki, kad kišenéje véjai švilpauja. Kad nupirkštū mano moksłams elementorių, buvo priverstas parduoti paskutinij švarką – nors lopas ant lopo, bet vienintelj turtą.
- Kad tave plyné! Beveik susigraudinau. Štai tau pen-

kios auksinės monetos. Drožk ir nunešk jam nuo manęs labų dienų.

Nesunku įsivaizduoti, kaip širdingai dėkojo Pinokis lėlininkui, kaip meiliai atsiglėbesčiavo su visomis iki vienos trupės lėlėmis, net su žandarais, ir nesitverdamas savam kailly iš džiaugsmo leidosi namo.

Bet nenuėjo nė puskilometrio ir sutiko viena koja apraišusį lapiną ir abiem akim aklą katiną. Jie sliūkino susikibę, vienas kitam pagelbėdami, kaip tikri nelaimės bičiuliai. Lapinas, kuris buvo šlubas, rėmėsi į katiną, o katinas, kuris buvo aklas, žengė ten, kur vedė lapinas.

- Labą dieną, Pinoki, – malonai pasveikino Lapinas.
- Iš kur žinai mano vardą? – nustebo medinukas.
- Gerai pažįstu tavo tėtį.
- Kur jį matei?
- Vakar sédėjo prie savo durų.
- O ką veikė?
- Vienmarškinis tirtėjo nuo šalčio.
- Vargšas tėvelis! Bet, ačiū Dievui, jam neberekės drebėti!..
- O kodėl?
- Nes aš tapau dideliu ponu.
- Tu – dideliu ponu? – pašaipiai tarė Lapinas ir tiesiog storžieviškai prajuko; juokėsi ir Katinas, bet kad neišsiduotų, letenėle glostинéjosи ūsus.
- Būta ko juoktis! – įsižeidė Pinokis. – Man tikrai nemalonu

rus užčiaupti, bet štai čia, jeigu ką apie tai išmanote, yra penkios nuostabios aukso monetos.

Ir išsitraukė Ugniarijo dovaną.

Monetoms malonai sužvangačius, Lapinas netycia sulenkė apraišusią koją, kuri atrodė nesilankstanti, o Katinas išplėtė abi akis ir jose blykstelėjo du žali žiburėliai, bet greitai vėl užsimerkė. Tačiau Pinokis ničnieko nepastebėjo.

– Ir ką gi, – smalsavo Lapinas, – tu ketini veikti su šitomis monetomis?

– Visų pirmą, – dėstė medinukas, – nupirkšiu tėciui naują švarką, auksuotą, sidabruotą, deimantų sagomis, o sau – ele-

mentoriją.

– Sau?

– Tikrai taip, nes noriu eiti į mokyklą ir atsidėti mokslui.

– Žiūrėk tu man! – stebėjosi Lapinas. – Per tą nelemtą norą mokytis aš netekau kojos.

– Žiūrėk tu man! – stebėjosi ir Katinas. – Per tą nelemtą norą mokytis aš netekau abiejų akių.

Tuomet sučerškė ant tvoros tupėjės baltas strazdas.

– Pinoki, neklausyk blogų draugų patarimų, pasigailėsi.

Nelaimėlis Strazdas, geriau jau nebūtų prasižiojės! Katinas tik liuokt, čiupo jį ir prarijo su visomis plunksnomis – vienu kąsniu, nespėjo tasai né aiktelėti.

Sudorojės grobį ir nusiprausės burną, vikruolis užsimerkė ir vėl déjosi neregiu.

XII.

– Vargšiukas Strazdas, – tarė Pinokis Katinui, – kodėl taip ji nuskriaudei?

– Kad pamokyčiau. Kitą sykį žinos, kaip kišti snapą į svetimus reikalus.

Jau buvo pusiaukelė, kai Lapinas stabtelėjo ir paklausė medinuko:

– Nori, kad tavo monetų padvigubėtų?

– Ką?

– Ar norėtum, kad iš tų penkių apgailėtinų skatikų išaugtų šimtas, tūkstantis, du tūkstančiai?

– Žinoma! Bet kaip tai padaryti?

– Labai paprastai. Užuot grįžęs namo, turėtum traukti su mumis.

– Kur jūs mane vesit?

– I Mulkių šalį.

Pinokis minutėlę pasvarstė, paskui ryžtingai tarė:

– Ne, nenoriu. Jau nebetoli namai, aš ten ir keliausiu, nes manęs laukia tétis. Išivaizduoju, kaip krimtosis vargšas senukas, kai vakar negrižau. Deja, aš buvau negeras berniukas, o Kalbantis Svirplys sakė tiesą: „Nepaklusniems vaikams negali sek-tis šiame pasauly“. Patyriau tai savo kailiu, nes išgyvenau bega-lę bėdų, štai ir vakar vakare pas Ugniarijį tik per plauką išven-giau mirties... Brrr! Šiurpas nukrato vien pagalvojus!

– Vadinasi, – suokė Lapinas, – ketini grįžti namo? Keliauk sveikas ir kaltink save.

- Kaltink save! – pakartojo Katinas.
- Bet gerai pasvarstyk, Pinoki, nes veji šalin savo laimę.
- Savo laimę! – kartojo Katinas.
- Tavo penki auksiniai jau rytoj pavirstų dviem tūkstančiais.
- Dviem tūkstančiais! – kniauksėjo Katinas.
- Iš kur jau tiek daug? – Pinokiu iš nuostabos net žiauna atvipo.
  - Tuojau išaiškinsiu, – suskubo Lapinas. – Žinok, Mulkių šalyje yra tokia nuostabi vieta, praminta Stebuklų lauku. Išrau- si tame lauke duobelę ir įmeti, tarkim, auksinių. Duobelę užberi žemėmis, palaistai dviem kibirais fontano vandens, pabarstai žiupsneliu druskos, o vakare ramiausiai eini gulti. Per naktį auksinis išdygsta ir pražysta, o kitą rytą sugrižti į lauką ir ką gi ran-di? Išlakų medį, taip gausiai apkibusi auksiniai, kaip kad der-lingos javų varpos birželį apkimba grūdais.
  - Vadinasi, – vis labiau stebėjosi Pinokis, – jeigu tame lau-ke užkasčiau savo penkias monetas, kiek auksinių ten rasčiau kitą rytą?
  - Nesunku apskaičiuoti, – suokė Lapinas, – galima ir ant pirš-tų. Tarkim, kiekvienas auksinis išaugins tau penkių šimtų mone-tų kekė: padaugink penkis šimtus iš penkių. Kitą rytą tavo kiše-neje tarškės barškės du tūkstančiai penki šimtai auksinių.
  - Nuostabu! – pašokės iš džiaugsmo suklykė Pinokis. – Kai tik suskinsiu tuos pinigelius, du tūkstančius pasiimsiu sau, o likusius penkis šimtus padovanosiu jums.

– Padovanosi mums?! – pasidygėjo Lapinas ir déjosi įsižeidės. – Dieve gink.

– Dieve gink! – atkartojo Katinas.

– Mums, – tēsė Lapinas, – nerūpi niekingas pelnas, mes stengiamės vien tam, kad pralobtų kiti.

– Kiti! – kiauktelėjo Katinas.

„Kokie šaunuoliai!“ – pamanė Pinokis ir pamiršės tėti, naują švarką, elementorių ir visus gerus savo ketinimus tarė Lapinui ir Katinui:

– Ko mes dar laukiam? Eime.

XIII

„Raudonojo vėžio“ užeiga.

Eina jie eina, eina, kol vakarop nusivarę nuo kojų prieina „Raudonojo vėžio“ užeigą.

– Apsistokime čia, – pasiūlė Lapinas, – kirmiņą numarinsim ir atsipūsim mažumėlę. O vidurnaktį iškeliausim, kad su aušra pasiektume Stebuklų lauką.

Užeigoje visi trys susėdo už vieno stalo, tik kad nė vienas iš jų nebuvo praalkęs.

Vargšelis Katinas negalėjo nieko į burną paimti, nes kentė baisius pilvo skausmus, tad suraitė tik trisdešimt penkis ūsorius su pomidorų padažu ir keturias porcijas Parmos skrandelių, o

kadangi skrandeliai jam pasirodė prēskoki, tris kartus prašė atnešti sviesto ir trinto sūrio!

Ir Lapinas mielai būtų ko nors palaižęs, tačiau daktaro pa- lieptas laikėsi griežčiausios dietos, todėl turėjo tenkintis paprasta kiškiena su saldžiarūgščiu padažu ir garnyru iš nupenėtų vištai- čių ir jaunų gaidžiukų. Po kiškienos blogam skoniui pašalinti užsisakė asorti iš kurapkų, jerubiu, triušiu, varliu, driežu ir ka- rališkujų vynuogių, tada jau nieko nebenorėjo. Teigė, jog mais- tas keliąs jam šleikštuli – nė į tą pusę negalės pažvelgti.

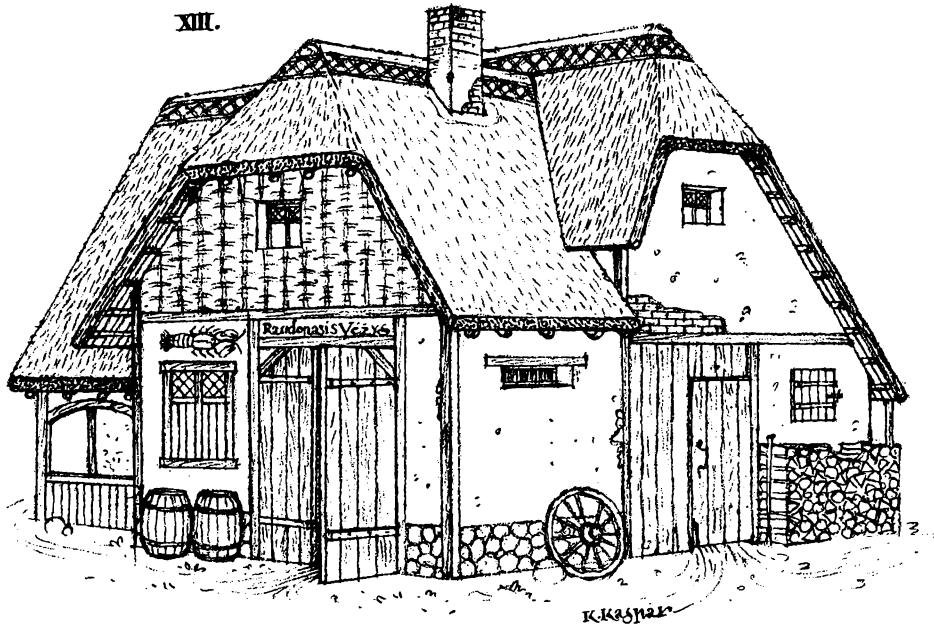
Pinokis valgė iš visų mažiausiai. Užsisakė riešutų kekelę ir duonos papentėlį, bet net nepalietė maisto. Vargšui vaikui iš galvos neišėjo Stebuklų laukas ir gausus aukso monetų derlius.

Pavakarieniavęs Lapinas paprašė užeigos šeimininko:

– Malonėkite du tvarkingus kambarius, vieną sinjorui Pino- kui, kitą mums su bendrakeleiviu. Prieš išvykdami nusnūsim galeli. Tik įsidėmėkit, – vidurnaktį turite mus pažadinti, nes laukia ilga kelionė.

– Kaip liepsit, sinjorai, – atsiliepė šeimininkas ir pamerkė Lapinui su Katinu, tarsi sakydamas: „Supratau, kur čia šuo pa- kastas!..“

Vos tik Pinokis prigulė, užmigo kaip pabučiuotas ir ēmė sap- nuoti. O sapne jam regėjosi, kad atsidūrė vidur Stebuklų lau- ko, ir tas laukas buvo priaugęs kekėmis aplipusių krūmelių, o tos kekės sviro nuo auksinių, kurie suposi vėjo judinami ir cinkséjo – cinkt, cinkt, cinkt, tartum kviesdami: „Imkit mus,

kas tik pageidaujat". Bet per patį sapno gražumą, tai yra Pino-kiui ištiesus ranką nusiraškyti tų vilioklių monetų ir prisikimšti pilnas kišenes, į kambario duris staiga kažkas tris kartus galin-gai trinktelėjo.

Tai šeimininkas užėjo pranešti, kad išmušė vidurnaktį.

- Ar mano draugai jau ant kojų? – paklausė medinukas.
- Ir dar kaip ant kojų! Jie išvyko prieš dvi valandas.
- Kodėl taip anksti?
- Nes Katinas gavo žinią, kad jo vyresnėlis nušalo nagus ir mirtimi vaduoja.

- O už vakarienę susimokėjo?
- Ką jūs sau manot? Tokie išauklėti ir dris šitaip užgaulioti jūsų malonybę?
- Gaila! Būčiau be galio apsidžiaugės tokia užgaule! – linguodamas galvą tarė Pinokis.

Paskui pasiteiravo:

- O kur sakė lauks manęs gerieji bičuliai?
- Stebuklų lauke rytoj ryta, su pirmaisiais aušros spinduliais.

Pinokis sumokėjo auksinį už savo bei draugužių vakarienę ir iškeliaavo.

Galima sakyti, keliavo apgraibomis, nes lauke viešpatavo tam-sybė nors į akį durk. Aplinkui jokių gyvybės ženklų, né čiukšt. Tik retas nakties paukštis, sklęsdamas nuo vienų pinučių prie kitų, suvasnodavo sparnais tiesiai Pinokiui prieš nosį, tas iš siaubo atšokdavo atgal ir kvykteldavo: „Kas čia?“, o nuo aplinkinių kalvų atsimušęs aidas atkartodavo tolumoms: „Kas čia? kas čia? kas čia?“

Taip bekeliaudamas ant kelmo išvydo mažytį padarėli, skleidžiantį blankią dulsvą šviesą, lyg naktinę lempelę peršviečiamo porceliano gaubte.

- Kas tu? – pasiteiravo Pinokis.
- Aš Kalbančio Svirplio šešėlis, – atsakė padarėlis vos girdimai, net pasirodė, kad balsas sklinda iš kito pasaulio.
- Ko iš manęs nori? – klausė medinukas.

- Duosiu tau vieną patarimą. Suk atgal ir likusius auksinius nunešk savo tėčiui, kuris verkia rauda, kad pražuvai.
  - Rytoj mano tėtis bus turtingas kaip ponas, nes štie keturi pinigėliai pavirs dviem tūkstančiais.
  - Vaikeli, niekada netikėk tais, kurie žada padaryti tave turtingą per vieną dieną. Jie arba pamisėliai, arba sukčiai. Verčiau paklausyk manęs ir suk atgalios.
  - Aš nenoriu atgalios.
  - Jau vėlus metas!..
  - Noriu eiti pirmyn.
  - Naktis tamši ir niūri...
  - Noriu eiti pirmyn.
  - Kelyje tyko pavoja...
  - Noriu pirmyn.
  - Atmink, aikštengi vaikai, kurie užsispyrė laikosi savo, anksčiau ar vėliau gailisi.
  - Tas giesmes aš jau girdėjau. Labos nakties, Svirply.
  - Labos nakties, Pinoki, ir teapsaugo tave dangus nuo nelemties ir galvažudžių.
- Ištarės tuos žodžius, Kalbantis Svirplys bemat užgeso kaip užpūsta žvakė, ir aplink sutemo dar labiau.

XIV

*Nepaklausęs nuoširdžių Kalbančio Svirplio patarimų,
Pinokis iš tikrujų susiduria su galvažudžiais.*

– Iš tiesų, – nusprendė medinukas leisdamasis į kelią, – kokie vis dėlto mes, vargovaikiai, nelaimingi. Visi mus koneveikia, visi priekaištauja, patarinėja. Tik apsileisk, tai užlips ant galvos ir bus mūsų tėciai ir mokytojai. Visi, net ir kalbantys svirpliai. Štai kodėl aš nepanorau klausyti to netikėlio Svirplio. Pasak jo, man turėtų atsitikti baisybė negandų! Net ir galvažudžius turėčiau sutikti! Visa laimė, kad galvažudžiais netikiu ir niekada netikėjau. Žinau, juos tévai pramanė vaikams bauginti, kad ne sišlaistytų naktimis. Net jeigu ir sutikčiau, manot, pabūgčiau? Né už ką. Atsistočiau priešais ir sušukčiau: „Sinjorai galvažu-

džiai, ko iš manęs norite? Žinokit, su manim menki juokai! Verčiau traukit savo keliais ir kad nė šnipšt!“ Išgirdė rimitą šneka, vargšai galvažudžiai kaipmat išgaruotų, tiek juos ir tematyrum. O jeigu jau pasitaikytų tokie neišauklėti ir nepanorėtų dingti, tada pasipustyčiau padus ir baigtas kriukis...

Bet nebeteko Pinokiuui baigti savo samprotavimų, nes kaip tik šią akimirką jam pasigirdo, kad už nugaros tyliai sušlamo lapai.

Atsisuko pasižiūrėti ir tamsoje išvydo dvi juodas figūras, susisupsčiusias į anglų maišus. Jos vijosi jį čia pastriksėdamos, čia pastypčiodamos ant pirštų galų tarsi paméklės.

– O štai ir jie! – nusprendė Pinokis ir, neišmanydamas, kur kišti keturis auksinius, sugrūdo juos į burną, tiksliau – po liežuviu.

Jau neš kudašių, bet nespėjo nė žingsnio žengti. Sugriebė Pinokį už ranką, plėšikai grėsmingai sududeno:

– Pinigai arba gyvybė!

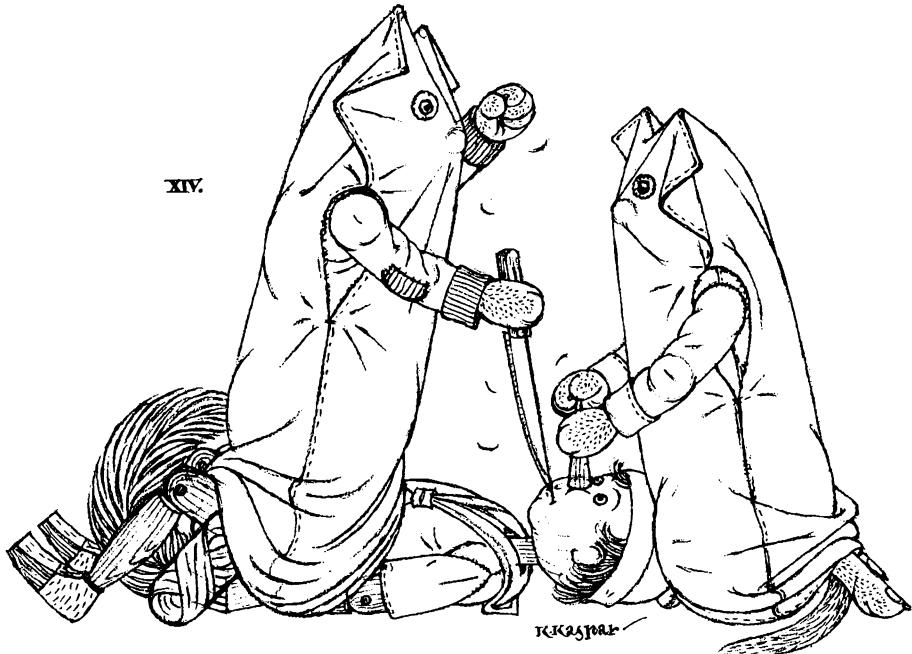
Pinokis neįstengė žodžio išveblenti, nes burnoje buvo monetos, tik visaip niurnėjo ir bandė kaip išmanydamas parodyti tiems grobikams, kurių tik akys žiburiavo pro skyles maišuose, kad yra varguolis medinukas ir kišenėje neturi nė sudilusio skatiko.

– Ei, ei! Gana niekus tauzyti, trauk pinigus! – grasino plėšikai.

O medinukas galva ir rankomis rodė neturis.

– Duok šen pinigus arba atsisveikink su galva, – perspėjo aukštesnysis galvažudys.

– Su galva! – pakartojo žemesnysis.

- O nugalabiję tave imsimės tévo!
- Tévo!
- Ne, ne, ne, tik jau ne vargšo tévelio! – suriko Pinokis nesavu balsu, o jam taip šaukiant burnoje sužvango monetos.
- Ak tu, miglapūty! Tai pinigai po liežuviu? Greit išspjauk! Pinokis nepasiduoda!
- Dediesi priekurčiu? Na, palauk, mes tave pražiodysim. Vienas iš užpuolikų kibo medinukui į nosį, kitas griebė už pakarpos ir émė purtyti kaip kriausę iš abiejų šonų, kad tasai

atvertų burną, tik visos jų pastangos šuniui ant uodegos. Medinuko burna atrodė kaip užkalta ar užsiūta.

Tada žemesnysis galvažudys išsitraukė peilį ir pabandė išspraussti jį kaip dalbą ar kaltą tarp lūpų: tačiau Pinokis, sukrus kaip voveraitė, krimstelėjo tam į ranką, taip krimstelėjo, kad net nukando; išivaizduokite medinuko apstulbimą, kai išspjovės atpažino katino leteną.

Padrąsintas pirmosios pergalės, jis išsimuistė iš galvažudžių nagų ir stryktelėjo per pinučių tvorą. Nukurnėjo per laukus kaip akis išdegės. Plėšikai vytis – tarsi šunys kiškį. Tas, kuris neteko letenos, strikinėjo viena koja, né nežinia, kaip ir ištengė.

Nuskuodės penkiolika kilometrų, Pinokis sunkiai beatgavo kvapą. Matydamas, kad nepažsta vietą, užsirabždino į aukščiausią pušį ir atsisėdo ant viršutinių šakų. Galvažudžiai irgi mėgino kabarotis, bet įveikę tik pusę kamieno slystelėjo ir šlumstelėjė ant žemės išsisukiojo rankas ir kojas.

Tačiau netgi tada jie nesudėjo ginklų: pririnko sausų šakų ir po pušimi užkūré lauželį.

Akies mirksniu pušis užsiliepsnojo ir émė linguoti kaip vėjo plaikestoma žvakė. Pinokis, matydamas, kad liepsna kopija vis aukštyn, ir nenorėdamas virsti keptu karveliu, straktelėjo žemyn ir pasileido kur akys mato, kur kojos neša, per laukus ir vynuogynus. O nenuilstantys galvažudžiai – iš paskos kaip uodegos.

Jau émė švisti diena, o jie vis dar lékė, tik štai Pinokij sustabdė didžiulis gilus griovys, sklidinas purvino vandens, balintos

kavos spalvos. Ką daryti? „Viens, du, trys!“ – suriko medinukas ir staigiai įsibėgėjės liuoktelėjo į kitą pusę. Šoko ten ir galvažudžiai, bet gerai neapskaičiavę tik pliūkšt į pačią dumblynę. Išgirdės tekštelėjimą, Pinokis šūktelėjo nelétindamas žingsnių ir juokdamasis:

– Gerų maudynių, sinjorai galvažudžiai.

Ir jau įsivaizdavo juos dumblu aplipusius, tačiau grįžtelėjės išvydo, kad tiedu niekur neatsiliko, skriejo iš paskos susisupstę į savo maišus, nuo kurių upeliais žliaugė vanduo.

XV

Galvažudžiai persekioja Pinokį, o sučiupe paskariai ji ant Didžiojo ažuolo šakos.

Nebeatgaudamas kvapo medinukas buvo beparvirstas ant žemės ir bepasiduodas, tačiau apžvelgė apylinkes ir toluoje, tirštoje medžių žalumoje, išvydo boluojant namelį kaip sniego lopinėli.

„Kad tik užtekčiau kvapo iki to namo, gal ir išneščiau sveiką kailį“, – pagalvojo.

Ir nesustodamas né minutėlės rūko per mišką kiek tik kojos įkabina. Galvažudžiai irgi neatsilieka.

Po žūtbūtinio bégimo, trukusio beveik dvi valandas, nusiglavęs Pinokis atidulkėjo prie namelio durų ir pabeldė.

Niekas neatsiliepė.

Patrankė smarkiau, nes persekiotojų traškesys ir dusulingas šnopavimas buvo girdéti visai čia pat. O namelyje – kapų tyla.

Suvokęs, kad beldimu nieko nepeš, iš nevilties émė duris trankytį ir spardyti. Tada lange pasirodė daili mergelė žydrąs plaukais ir blyškiu kaip vaškas veidu, užmerktomis akimis ir ant krūtinės sunertomis rankomis. Nepraverdama lūpų prašneko balseliu, rodés, sklindančiu iš kito pasaulio.

– Čia nieko nebéra. Visi mirė.

– Tai nors tu įsileisk! – maldavo Pinokis su ašarom.

– Aš irgi numiriau.

– Numirei? Tai ko tada stovi prie lango?

– Laukiu karsto, kad mane išneštų.

Taip pasakiusi mergelė išnyko, o langas net nesukrebždėjęs užsivéré.

– O gražioji žydraplauke, – meldė Pinokis, – dėl Dievo meilės, įleisk. Pagailék vargšo vaiko, kurį persekioja galvažu...

Bet nebepabaigė, nes jį sučiupo, o du jau pažištami balsai grësliai sumaurojo:

– Dabar iš mūsų nagų niekur nebeištrūksi!

Pajutęs giltinę prie šono, medinukas émė tirtęti taip smarkiai, kad braškėjo kojų sąnariai ir žvangėjo keturi po liežuviu pakišti auksiniai.

– Na, tai kaip, – klausė galvažudžiai, – išsižiosi ar ne? Ką? Tyli?.. Kaip nori: šikart tai jau tikrai pražiodysim!..

XXV.

Ir išsitraukę du ilgiausius didžpeilius, aštrius kaip skustuvai, šmakšt smeigė Pinokiu tiesiai į šoną.

Savo paties laimei, medinukas buvo išdrožtas iš tvirčiausios medienos, todėl ašmenys subyrėjo į šipulėlius, ir galvažudžiai, likę tik su kriaunomis rankose, débtelėjo vienas į kitą.

– Sugalvojau, – šūktelėjo vienas plėšikų, – reikia jį pakarti!
Pakarkim!

– Pakarkim! – karktelėjo kitas.

Pasakyta padaryta: surišo rankas už nugaros ir užnérę ant kaklo kilpą pakabino ant drūto medžio, vadinamo Senuoju ažuolu, šakos.

Tada prisėdo ant žolytės palaukti, kol medinukas išleis pasutinį kvapą, tačiau po trijų valandų šis tebebuvo ir užsimerkęs, ir susičiaupęs, tik dar smarkiau tabalavo kojomis.

Kai pakyréjo laukti, tiedu pakélė galvas į Pinokį ir šaipési:

– Sudie, iki rytojaus. O sugrižę nuleipsim iš malonumo, nes būsi jau nusispardęs ir prasižiojės.

Ir nusliūkino.

Tuomet papūtė žvarbus šiaurys, pūtė įnirtingai, pasistūgau-damas, blaškydamas vargšą pakaruokli į visas puses, įsupo jį kaip varpą, skambinantį atlaidams. Kiekvienas trinktelėjimas į medžio kamieną kélé aštriausią skausmą, o kilpa veržė vis labiau ir gniaužė kvapą.

Pamažu Pinokio akys apsiblausė; jis jautė, kad artėja paskutinioji, bet vis dar tikėjosi, jog bet kurią akimirką pasirodys kokia

nors gailestinga būtybė ir išties pagalbos ranką. Laukė laukė, o niekam, nė gyvai dvasiai, nepasirodžius, jam topt į galvą vargas tėtis... Leisgyvis Pinokis sušepšėjo:

– O mielas téveli! Jeigu tik būtum čia...

Pritrūko kvapo. Užsimerkė, prasižiojo, ištiesė kojas ir po siaubingų konvulsijų sustingo.

XVI

Medinuką išgelbsti gražioji Žydraplaukė: paguldo į lovą ir pakviečia tris daktarus, kad įsitikintų, gyvas jis ar miręs.

Tuo metu, kai bedalis Pinokis, galvažudžių pakartas ant Se-nojo ąžuolo šakos, jau šnekėjosi su anuo pasaulliu, gražioji Žydraplaukė vėl pasirodė prie lango ir pasibaisėjo išvydusi nelaimėli, kuris, pakabintas už kaklo, tabalavo šiauraus vėjo užpučiamas; susigraudinusi ji tris kartus suplojo ir triskart treptelėjo.

Sulig tuo ženklu pasigirdo galingas sparnų vasnojimas ir ant palangės nutūpė didžiulis sakalas.

– Ką įsakysite, maloningoji Féja? – paklausė Sakalas palenkdamas snapą ir taip išreikšdamas pagarbą: metas sužinoti, kad

žydraplaukė mergelė buvo ne kas kitas, o geroji Féja, jau daugiau nei tūkstantmetį gyvenanti šioje giraitėje.

- Matai medinuką, kybantį ant Senojo ažuolo?
- Matau.
- Taigi lėk ten ir savo tvirtuoju snapu atmazgyk ji laikančią kilpą, o paskui atsargiai paguldyk po Ažuolu ant žolės.
- Sakalas plastelėjo ir po kelių minučių grįžęs pranešė:
  - Padariau viską kaip lieptas.
  - Kaip jis? Gyvas ar miręs?
  - Iš pirmo žvilgsnio atrodė negyvas, bet, matyt, dar ne visai, nes kai atlaisvinau ji smaugusią virvę, suvaitojo ir sušvabéjo:
„Dabar kiek geriau!..“

Tada Féja suplojo, du sykius treptelėjo, ir pasirodė nuostabus Pudelis, kuris žingsniavo ant užpakalinių kojų, visai kaip žmogus.

Pudelis vilkėjo iškilminga liokajaus livréja. Ant galvos – trikampė skrybélė su trimis aukso galionais ir baltas perukas, kurio garbanélės raitėsi net ant kaklo. Dėvėjo šokolado spalvos švarkelį deimantų sagomis ir su dviem talpiomis kišenémis sudėti kaulams, kuriuos šeimininkė dovanodavo jam per pietus; mūvėjo kreminės aksomo kelnes iki kelių ir šilko kojines, avėjo kurpaites, o už nugaros kaboją žydro atlasso déklas – lyg skéciui, bet iš tikrujų – uodegai įsikišti, kai prapliupdavo lyti.

– Paskubék, Medorai! – paragino Féja Pudelį. – Tuoj pat kinkyk puošniausią karietaitę, kokią tik rasi mano stoginėje, ir suki girią. Po Senuoju ažuolu ant žolės rasi leisgyvį medinuką. Pa-

XVI.a

kelk jį kuo atsargiausiai, paguldyk ant pagalvėlių ir atgabenk čionai. Ar supratai?

Pudelis, rodydamas, kad suprato, pavizgino žydro atlaso mo- vą už nugaros ir išskubėjo kaip véjas.

Netrukus iš arklidės išriedėjo balta daili karietaitė, apkaišyta kanarélių plunksnomis, o jos vidus buvo išklotas biskvitais su kremu ir išpiltas plakta grietinėle. Karietaitę traukė šimtas porų baltų pelyčių, o Pudelis, atsisėdės ant pasostės, pliaukši- no šmaikščiu iš kairės ir dešinės, tarsi pasivélini bijantis va- deliotojas.

Neprabégo nė pusvalandis, ir karietaitė gržo, o Féja, laukusi prie durų, paémė nelaimėli medinuką ant rankų ir, nunešusi jį į kambaréli, kurio sienos buvo išmuštos perlais, pasiuntė pakvesti garsiausią apylinkės daktarų.

Daktarai netruko atvykti: vienas po kito pasirodė Varnas, Pelėda ir Kalbantis Svirplys.

– Tegu sinjorai pasako man, – kreipési Féja į tris daktarus, sustojusius prie Pinokio lovos, – tegu pasako, ar šitas nelaimėlis medinukas gyvas ar miręs?..

Pirmasis į priekį žingtelėjo Varnas ir patikrino Pinokio pulsą, paskui apžiūréjo nosį, po to – mažylius kojų pirštus, o kai jau viską nuodugniai iščiupinėjo, iškilmingai pareiškė:

– Mano manymu, medinukas visiškai negyvas: bet jeigu ne- tyčia nebūtų miręs, tai būtų aiški nuoroda į tai, kad jis visiškai gyvas.

— O ką jūs pasakysit? — klausė Feja Kalbančio Svirlio.

— Sakau, kad išmintingam daktarui, kuris nežino, ką pasakyti, visų protingiausia patylėti. Tarp kitko, ši medinuką aš pažįstu kaip nuluptą!...

Pinokis, iki šiol drybsojės kaip tikra pliauska, staiga taip nusipurtė — net lova sudrebėjo.

– Šis medinukas, – tėsė Kalbantis Svirplys, – yra beviltiškas neklaužada...

Pinokis pravérė akį ir suskubo užsimerkti.

– Tai vėjo pamušalas, priešgyna, dykaduonis...

Pinokis pasislėpė po antklode.

– Šis medinukas yra nedékingas vaikiūkštis, vargšą jo tėti širdgėla į kapus nuvarys!..

Sulig šiaisiai žodžiai kambaryje pasigirdo slopus kūkčiojimas. Kaip visi nustebo, kai pakėlę antklodės kraštą įsitikino, kad verkė bei kūkčiojo Pinokis.

– Kai negyvėlis pravirksta, tai ženklas, kad taisosi, – iškilmingai pranešė Varnas.

– Man be galio nemalonu priestarauti garbiam bičiuliui ir kolegai, – įsiterpė Pelėda, – bet, mano nuomone, kai negyvėlis verkia, tai ženklas, kad mirtis jam nelabai prie širdies.

XVII

Pinokis suvalgo cukrų, bet nenori gerti vidurius laisvinančiųjų vaistų: tačiau, išvydės jo atejusius duobkasius, persigalvoja. Po to sumeluoja ir už bausmę jam ištista nosis.

Trims daktarams išėjus, Féja pasilenkė ir palietusi Pinokio kak-tą įsitikino, kad ši krečia šaltis, tiksliau, baisi karštinė.

Tada subérė tokius baltus milteliaus į pusę stiklinės vandens, ištiesė medinukui ir maloniai paprašė:

– Išgerk ir po kelių dienų pasitaisysi.

Pinokis pašnairavo į stiklinę, susiraukė ir verksmingai paklausė:

- Saldu ar kartu?
- Kartu, bet išeis į sveikata.
- Jeigu kartu, tai negersiu.

- Paklausyk manęs ir išgerk.
- Karčiai aš nemégstu.
- Išgerk, o kai išgersi, duosiu tau gabalėli cukraus ir burnoje nebebus negardu.
- Štai, – tarė Féja traukdama žadėtajį gabalėli iš auksinės cukrinės.
  - Pirma suvalgysiu cukrų, o paskui nugurksiu tą kartumyną...
  - Pažadi?
  - Pažadu...
- Féja padavė cukrų, o Pinokis, akies mirksniu sukrimtęs ir prarijės visą gabalėli, laižydamas pareiškė:
  - Kaip būtų puiku, jeigu ir cukrus būtų vaistas!.. Sirgčiau kiauras dienas.
  - Dabar tesék pažadą ir išgerk šiuos kelis gurkšnelius, grąžiniančius tau sveikatą.
- Pinokis nenoriai pakélé stiklinę ir įkišo ten nosies galą, paskui priglaudė prie lūpų, tada vėl kišo į nosį ir galų gale nusprendė:
  - Per kartu! Per kartu! Aš negaliu gerti.
  - Iš kur žinai, jei net neparagavai?
  - Jaučiu! Pažįstu iš kvapo. Pirma suvalgysiu dar vieną gabalėli cukraus... o paskui išgersiu!..
- Tada Féja, kaip kantri mama, įdėjo jam į burną antrą gabalėli cukraus ir vėl ištiesė stiklinę.
- Šitaip nieko nebus! – susiraukęs kaip naginė pratarė medi-nukas.

XVII.a

- Kodėl gi?
- Todėl, kad mane erzina ta pagalvė ant kojų.
- Féja nuémė pagalvę.
- Vis tiek nieko neišeis! Aš negaliu...
- O dabar kas erzina?
- Durys, nes jos praviros.
- Féja uždarė duris.
- Bet vis tiek, – išižliumbė Pinokis, – nenoriu tą kartuolių, ne, ne, ne!..
- Vaikeli, tu dar gailėsies...
- Man nesvarbu...
- Tavo liga nelengva...
- O man nei šilta, nei šalta.
- Nespėsi né mirktelėti, kaip karštinė nusives tave į vėlių karalystę.
- Ir tegu, labai tai man.
- Nebijai mirties?
- Rado kuo gąsdinti!.. Geriau jau mirti, nei gerti tą šlykštynę.
- Tada atsivérė durys ir į vidų sugužėjo keturi juodi kaip derva triušiai su karsteliu ant pečių.
- Ko iš manęs norit? – sužvigo Pinokis ir iš baugulingos nuostabos atsisėdo lovoje.
- Atėjom tavęs! – pranešė riebiausias triušis.
- Manęs?.. Bet aš dar nemiriau!..

– Dar ne, bet kadangi atsisakei gerti vaistus, kurie būtų nūmušę karštį, liko tik kelios minutės.

– O, mieloji Féja, o, mieloji Féja, – inkštė medinukas, – paduokit greičiau tą stiklinę... Susimildama paskubėkit, nes aš neroriu mirti, ne... mirti aš neroriu...

Ir, abiem rankom sugrobės stiklinę, išgérė viską vienu mauku.

– Kad tave kur! – plūdosi triušiai. – Veltui šikart mūsų keliionė.

Ir užsikélé karstelį ant pečių išslinko iš kambario burbėdamis ir grieždamis dantimis.

O po kelių minučių Pinokis šoko iš lovos sveikas kaip ridikas; reikia pasakyti, kad medinės lélės greitai sunegaluoja ir dar greičiau pasveiksta.

Féja, matydamas jį lakstantį bei strakaliojantį po kambarį linksmačią ir mitrų kaip kumeliuką, paklausė:

– Vadinasi, nuo mano gyduolių tau tikrai pagerėjo?

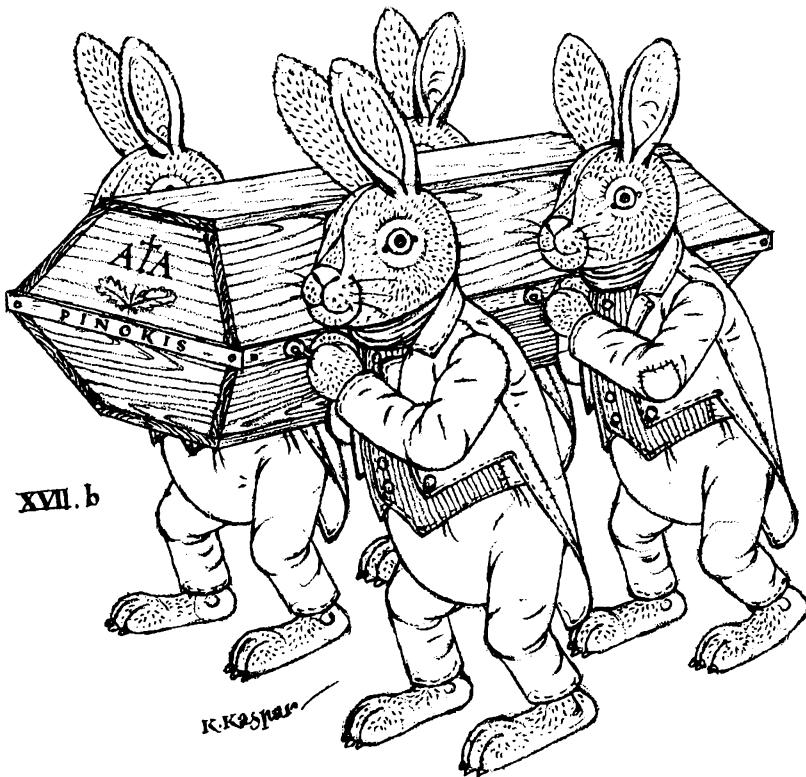
– Pagerėjo?! Aš tiesiog grįžau į gyvenimą!..

– Tai kodėl gi reikėjo šitaip įkalbinėti?

– Mes, berniūkščiai, tokie jau esam. Vaistų bijom labiau nei pačios ligos.

– Gėda! Berniukai turėtų žinoti, kad laiku išgerti vaistai galinti išgelbėti nuo sunkios ligos, gal net ir nuo mirties...

– Oho! Kitą sykį manęs neberekės prašinėti! Tik prisiminisiu tuos juodus triušius su karstu ant pečių... ir stiklinė pati atsidurs mano rankose. Tikrai...

– Dabar eikš ir papasakok, kaip nutiko, kad atsidūrei galvaužudžių naguose.

– Atsitiko taip, kad lėlininkas Ugniarijys davė man kelias aukso monetas ir pasakė: „Imk ir nunešk téciui!“, bet pakeliui susitikau du labai padorius keliauninkus – Lapiną ir Katiną, kurie paklausė: „Ar nori, kad tos kelios monetos pasidaugintų tükstanteriopai? Eime drauge ir mes nuvesim tave į Stebuklų

lauką“. Aš pasakiau: „Eime“, o jie: „Apsistokim čia, „Raudonojo vėžio“ užeigoje, o po vidurnakčio išvyksim“. Kai pabudau, jų jau nebebuvo. Tada aš patraukiau į naktį, buvo tamsu nors iš akį durk, o kelyje susidūriau su dviem plėšikais anglų maišuo-se, jie užbliovė: „Atiduok pinigus“, o aš pasakiau: „Neturiu“, nes keturis auksinius buvau susikišęs į burną, tada vienas galvažudys pamégino sugrūsti ten rankas, aš kandau ir nukandau jam ranką, bet išspjoviau ne ranką, o katino leteną. Galvažudžiai kad šoks vytis, o aš dūmiau kulnus raitydamas, kol mane pavijo, užnérė ant kaklo kilpą, pakabino ant šakos šioje girioje ir dar pridūrė: „Rytoj sugrišim, kai būsi jau negyvas ir prasižio-jęs, tada ir pasiimsim monetas, kurias slepi po liežuviu“.

– O kur dabar tos monetos? – paklausė Féja.

– Pamečiau! – atsakė Pinokis, bet pamelavo, kadangi laikė jas kišenėje.

Vos tik pamelavo, jau ir taip ilga jo nosis ištiko dar du sprin-džius.

– Kur tu jas pametei?

– Kažkur netoli ese, giraitėje.

Nuo antros melagystės nosis dar tūstelėjo.

– Jeigu netoli ese, – nuramino Féja, – paieškosim ir surasim, nes kad ir ką pameti čia netoli ese, visada surandi.

– A! Dabar prisiminiau, – atsiliepė medinukas, pakliuvęs į keblių padėtį, – monetų aš nepamečiau, tik pats nepastebėjau, kaip nurijau su tais jūsų vaistais.

Po trečios melagystės jo nosis tapo be galio ilga. Vargšelis nebegalėjo jos sukioti. Sukdavo šen – kliūdavo už lovos ar atsi-trenkdavo į lango stiklą, sukdavo ten – pataikydavo į sieną arba duris, o jei atlošdavo galvą, vos Fėjai akių neiškabindavo.

Fėja žiūrėjo ir juokėsi.

– Kodėl juokiatės? – paklausė medinukas sumišęs ir susirūpi-nęs kaip ant mielių kyylančia nosimi.

– Juokiuosi iš tavo melagysčių.

– Kaip supratote, kad sakau netiesą?

– Melą, mano vaikeli, pažinti nesunku, nes jo esama dviejų rūšių: melas, kurio kojos trumpos, ir melas, kurio nosis ilga, – taviškis iš pastarujų.

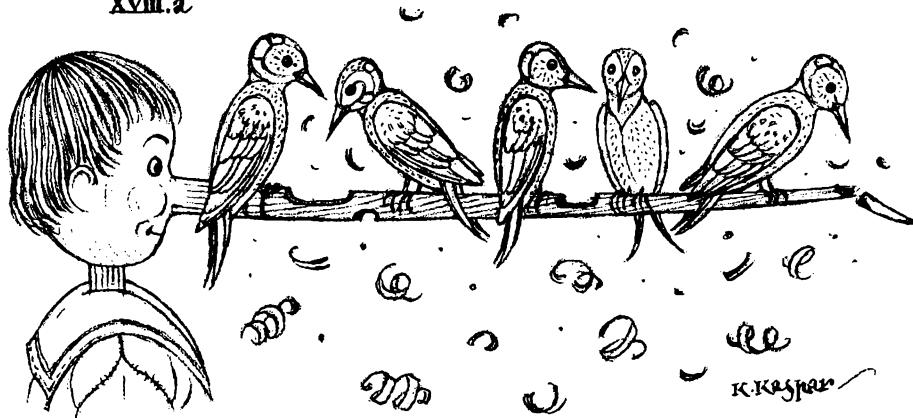
Pinokis, nežinodamas kur prasmegti iš gėdos, puolė lauk, bet nosis buvo išaugusi tiek, kad netilpo pro duris.

XVIII

*Pinokis vėl susitinka Lapiną su Katinu ir leidžiasi su jais į
Stebuklų lauką sodinti monetų.*

Jau atspėjote, kad Féja gerą pusvalandį leido medinukui žliumbti ir aimanuoti dėl pro duris nelendančios nosies, o elgësi taip to-dėl, kad tasai gautų gerą pamoką ir atsikratytų išpročio sakyti netiesą – pačios bjauriausios ydos, kokią tik gali turëti vaikai. Bet išvydusi jį visą persimainiusi iš baisios nevilties, pasigailéjo, pliaukšteléjo rankomis, ir pro langą į kambarį suskrido šimtai didžiulių paukščių, vadinančių geniais, jie tūpë ant Pinokio nosies ir émë ją kapoti. Po kelių minučių milžiniška nosis apmažéjo.

– Kokia jūs gera, mano Féja, – dëkojo medinukas šluostydamasis akis, – ir kaip aš jus myliu!

– Ir aš tame myliu, – atsiliepė Féja, – o jeigu pasiliksi su manimi, būsi mano broliukas, o aš – tavo geroji sesutė...

– Mielai pasilikčiau, tik kaipgi vargšas tėtis?

– Aš viską apmąsčiau. Tavo tėtis jau perspėtas ir dar prieš sutestant bus čia.

– Tikrai? – Pinokis stryktelėjo iš džiaugsmo. – Tada, mieliausioji Féja, jeigu jūs neprieštarausit, eisiu jo pasitikti. Nekantrauju išbučiuoti nelaimingąjį senuką, kuris dėl manęs šitiek prisikentėjo.

– Eik, bet žiūrėk, nepasiklysk. Keliauk miško taku ir tikrai ji susitiksi.

Pinokis iškeliaavo: vos tik įžengė į girią, ėmė laigytis kaip ožiukas. Nuėjės iki Senojo ąžuolo stabtelėjo, nes jam pasirodė, kad tankmėje išgirdo brazdesį. Ir spėkite, kas iš ten išlindo? Lapinas

su Katinu, arba du bendrakeleiviai, su kuriais jis vakarieniaavo „Raudonojo vėžio“ užeigoje.

– Štai ir mūsų brangusis Pinokis! – šūktelėjo Lapinas ir apglėbės jį pakštéléjo į skruostą. – Kokie vėjai atpūtė?

– Vėjai atpūtė! – pakartojo Katinas.

– Ilga istorija, – atsiliepė medinukas, – bet mielai jums ją apsakysiu. Žinokit, tą naktį, kai palikot mane vieną užeigoje, pakliuvau galvažudžiams...

– Galvažudžiams?.. Vargšas bičiuli! O ko jie norėjo?

– Pavogti pinigus.

– Niekšai!.. – pasipiktino Lapinas.

– Niekšingieji! – pakartojo Katinas.

– Aš pasipusčiau padus, – pasakojo toliau medinukas, – o jie – iš paskos, kol sugavo ir pakorė ant šito ažuolo šakos... – Pinokis mostelėjo į Senajį ažuolą, dunksantį už kelių žingsnių.

– Kaip siaubinga ir liūdna! – baisėjosi Lapinas. – Kokiam pa-
saulyje turime gyventi! Kur mes, dorieji žmonės, rasim priebėgą?

Taip jiems besišnekučiuojant, Pinokis pastebėjo, kad Katinas raišas priekine dešine koja, nes jai trūksta letenos su visais nagais, todėl pasmalsavo:

– Kas nutiko tavo letenai?

Katinas buvo beatsakas, bet susipynė liežuvis. Tada šokosi Lapinas:

– Mano bičiulis pernelyg kuklus – susidrovėjo. Aš atsakysiu už jį. Žinok, prieš valandą mūsų kelyje pasitaikė senas dvesian-

tis iš bado vilkas, kuris prašė išmaldos. O kadangi neturėjom nė trupinėlio duonos, kaip, tavo manymu, pasielgė mano bičiulis, tikrai turintis liūto širdį? Nusikando vieną letenėlę ir numetė tam išsekusiam žvériui, kad badus atgautų.

Lapinas nubraukė ašarą.

Susijaudinės Pinokis žengė prie Katino ir sukuždėjo šiam į ausį:

- Jeigu tokie būtų visi katinai, pelės alptų iš laimės!..
- O dabar ką beveiki šiose apylinkėse? – klausinėjo Lapinas medinuko.
- Laukiu téčio, kuris gali pasirodyti bet kurią akimirką.
- O pinigai?
- Visi prie manęs, išskyrus vieną, kurį išleidau „Raudonojo vėžio“ užeigoje.
- Bet pagalvok, – iš keturių monetų rytoj galėtų išaugti tūkstantis ir net du tūkstančiai! Kodėl neklausai mano patarimo? Kodėl jų nepasodini Stebuklų lauke?
- Šiandien nieko neišeis, pasodinsiu kitą dieną.
- Kitą dieną bus per vėlu!.. – perspėjo Lapinas.
- Kodėl?
- Todėl, kad tą lauką nusipirko vienas didelis ponas ir nuo rytojaus niekam nebebus leidžiama užkasti ten pinigų.
- Ar toli nuo čia tas Stebuklų laukas?
- Tik už dviejų kilometrų. Nori eiti drauge? Būsi ten po pusvalandžio: užkasi keturias monetas ir per kelias minutes

nusiraškysi du tūkstančius, o vakare griži pilnomis kišenėmis.
Tai ar eini?

Pinokis delsė, nes prisiminė gerąją Fėją, senajį Džepetą, Kalbančio Svirplio pasergėjimus, bet paskui pasielgė taip, kaip pa-sielgia visi bevaliai ir beširdžiai vaikai, – linktelėjo galvą ir tarė Lapinui su Katinu:

– Pirmyn, aš su jumis.

Ir jie iškeliavo.

Po pusdienio atsidūrė tokiamie mieste, kuris vadinosi Čiupki liurbį. Ižengės į jį Pinokis išvydo, kad gatvės knibždėte knibžda nusišérusių šunų, svirdinėjančių iš bado; nukirptų avių, kretančių nuo šalčio; vištų, likusių be skiauterių bei pasnapių, meldziančių miežio grūdelio; didžiulių drugių, nebepajégiančių skrai-dyti, nes buvo pardavę savo puikiuosius spalvotus sparnus; be-uodegių povų, neturinčių iš gėdos kur akių sukti; fazanų, tyluteliai bidzenančių ir apraudančių amžiams prarastas aukso ir sidabro plunksnų karūnas.

Pro šį vargšų besigėdijančių nuskurėlių tuntą kartkarčiais pra-važiuodavo prašmatni karieta, o jos viduje kėpsodo Lapinas, Šar-ka vagilė ar koksai plėšrusis paukštis.

– Kurgi Stebuklų laukas? – sunerimo Pinokis.

– Už dviejų žingsnių.

Ir už miesto sienų jie stabtelėjo atokiamame lauke, kuris nė per nago juodymą nesiskyrė nuo kitų.

XVIII. b

– Štai ir atėjom, – tarė Lapinas medinukui. – Dabar pasilenk, išrausk duobelę ir suberk į ją pinigelius.

Pinokis paklausė. Išrausė duobelę, subérė keturias jam likušias monetas ir užpylė ją žemėmis.

– O dabar, – paliepė Lapinas, – paéjék iki tvenkinio, pasemk kibirą vandens ir palaistyk žemę, kur pasodinai pinigus.

Pinokis pasuko prie tvenkinio, o kadangi kibiro nerado, nusiauvė batelį ir pasémės vandens palaistė iškapstytą žemę. Paskui paklausė:

– Ką dar padaryti?

– Daugiau nieko, – atsakė Lapinas. – Dabar galime eiti. O tu grįžk po gerų dvidešimties minučių, nes iš dirvos jau bus išdygės krūmelis su monetų kekėmis ant šakų.

Patiklasis medinukas, netverdamas džiaugsmu, neišmanė kaip ir dékoti Lapinui su Katinu, todėl prižadėjo jiems maišą dovanų.

– Mums nereikia dovanų, – atsisakė tiedu nedorėliai. – Pakaks, kad parodėm, kaip pralobti neliejant prakaito – didesnio džiaugsmo mums ir būti negali.

Jie atsisveikino su Pinokiu ir palinkėjė gero derliaus patraukė savo keliais.

XIX

Iš Pinokio pavagia aukso monetas, o už bausmę ji keturiems mėnesiams uždaro į kalėjimą.

Grįžęs į miestą, medinukas puolė skaičiuoti minutes, o kai jam pasirodė, kad jau metas, negaišuodamas pasuko į Stebuklų lauką.

Žingsniavo skubriai, o jo širdelė iš krūtinės veržesi laukan, dunkséjo ir takséjo kaip skubantis laikrodis. Tik tak, tik tak. Pinokis svarstė:

– O jeigu ant to medžio šakų rasiu ne tūkstantį, bet du tūksstančius monetų?.. O jeigu ne du, bet penkis? Na, o jeigu ne penkis, bet šimtą tūkstančių? Oho! Tai bent praturtéčiau!.. Išigyčiau ištaigingus rūmus, tūkstantį medinių žirgelių ir tūkstan-

tį arklidžių, kad galėčiau ten žaisti, rūsi, pilną saldžių trauktinių ir likeriu, taip pat biblioteką, prikimštą cukrintų vaisių, tortų, vanilinių bei migdolinių pyragų ir vaflį su grietinėle.

Šitaip svajodamas atsidūrė prie to lauko ir stabtelėjo apsilžvalgyti, ar dar neregėti medžio su monetų kekėmis ant šakų, bet nieko nepastebėjo. Žengė dar šimtą žingsnių – nieko, nuskubėjo prie duobelės, kur palaidojo savo auksinius, – nieko. Jis susimastė ir pamiršės gero elgesio taisykles išsitraukė ranką iš kišenės ir ēmė įnirtingai kasytis galvą.

Ir tada Pinokį apkurtino juokas: užvertęs galvą jis išvydo dižiulę Papūgą, tupinčią ant šakos ir kedenančią nušiurusias plunksnas.

– Ko čia kvaknoji? – pasiuto Pinokis.

– Juokiuosi, nes besikedendama pakutenau pasparnę.

Medinukas neatsakė. Nuėjo prie tvenkinio ir prisémės bateli vandens dar palaistė žemę, kur turėjo išdygti aukso monetos.

Ir štai virš tylaus tuščio lauko vėl nuaidėjo juokas, dar ižūlesnis nei pirma.

– Ei, – įtūžęs suriko Pinokis, – gal galiu sužinoti, neišauklėtoji Papūga, iš ko čia leipsti juokais?

– Iš tų lengvatikių, kurie pliauškalais patikėję pakliūva į klas tingas pinkles.

– Gal čia apie mane?

– Taip, apie tame, vargšas Pinoki, tu toks pirštu penimas, kad patikėjai, jog pinigų galima užsiauginti darže kaip moliūgų ar

pupelių. Kažkada aš irgi tuo tikėjau, o šiandien pjaunu ką pasėjusi. Dabar (tik pernelyg vėlai!) aš žinau: kad dorai užsidirbtum pinigų, privalai pelnytis juos savo rankomis arba galva.

– Nesuprantu tavęs, – sumurmėjo medinukas, iš baimės ēmęs drebėti.

– Kantrybės! Aš paaškinsiu, – tėsė Papūga. – Žinok, kol tu vaikštinėjai mieste, Lapinas ir Katinas sugrižo čionai, išsikasė monetas ir išgaravo kaip kamparas. Dabar gaudyk vėją laukose.

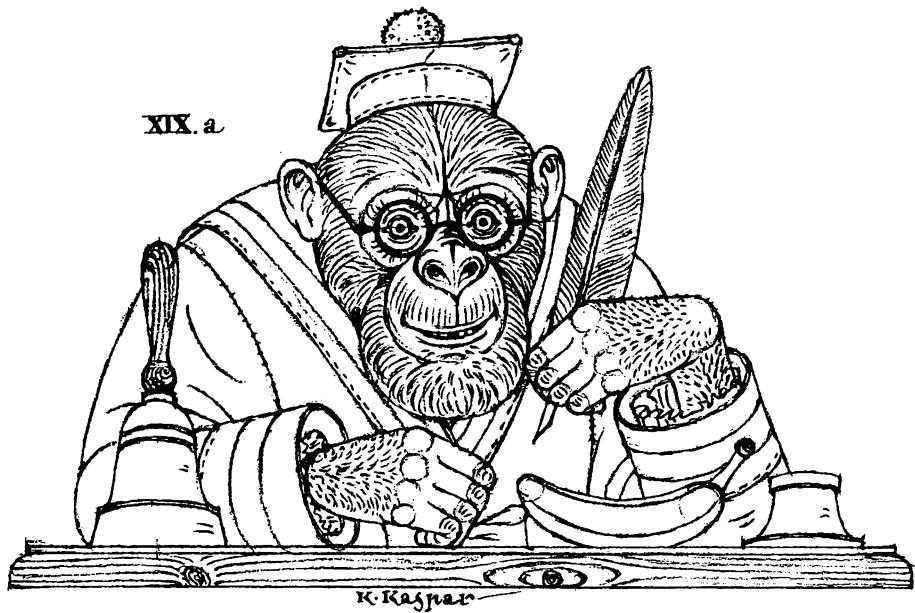
Pinokiu lūpa atvipo, bet nenorėdamas patikėti Papūgos šnekomis šoko jis nagais rausti ką tik palaistytos žemės. Rausė rausė, rausė rausė ir tokią duobę išrausė, kad visas vežimas būtų ten sutilpęs, bet monetų tikrai nebebuvo.

Apimtas nevilties, nukūrė į miestą – tiesiai į teismą, kad apskustum teisėjui du jį apšvarinusius sukcius.

Teisėjas buvo gorilų giminės: sena beždžionė, gerbiama dėl amžiaus, žilos barzdos, o ypač – dėl auksinių akinių be stiklų, kuriuos buvo priversta nešioti dėl metų metus ją kamuojančio akių uždegimo.

Teisėjo akivaizdoje Pinokis išklojo viską kuo smulkiausiai apie žiaurią klastą, kurios auka jis tapo, išdrožė klastūnų vardus ir nupasakojo jų išvaizdą, o baigė reikalaudamas teisingumo.

Teisėjas klausėsi jo labai atidžiai ir geranoriškai, buvo švelnus ir lipšnus, o kai medinukas nebeturėjo ko pridurti, ištiesė leteną ir paskambino varpeliu.

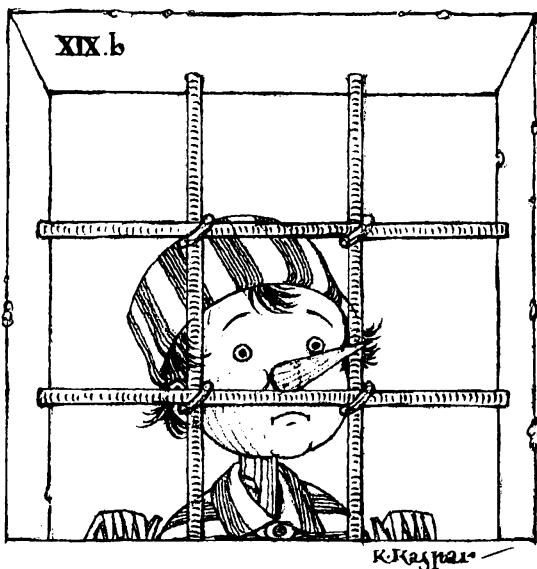

Tuojau pat išlindo du žandarais apsirengę sarginiai šunys.

– Iš to vargetos pavogė keturis auksinius: tučtuojau suimkite jį ir įmeskite į belangę.

Nei gyvas, nei miręs medinukas išklausė nuosprendį. Atgavęs žadą mėgino protestuoti, bet žandarai, negaišdami brandaus laiko, užkimšo jam burną ir nuvedė į kalėjimą.

Ten jis issédėjo keturis mėnesius, keturis ilgiausius mėnesius. Būtų dar ilgiau kalėjės, jeigu nebūtų nusišypsojusi netikėta laimė. Derėtų žinoti, kad jaunasis Imperatorius, Čiupki liurbį miesto valdovas, sutriuškinės priešus, surengė šventę su iluminacijomis, fejerverkais, žirgų bei dviračių lenktynėmis, o svarbiau-

sia pramoga paskelbė kalėjimų ištuštinimą. Buvo įsakyta į laisvę paleisti visus prasikaltėlius.

– Jeigu kiti išeina iš kalėjimo, aš irgi noriu, – pareiškė Pinokis kalėjimo prižiūrėtojui.

– Jums negalima, – atsakė tasai. – Jūsų nėra tarp išrinktujų...

– Prašau atleisti, – nepasidavė Pinokis, – aš tikras nenaudėlis.

– Tokiu atveju turite visas teises, – pasakė prižiūrėtojas ir nusiėmės kepurę pagarbiai atsisveikino: atidarė kalėjimo duris ir leido Pinokiui pabėgti.

XX

Išlaisvintas iš belangės Pinokis pasuka į Féjos namus, bet susitinka siaubingą gyvatę, o paskui įkliūva į spastus.

Įsivaizduokit laisvén išėjusio Pinokio džiaugsmą. Strimgalviais jis pasileido iš miesto ir pasuko taku, turėjusiu nuvesti į Féjos namelį.

Takas buvo įmurės nuo dargaus oro ir kojos klimpo ligi kelių. Tačiau medinukui tai buvo né motais. Genamas noro išvysti savo tėtį ir žydraplaukę sesutę, jis šuoliavo kaip skalikas, purvai net virš galvos tiško. Taip lėkdamas svarstė:

– Kiek vargo patyriau... Taip man ir reikia! Aš užsispyrės neklaužada... Viską darau savaip ir nepaisau mane mylinčiujų bei šimtākart už mane išmintingesniųjų patarimų!.. Bet nuo šiol

tikrai pasikeisiu ir tapsiu doru, klusniu berniuku... Jau gana įsitikinau, kaip nesiseka neklusniesiems ir kad jie vis tiek nepasiekia savo. Ar belauks manęs tėtis?.. Ar berasiu jį Féjos namuose? Kiek jau laiko prabégo, kaip aš jo, vargšelio, nemačiau. O taip norėčiau prisiglausti, apkabinti ir išbučiuoti! Ar Féja atleis man nedorus darbus?.. Ji man buvo tokia atidi ir taip meilingai rūpinosi... Kad esu gyvas, juk jos nuopelnas!.. Ar yra už mane nedékingesnis ir žiauresnis vaikas?..

Taip bemąstydamas staiga sustojo ir iš siaubo žengė keturis žingsnius atgal.

Ką jis išvydo?

Ogi ant tako dryksančią milžinišką gyvatę, žaliaodę, ugniaakę, o smaili jos uodega dūmijo kaip kaminas.

Neįstengsiu aprašyti medinuko šiurpo: nukūrės mažne pusmylę atgal, prisėdo jis ant akmenų krūsnies ir laukė, kol gyvatė nušliauš sau ir kelias bus laisvas.

Palükėjo valandą, dvi, tris, bet toji tebedryksojo, net ir iš toli žioravo ugninės jos akys, o iš uodegos tebekilo dūmų stulpai.

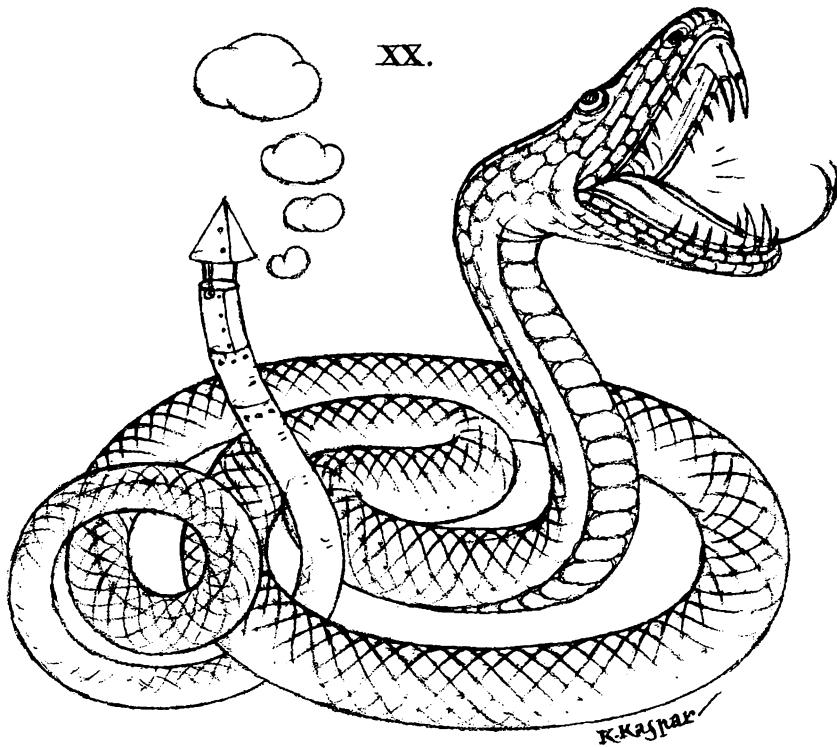
Tada Pinokis, manydamas, kad jau įsidrąsino, prisiartino prie gyvatės ir nutaisės ploną balselių saldžialiežuvavo:

– Atleiskite, sinjora gyvate, gal malonėtumėt mažumėlę pa-sislinkti, kad galéčiau praeiti.

Ar jai sakyk, ar sienai. Net nesukrutėjo.

Nekeisdamas tono Pinokis traukė:

– Turėtumėt atsižvelgti, sinjora gyvate, kad aš keliauju na-

mo, kur manęs laukia tėtis, seniai jį bemačiau!.. Gal vis dėlto praleistumėt?

Kiek palaukė, bet atsakymas nepasigirdo: maža to, iki šiol žvitri ir gyvybingai atrodžiusi gyvatė sustingo, beveik suakmenėjo.

„Gal numirė?“ – pamanė Pinokis trindamas iš pasitenkinimo rankas. Negaišdamas susikaupė šuoliui. Bet nespėjo apsidairyti, – gyvatė tik išsitempė kaip spyruoklė... Persigandęs medinukas traukėsi atgal, bet kojos susipynė ir jis parvirto.

Ir taip nepatogiai parvirto: stačia galva suklimpo į purvyną – tik kojos kyšojo.

Regėdama smegčia į liūgynę pliumptelėjusį medinuką, mo-suojantį kojomis kaip įkirptą, gyvatė neturėjo kur dėtis iš juoko; jau kad juokėsi, jau kad kvatojo, kol galų gale net patrūko, štai tada ji iš tikrujų numirė.

Tuomet Pinokis nukurnėjo Fėjos namelio link, nes jau temo. Bet pakeliui pilvas užgrojo savo maršus ir jis užšoko į vynuogyną nusiraškyti poros kekių muskatinių vynuogių. Geriau jau kojos nebūtų ten kėlęs!

Tik atsistojo po vienu krūmeliu, taukšt... ir jo kojas sugnybo dvi aštrios geležys, nuo kurių Pinokio akyse pasirodė tiek žiežirbų, kiek danguje mirksi žvaigždžių.

Vargšas medinukas pakliuvo į spąstus, valstiečių paspęstus ēdriosioms kiaunėms – visos apylinkės vištidžių siaubūnėms.

XXI

*Pinokį parsiveda valstietis ir liepia kaip
šuniui saugoti vištide.*

Jūs jau atspėjot, kad Pinokis iširaudojo, išicypė, maldavo kaip tik mokėjo, bet visi verksmai éjo perniek, nes namai buvo toli ir jokia gyva dvasia prošal néjo.

Stojo naktis nakčiausia.

Iš skausmo dėl žnybiamų blauzdų ir iš klaiko likti visiškai vienam vidur laukų tokioj tamseybėj medinukas mažne nualpo, bet staiga kažkur aukštai pastebėjo švysčiojant jonvabalį, pasišaukė jį ir émė melsti:

- O Jonvabaléli, gal išvaduotum mane iš šitos kankynės?!
- Vargšas vaike! – atsakė Jonvabalis, pastéręs nuo tokio vaizdo. – Kaip atsitiko, kad įkišai kojas į šias aštrias geležis?

xxI.

- Užėjau pasiraškyti muskatinių vynuogiu ir...
- Bet ar jos tavo?
- Ne...
- Kas tame ir išmokė vogti svetimą labą?..
- Buvau išalkęs...
- Alkis, mielas bernužéli, tai dar ne priežastis savintis turta,
kuris tau nepriklauso...

– Sutinku, sutinku! – blyovė Pinokis. – Daugiau taip nebedarysiu.

Pokalbi nutraukė besiartinančią žingsnių šnaresys. Tai vynuogyno savininkas atstypčiojo ant pirštų galų patikrinti, ar neikliuvo į spąstus kuri nors iš naktinių plėšikautojų kiaunių, smaguriavusių vištieną.

Išsitraukė iš užančio žibintą ir be galio nustebo pastebėjės, kad vietoj kiaunės užkibo berniūkštis.

– Aha, vagišiau! – rūstavo valstietis. – Tai tu kniauki vištas?

– Ne aš, ne aš! – sukūkčiojo Pinokis. – Aš užklydau tik vynuogių kekelės!..

– Kas vagia vynuoges, tas nesudrebės ir vištas grobdamas. Aš tave taip pamokysiu, kad dar ilgai atsiminsi.

Išlaisvinės medinuką iš spąstų, tvėrė jį už pakarpos ir kaip ką tik gimusį éryti parsinešė namo.

Priėjės klojimą priešais trobą, téškė nešulį ant žemės ir primygės koja pasakė:

– Jau vėlu ir aš noriu miego. Atsiskaitysim rytoj. O tuo tarpu, kadangi šiandien padvésė mano šuo, naktimis saugojės ūki, užimsi jo vietą. Nuo šiol tarnausi man sargu.

Kaip tarė, taip padarė: užnérė ant kaklo storiausią antkaklį, visą prismaigstyta žalvarinių dyglių, ir suveržė, kad Pinokis neištrauktų galvos. Nuo antkaklio driekėsi ilga geležinė grandinė, įkalta į sieną.

– Jei šiānakt, – kalbėjo valstietis, – imtų lyti, gali liesti į šią

medinę būdą, ten pakreikta šiaudų, ketverius metus atstojuisių guolių mano vargšui šuneliui. Na, o jei, neduok Dieve, atslinktų vagys, bük budrus ir neužmiršk skalyti.

Po šio paskutinio perspėjimo valstietis nuéjo į trobą ir užsikabino duris daugybe kablių, o nelaimingasis Pinokis liko susigūžęs prie klojimo, leisgyvis nuo šalčio, bado ir siaubo. Jis niršiai apsičiupinėjo kaklą veržiantį antkaklį ir ēmė ašaroti:

– Ir gerai, taip man ir reikia!.. Deja, bet taip! Troškau dykaduoniauti, bastytis... paisiau blogų draugų, todėl laimė nuo manės ir nusigręžė. Jeigu būčiau buvęs paklusnus vaikas, kokių diduma, jei būčiau norėjės mokytis ir dirbtį, jei būčiau pasilikęs namie su savo téčiu, dabar netupėčiau vidury laukų kaip šuo. Ak! Jei tik galėčiau gimti dar syki!.. Bet šaukštai popiet, todėl turiu kentėti!

Šitaip išliejusiam nuoskaudą medinukui atlėgo širdis, jis įlinido į būdą ir užsnūdo.

XXII

*Pinokis suranda kaltininkus ir kaip atlygi už ištikimybę
gauna laisvę.*

Jau dvi valandas su trupučiu pūtė į akį, kai apie vidurnaktį pabudo nuo keistų kuždesių. Jam dingojo, kad klojime kažin kas tildo viens kitą šnypšdamas „tssss“. Iškišes iš būdos nosi, išvydo į krūvą susimetusius keturis tamšiakailius gyvūnėlius, panašius į kates. Bet tai buvo ne katės, o kiaunės, plėšrūs padarai, ypač varvinantys seilę į kiaušinius ir jaunas vištaites. Viena kiaunė atsiskyrė nuo draugužių ir prisliūkinusi prie būdos sušnabždėjo:

- Labą vakarą, Melampai.
- Aš ne Melampas, – atrėžė medinukas.
- Tuomet kas?

- Pinokis.
- O ką čia veiki?
- Einu sarginio šuns pareigas.
- Bet kurgi dingo Melampas? Kur tas senas šuo, gyvenęs ši-toje būdoje?
- Numirė širyt.
- Numirė? Vargšas gyvulėlis! Toks mielas, gerutis!.. Bet spren-džiant iš snukučio ir tu atrodai padorus šuo.
- Prašom atleisti, bet aš nesu šuo!..
- Tuomet kas tu?
- Medinukas.
- Ir eini šuns pareigas?
- Deja, taip – už bausmę.
- Na ką gi, siūlau ir tau tą patį sandėrį kaip velioniui Melam-pui. Pamatysi, liksi patenkintas.
- Kokį dar sandėrį?
- Lankysimės vištadėje sykį per savaitę, naktį, kaip visada, ir nučiupsim aštuonetą vištų. Septynias suėsime pačios, o vieną atiduosime tau su salyga, žinoma, kad apsimesi miegąs ir tau nekils pagunda ambryti ir žadinti šeimininko.
- Nejaugi Melampas taip elgesi? – stebėjosi Pinokis.
- O kaip kitaip? Mes puikiai sutardavom. Taigi saldžių sapnų ir būk ramus – prieš dingdamos prie būdos paliksim tau nupeš-tą vištą pusryčiams. Tai kaip, sutarta?

– Dar ir kaip!.. – atsakė Pinokis ir grēsmingai pasimuistė, tarsi sakytų: „Netrukus pasikalbėsim kitaip!“

Keturios kiaunės, tikros dėl savo neliečiamumo, nucampino į vištidę, esančią visai prie pat šuns būdos, dantimis bei nagais atkrapštė landos dureles ir viena po kitos šmurkštelėjo į vidų. Nespėjo jos ten sugarmėti, o durelės už jų net taukštelėjo užsklendžiamos.

Užsklendė jas Pinokis ir to jam dar buvo maža – dėl viso pikto užritino didžiulį akmenį, kad piktadarės tikrai nepaspruktu.

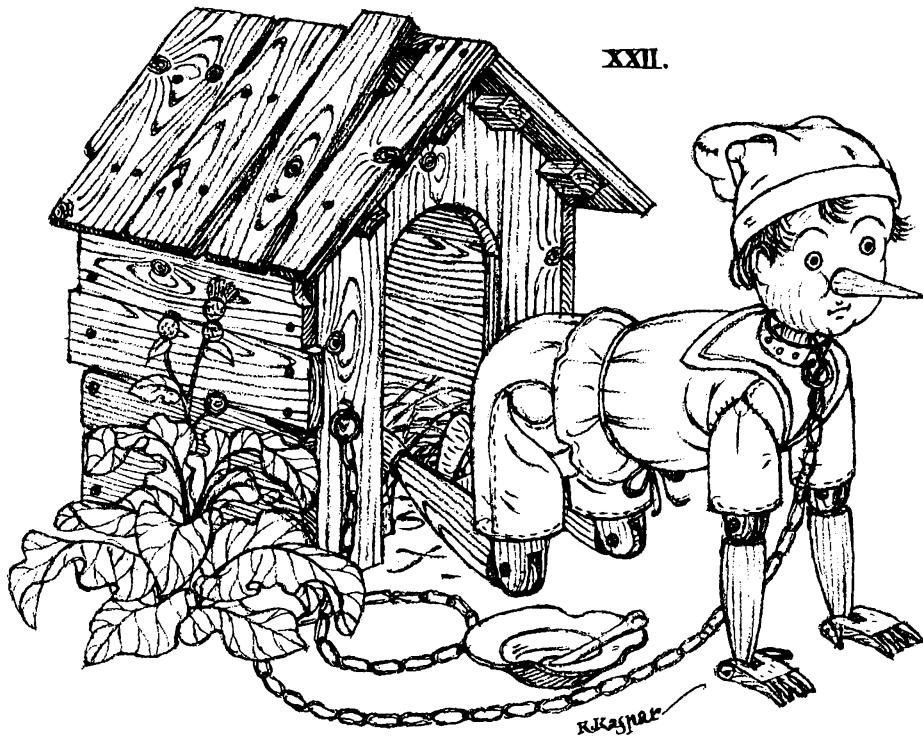
Paskui émė loti kaip tikras sarginis šuo: au-au-au-au.

Nuo tokio ambrijimo valstietis šoko iš lovos, griebé šautuvą ir pasirodės lange paklausé:

- Kokios naujienos?
- Ten vagys! – apskelbė Pinokis.
- Kur ten?
- Vištadėje.
- Aš tuoj.

Ir iš tiesų, nespėjo Pinokis né mirkteléti, kaip atléké valstietis ir puolė į vištadę, o sučiuupės keturias kiaunes ir įkišės jas į maišą didžiai patenkintas dėsté:

– Galų gale jūs mano naguose! Nubausčiau, bet nesu toks nevidonas. Užteks rytoj nugabenti jus į miestelio užeiga, ten jums nudirs kaili ir patieks kaip zuikieną saldžiarūgščiame padaže. Šios garbės nenusipelnét, bet tokie kilniaširdžiai kaip aš pernelyg nesismulkina!..

Tuomet prisiartino prie Pinokio ir ēmės jį glostyti pasiteiravo:
 – Kaipgi perpratai tų vagilių užmačias? Ir kaip Melampas,
 mano ištikimasis Melampas niekada to nepastebėjo?..

Medinukas rengėsi išdėstyti viską, ką sužinojo, tai yra buvo
 bepradedas kloti apie gedingą šuns ir kiaunių sandėlį, bet prisi-
 minės, kad šuo jau kojas pakratęs, sumojo: „Kam kaltinti miru-
 sius?.. Tesiilsi sau, protingiausia palikti juos ramybėje!..“

– Kai kiaunės atslinko, miegojai ar būdravai? – toliau ką mantinėjo valstietis.

– Miegojau, – atsakė Pinokis, – bet kiaunės savo šnypštimais mane pribudino, o viena jų žengė prie būdos ir pasiūlė: „Jei pažadėsi neamsėti ir nežadinti šeimininko, įteiksim tau nupeštą vištaite!..“ Dabar supratot? Ir iš kur tiek menkystės listi su paneriais pasiūlymais! Taip, aš iš medžio drožta lélė ir šio pasaulio ydos man nesvetimos, bet niekada nesusidésiu su negarbingais žmonémis ir netapsiu jų bendras.

– Šaunuolis! – gérėjos valstietis plodamas jam per petį. – Štie žodžiai byloja tavo naudai, o kad įrodyčiau savo didžių dėkingumą, paleidžiu tame į laisvę, kad grįžtum namo.

Ir nuémé antkaklį.

XXIII

Pinokis aprauda dailiosios žydraplaukės Mergelės mirtį, paskui susitinka Balandį, kuris nuskraidina jį į pajūrį. Pinokis šoka į vandenį, kad suskubtų tėčiui Džepetui į pagalbą.

Išsivadavęs iš tvirto antkaklio ir tokios žeminamos padėties, Pinokis nustriuoksėjo per laukus ir né minutės nestabtelėjo, kol nepasiekė tikrojo kelio, turėjusio nuvesti jį prie Féjos namelio.

Pasiekęs tikrajį kelią, pažvelgė pakalnėn ir kuo puikiausiai išvydo girią, kur, savo nelaimei, susitiko Lapiną ir Katiną, matė tarp medžių kyšančią Senojo ąžuolo viršūnę, kur buvo paliktas kabalioti. Bet žiūri šiaip, žiūri taip, tik dailiosios žydraplaukės Mergelės trobelytės niekur neregėti.

Pinokį apniko liūdna nuojauta. Pasileido bėgti kiek kojos neša ir po kelių minučių atsidūrė pievelėje, kur kitados stovėjo Bal-

tasis namelis. Bet jo nebebuvo. Stūksojo tik nedidelis marmuro antkapis, ant kurio didžiosiomis raidėmis buvo iškalta skausminga žinia:

ČIA ILSISI
ŽYDRAPLAUKĖ MERGEŁĘ,
MIRUSI IŠ SIELVARTO,
NES JĄ APLEIDO
BROLIUOKAS PINOKIS.

Kaip pasijuto medinukas, pagaliau suvokęs, kas atsitiko, paleiku spręsti jums. Griuvo kniūbsčias ir nepaliaudamas bučiuoti kapo akmens pradėjo ilgą raudą. Cirpė kiaurą naktį ir kitą rytą, jau įdienojo, o šis dar sriūbavo, nors visos ašaros jau buvo išverktos. Jo aimanos ir šūksniai buvo tokie skardūs ir taip vėrė širdį, kad jas aidu atkartojo visos apylinkės kalvos.

Žliumbė ir žliumbė:

– O mieliausioji Féja, kodėl numirei?.. Kodėl aš nemiriau vietoj tavęs, juk aš toks blogas, o tu tokia gera?.. Kur dabar mano tėtis? O mano Féja, pasakyk, kaip jį surasti, aš noriu būti tik su juo ir nebesiskirti niekad niekad! Tikrai niekad!.. O brangioji Féja, pasakyk, kad tai netiesa, tu nenumirei!.. Jei iš tiesų mane myli... jei myli savo broliuką, prisikelk, atgyyk, grįžk į gyvenimą!.. Ar tau gerai, kad aš vienas kaip pirštas, visų apleistas?.. Ateis galvažudžiai ir vėl pakabins mane ant šakos... tada tai jau

tikrai žūsiu. Ką aš darysiu vienas pasilikęs šiame pasaulyje? Kas dabar mane pamaitins, kai netekau tavęs ir tėčio? Kur priglau- siu galvą naktį? Kas man pasiūs naują švarkelį? Ak, būtų buvę geriau, šimtą kartą geriau, jeigu aš pats būčiau pasimiręs. Taip, noriu numirti!... Ai... ai... ai...

Šitaip besigrauždamas net ir plaukus ketino nusirauti, tačiau medinių plaukų net ir suimti nevaliojo.

O tuo metu prošal skrido didžiulis Balandis. Ištiesės sparnus stabtelėjo ir šūktelėjo iš aukštynbių:

- Sakyk, vaike, ką veiki ten žemai?
- Ar nematai? Verkiu! – užvertęs galvą į tą balsą ir švarkelio rankove nusibraukęs ašaras atsakė medinukas.
- Sakyk, – teiravosi Balandis, – gal netyčia pažįsti tokį medinuką, vardu Pinokis, gal kartais jis tavo bičiulis?
- Pinokis?.. Tu pasakei Pinokis? – pasitikslino stryktelėjės medinukas. – Aš Pinokis!

Išgirdęs atsakymą, Balandis suvasnojo sparnais ir nutūpė ant žemės. Jis buvo ir už kalakutą stambesnis.

- Vadinasi, ir Džepetą pažįsti?
- Aišku, pažįstu! Tai mano vargšas tėtis! Tai jis tau apie mane papasakojo? Nuvesi pas jį? Ar jis dar gyvas? Atsakyk susi-mildamas: ar dar gyvas?
- Prieš tris dienas mačiau jį ant jūros kranto.
- O ką ten veikė?
- Meistravo laivę plaukti per vandenyną. Tas nelaimėlis jau

keturis mėnesius tavęs ieško po visas šalis, o neradęs pasišovė pasiekti toliausius kraštus už jūrų marių.

– Ar toli nuo čia tas krantas? – trepsėdamas iš nekantrumo klausė Pinokis.

– Už šimto kilometrų.

– Šimto kilometrų? O mielas Balandi, kažin ką atiduočiau, kad tik turėčiau tavo sparnus!..

– Jei nori, aš tave nulakdinsiu.

– Kaip?

– Ant pečių. Ar daug sveri?

– Sveriu? Aš nieko nesveriu! Esu lengvas kaip plunksnelė.

Pinokis tik šito ir laukė, kaipmat užsikorė Balandžiui ant nugaros, įsitaisė kaip tikras raitelis ir didžiai patenkintas paragino:

– Skriski, léki, žirgeli, man brangi kiekviena minutė!..

Balandis pakilo taip aukštai, kad siekė debesis. Medinukui baisiai knietėjo pasidairyti žemyn iš begalinių aukštybių, tačiau iš siaubo jam apsisuko galvelė – kad nenučiuožtų žemyn, Pinokis tvirtai apsivijo plunksnuotojo žirgo kaklą.

Skrido visą dieną. Temstant Balandis tarė:

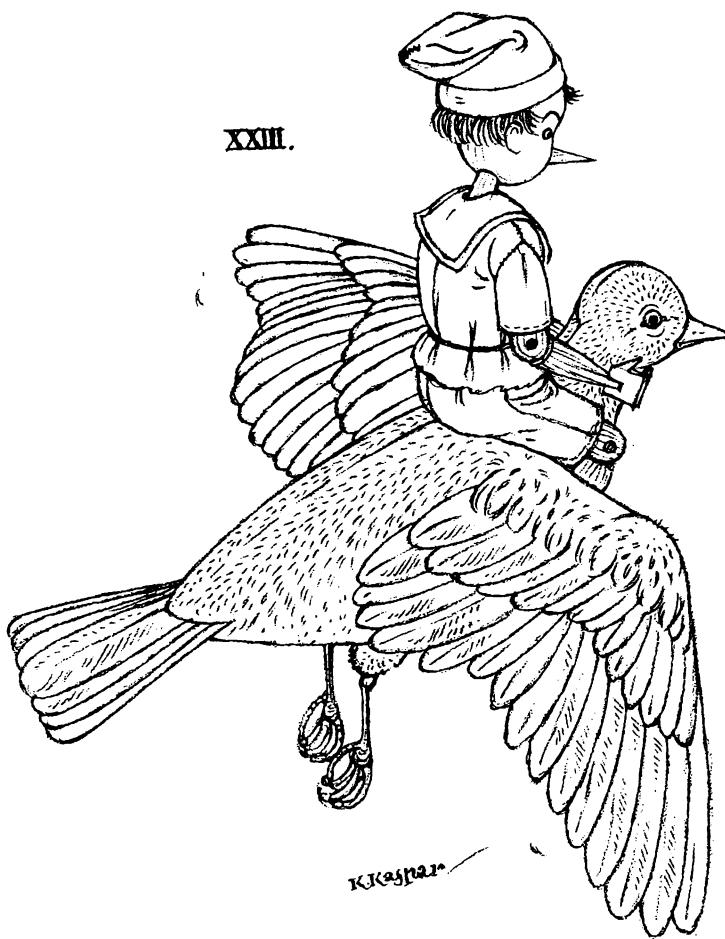
– Kaip ištroškau!

– O aš išalkau! – pridūrė Pinokis.

– Stabtelkim minutėlei šioje karvelidėje, po to – vėl į kelia, kad su aušra būtume pajūryje.

Įžengė į tuščią karvelidę, kurioje buvo dubenėlis vandens ir pintinėlė su vikiais.

XXIII.

Vikių medinukas negalėjo pakęsti. Anot jo, vien tas vaizdas jį supykindavęs ir sukeldavęs skrandžio raižymą, bet ši vakara karto, net ausys linko, o kai grūdų beveik nebeliko, atsisuko į Balandį ir pasidžiaugė:

- Negalėjau nė įsivaizduoti, kad vikiai tokie gardūs!
- Vaikeli, įsidémek, – atsakė Balandis, – kai esi alkanas, ir vikiai tampa gardumynu! Alkis nežino įgeidžių ir nemégsta le-paus gomurio!

Greitosiomis užsimetę už danties, mažumėlę atsipūtė ir – pir-myn! Kitą rytą atkako į paplūdimį.

Balandis nutupdė Pinokį ir neketindamas klausytis padékų už gerą darbą nuplasnojo sau.

Paplūdimyje būriavosi žmonės, jie šūkaliojo ir mojavavo dairy-damiesi į jūrą.

- Kas atsitiko? – paklausė Pinokis vienos senutės.
- Atsitiko taip, kad nelaimingas tévas, netekęs sūnaus, sėdo į valtį ir išplaukė už jūrų marių jo ieškoti, o jūra šiandien piestu stojasi ir valtis gali nugrimzti...
- Kur ta valtis?
- Ana kur, žiūrék, kur mano pirštas, – atsakė senutė rodyda-ma mažytę valtelę, kuri baisiose tolybėse atrodė kaip riešuto kevalėlis, o joje plaukė mažulytis, vos įžiūrimas žmogelis.

Pinokis įbedė akis į valtį ir suspigo:

- Ten mano tétis! Ten mano tétis!

O valtelė, bangų svaidoma, čia dingdavo tarp stačiausių ke-

terų, čia vėl išnirdavo. Pinokis užsirepečkojo ant aukšto skardžio ir be paliovos šaukė tėvą vardu; dar mojavo rankomis, ke-puraite ir netgi nosimi.

Toli Džepetas buvo nuplaukės, bet atrodė, jog atpažino savo vaiką, nes nusiémė kepurę ir jis: mojavo ir visokiai ženklais rodė, kad mielai suktų atgalios, bet bangų griūties nepažabosi – irkluoti ir grįžti į krantą neįmanoma.

Staiga siūbtelėjo galinga vilnis ir prariojo valtį. Minia ant kranto dar tikėjosi, kad iškils, bet valtis nebepasirodė.

– Vargšelis, – nutarė žvejai ant kranto ir puse lūpų atbambė-ję maldą pasuko namo.

Tik štai, išgirdę neviltingą riksmą, atsisuko ir išvydo berniūkštį, puolantį nuo skardžio į jūrą ir šaukiantį:

– Aš išgelbésiu savo tėtį!

Pinokis, būdamas išdrožtas iš medžio, lengvai laikėsi ant vandenės ir plaukė kaip žuvis. Čia jį įsukdavo verpetas, čia vėl šmékšteldavo medinė ranka ar koja – toli toli nuo kranto. Galų gale ir jis dingo iš akių.

– Vargšelis! – nutarė žvejai ant kranto ir puse lūpų atbambė-ję maldą parejo namo.

XXIV

*Pinokis nukeliauja į Darbščiųjų bičių salą ir
ten randa Fėją.*

Pinokis plaukė visą naktį genamas vilties, kad laiku išties nelaimingajam tévui pagalbos ranką.

O kokia siaubinga naktelė pasitaikė! Žliaugė kaip iš kibiro, pylė kruša, niršiai trunkësi perkūnas, o žaibai taip perskrosdavo visą dangaus skliautą, kad nušvisdavo kaip dieną.

Paryčiais Pinokis išvydo ilgą sausumos ruožą. Vidur jūros plytėjo sala.

Iš visų jégų kapstési jos link, bet veltui. Bangos taškési viena į kitą ir svaidė medinuką kaip šapelį ar šiaudą. Laimė, galų gale ūžtejó aukšta, jéginga banga ir visu smarkumu tēškė ji į kranto smėli.

Smūgis buvo toks stiprus, kad sutreškėjo visi medinuko kau-lai ir sąnariai, tačiau jis guodėsi:

– Ir iš šitos jovalynės su nosim išėjau!

Dangus pamažu išsigiedrijo, saulė suspindo visu ryškumu, o jūra nurimo ir tviskėjo kaip krištolas.

Medinukas prieš saulę patiesė savo drapanėles, kad išdžiūtų, ir émė dairinėtis, ar neužmatomose vandens tolybėse neplau-kia valtelė su žmogelyčiu. Ne, tik dangus, jūra ir tolimos burės, jau tokios tolimos – kaip muselytė.

– Bent žinočiau, kaip vadinasi ši sala! – šnekėjo styrindamas Pinokis. – Tikiuosi, čia gyvena padorūs žmonės ir vaikų ant medžio šakų nekaria. Ko čia paklausus? Tikrai, ko man paklausti, jeigu nematyti nė gyvos dvasios?..

Nuo minties, kad atsidūrė vičvienaitis negyvenamoje saloje, jis taip susikrimto, kad buvo beapsižlumbiąs, tik staiga išvydo didžuvę, iškišusią iš vandens galvą ir plaukiančią savo keliais.

Nežinodamas, kaip ją pašaukti, medinukas suspiegė:

- Ei, sinjora žuvie, gal teiktumėtės išklausyti porą žodžių?
- Kad ir visą sakini, – atsakė žuvis, kuri buvo delfinas, ir dargi toks malonus, kokių viso pasaulio vandenye reta.
- Malonėkit pasakyti, ar šioje saloje yra vietų, kur būtų galima užkasti ir išvengti pavojaus pačiam būti suvalgytam?
- Aišku, yra, – atsakė Delfinas. – Ir visai netoli ese.
- O kuriuo taku eiti?
- Suk į kairę ir trauk nosies tiesumu. Paklysti neįmanoma.
- Dar štai ką man pasakykit. Tamsta dieną naktį plaukioji po jūrą, gal kartais sutikai mažytę valtelę su mano téčiu?
- Tavo téčiu?
- Jis pats geriausias tétis visame pasaulyje, o aš pats blogiausias vaikas, koks tik begali būti.
- Šiąnakt siautėjo tokia audra, – atsakė Delfinas, – kad valtelė galėjo paskęsti.
- O kaip tétis?

– Ko gero, ji bus prarijės baisūnas ryklys, kuris jau kelios dienos siaubia mūsų vandenį ir yra tikra rykštė.

– Ar labai didelis tas ryklys? – teiravosi Pinokis, jau tirtas kaip epušės lapas.

– Dar ir kaip!.. – atsiliepė Delfinas. – Kad geriau įsivaizduotum, pasakysiu, jog didesnis ir už penkiaaukštį pastataj, o nasrai tokie platūs ir besočiai, kad ten pražūtų net traukinys su visu garvežiu.

– O Viešpatie! – pakraupo Pinokis ir kaip papuola šoko į drapanas. Pasisukęs į Delfiną, atsisveikino: – Iki pasimatymo, sinjora žuvie, atleiskit, kad sutrukdžiau, ir nuoširdžiai dėkoju už paslaugumą.

Taip pasakęs, medinukas leidosi nurodytu taku ir žygiavo taip energingai, taip sparčiai, kad beveik bėgo. Nuo menkiausio trekštelėjimo gręždavosi atgal kaip igeltas, o iš panikos jau regėjo, kaip ji vejas siaubūnas ryklys, didumo sulig penkiaaukštžiu statiniu ir su visu traukiniu nasruose.

Po pusvalandžio pasiekė Darbščiujų bičių miestelį. Gatvėse kirkėte kirbėjo žmogystų, puldinėjančių su reikalais: visi darbavosi, visi ką nors veikė. Bastūno ar dykūno ir su žiburiu nerasi.

– Jau žinau, – pasidygėjės atšoko Pinokis, – šis kraštas man netinka. Aš sutvertas ne darbui!

Ji kamavo alkis, nes praėjo jau visa para, kai burnoj neturėjo nė vikio grūdelio.

Ką daryti?

Yra du būdai alkiui nuramdyti: paplušeti arba prašyti išmaldos – skatiko ar duonos kąsnio.

Prašyti išmaldos gėdijosi, nes téčio buvo jam į galvą įkalta, jog į išmaldą teisę turi tik senukai ir ligoniai: tikri šio pasaulio mažuteliai, nusipelną pagalbos ir užuojaustos, yra tie, kurie dėl amžiaus ar negalés nebeįstengia pelnytis duonos savomis rankomis. Visiems kitiems privalu dirbt: o jei nedirba ir alkanauja, patys ir kalti.

Tuo metu prošal éjo vyriškis, visas suplukęs, ir vienas pats vargingai tempé du karučius, prikrautus anglų.

Iš veido Pinokis išskaitė, kad tai geras žmogus, sustabdė jį ir iš gédos nudelbęs akis sušvagždėjo:

- Malonékite duoti man soldą, nes mirsiu iš bado.
- Duosiu tau ne vieną, – pasiūlé anglininkas, – bet keturis soldus, jeigu padési man parsitempti šituos karučius.
- Še tai tau! – medinukas bemenk įsižeidė. – Aš dar niekada nebuvau nešulinis asilas ir netampiau karučių!..
- Tau pasiseké! – nustebo anglininkas. – Na, ką gi, vaikine, jei jau tikrai miršti iš bado, pagraužk savo puikybës. Tik žiūrék, skrandžio nesusigadink.
- Netrukus prošal éjo mûrininkas ir ant pečių nešesi kalkių.
- Gal ponas bus toks maloningas ir teiksis vargšui vaikui paukoti soldą, nes svirdinéju iš bado?
- Su mielu noru. Padék sunešioti kalkes, – siūlé mûrininkas, – ir duosiu tau ne vieną, o penkis soldus.

– Bet skiedinys sunkus, – atsakė Pinokis, – o vargintis aš nepratęs.

– Jei nenori vargintis, mielas vaike, tai ir svirduliuok sau linksmas.

Mažne per pusvalandį praéjo dar dvidešimt žmonių, ir kiekvieno Pinokis prašė išmaldos, bet visi atsisakė:

– Kaip tau ne gëda? Užuot šlaistėsis gatvėmis, pasieškotum darbo – taip išmoktum užsidirbtu duonos.

Galiausiai prošal éjo geraširdé moteris su dviem ąsočiais vandenės.

– Ar neprieštarausit, geroji moteriške, jeigu gurkštelsiu vandenės iš jūsų ąsočio? – paprašé Pinokis, kurio liežuvis iš troškulio buvo prikepës prie gomurio.

– Gerk i sveikatą, vaikeli! – pasakė moteriškė ir pastatė ąsočius ant žemės.

Pinokis plempé kaip jautis, paskui šluostydamasis burną sumurmėjo:

– Troškulį numalšinai! O kad ir alkj taip numalšinčiau!..

Tai išgirdusi geroji moteriškė suskubo pasiūlyti:

– Padék man parnešti ąsočius ir aš tau duosiu didžiulę abišalę duonos.

Pinokis débtelėjo i ąsotj ir neskubéjo nei sutikti, nei atsisakyti.

– O dar būsi pavaišintas pilna lékste kalafiorų, sutaisytu su aliejumi ir actu, – viliojo geroji moteriškė.

Pinokis dar sykj dirstelėjo i ąsotj ir nepasakė nei taip, nei ne.

XXIV. b

K. Kaspar

– O užsigardžiuosi saldainiu su likeriu.

Pastarajam gundymui Pinokis neatsispyré ir pasiryžo:

– Sutinku! Panėšesi jums tą ąsotį!

Ąsotis buvo kaip švininis, ir medinukas, nevaliodamas pa-nešti rankomis, užsikélé jį ant galvos.

Namie geroji moteriškė pasodino Pinokį prie padengto stalo ir patiekė jam duonos, kalafiorų ir saldainių.

Pinokis šveitė kaip slibinas. Atrodė, kad skrandis – dykuma, penkis mėnesius nesulaukusi né lašelio lietaus.

Pamažu numarinės kirminą, Pinokis pakélé akis padékoti sa-vo geradarei. Dar nespėjo įsižiūrėti jai į veidą, o jau aiktelejo – a-a-a-a-a-k – ir suakmenėjo iš nuostabos išplėtęs akis, pakélés šakutę, pilna burna duonos ir kalafiorų.

– Juk jūs... – miksėjo Pinokis, – juk jūs... jūs, man jūs pana-ši... jūs man primenat... taip, taip, tikrai, tas pats balsas... to-kios pat akys... plaukai... taip, taip, tikrai... Ir jūsų plaukai žyd-ri... lygiai tokie!.. O mano Féja!.. O brangioji Féja!.. Pasakykit, kad tai jūs. Tiesa? Nebevirkdykit manęs! Kad žinotumėt, kiek aš prisiverkiau! Kiek aš prisiverkiau!..

Ir taip kalbėdamas Pinokis garsiai raudojo, paskui suklupo ir apkabino paslaptingosios moteriškės kelius.

XXV

Pinokis pasižada Fėjai būti klusnus ir mokytis, kadangi jam pakyrėjės medinuko gyvenimas. Jis nori tapti geru berniuku.

Iš pradžių geroji moteriškė gynėsi esanti mažoji žydraplaukė Fėja, bet matydama esanti atpažinta nebeketino toliau vaidinti ir prisipažino Pinokiui:

- Na ir šelmis! Kaip mane atpažinai?
- Tai didelė meilė, kurią jums jaučiu, man pakuždėjo.
- Ar bepameni? Palikai mane mergaitę, o radai moteriškę.

Galečiau jau ir mama tau būti.

– Taip, taip! Gerai! Vadinsiu jus nebe sesute, bet mama. Jau seniai man širdį sopa, kad neturiu mamos kaip visi vaikai!.. Bet kaipgi jūs taip greitai užaugot?

- Paslaptis.
  - Atskleiskit man ją, aš irgi norėčiau paūgēti. Ar nematot?
- Aš vis toks pats aukštas – sulig stačia varle.
- Bet tu ir negali užaugti, – sakė Fėja.
  - Kodėl?
  - Todėl, kad medinukai neauga. Kokie gimsta, tokie ir gyvena. Ir miršta tokio ūgio.
  - Ak! Kaip man įsipyko būti medinuku! – šūktelėjo Pinokis, dėdamasis nuskriaustas. – Jau būtų metas ir man žmogumi tapti...
  - Ir tapsi, jei būsi to vertas...
  - Tikrai? O ką daryti, kad būčiau vertas?
  - Viskas paprasta: įprask būti doras berniukas.
  - Argi aš toks nesu?
  - Kur jau ten! Dori vaikai būna klusnūs, o tu...
  - O aš neklaužada pabalda.
  - Dori vaikai uoliai mokosi ir dirba, o tu...
  - O aš dykaduoniauju ir bastausi kiaurus metus.
  - Dori vaikai visada sako tiesą.
  - O aš visada meluoju.
  - Dori vaikai noriai eina į mokyklą.
  - O man vien nuo minties apie mokyklą silpna pasidaro.

Tačiau nuo šiandien aš pasikeisiu.

- Pažadi?
- Pažadu. Trokštū tapti klusniu berniuku ir būti téčiui paguoda... Kažin, kur dabar nelaimingas téčis?

XXV.

– Nežinau.

– Ar beaplankys tokia laimė vėl jį išvysti ir apkabinti?

– Manau, kad taip. Ir netgi esu tuo tikra.

Féjos atsakymas Pinokiui paglostė širdį ir jis kaip patrakęs puolė bučiuoti jos rankas. Paskui pakélé galvą ir meiliai pažvelgės pasiteiravo:

– Išeitų, mamyte, netiesa, kad tu numirei?

– Berods ne, – nusišypsojo Féja.

– Kad tu žinotum, kaip man surakino gerklę, kai perskaičiau: Čia ilsi... .

– Žinau, todėl tau ir atleidau. Nuoširdus tavo sielvartas mane įtikino, kad esi geros širdelės. Geraširdžiai vaikai, nors kartais ir šunybių prikrečia, ir išlepę būna, visada teikia vilties – kad grįš į tiesų kelią. Štai todėl net čia atsidūriau tavęs beieškodama. Aš būsiu tavo mama...

– O, kaip puiku! – Pinokis strikinėjo iš džiugulio.

– Tu manęs klausysi ir darysi ką lieptas.

– Mielai, mielai, mielai!

– Nuo rytdienos, – pridūrė Féja, – lankysi mokyklą.

Akimoju pusės Pinokio linksmybės kaip nebūta.

– Paskui pasirinksi amatą...

Pinokis surimtėjo.

– Ką ten burbi? – pyktelėjo Féja.

– Sakau... – murmėjo medinukas, – ...kad eiti į mokyklą man šiek tiek per vėlu...

– Tai jau ne, ponaitéli. Įsikalk į galvą, kad lavintis ir mokytis niekada nevėlu.

– Bet aš nenoriu rinktis jokio amato...

– O kodėl?

– Todėl, kad dirbtį man per sunku.

– Vaikeli, – pradėjo Féja, – kas taip sako, beveik visada atsi-duria arba kalėjime, arba ligoninėje. Įsidėk į galvą, kad žmogus, nesvarbu, piniguotis ar vargšas, privalo šiame gyvenime ką nors veikti, dirbtį, krutėti. Vargas pasidavusiam tinginystei! Tinginystė – bjauri liga ir išgydyti ją reikia dar vaikystėje, jei to nepadarysi, paskui bus per vėlu.

Féjos šneka pasiekė Pinokio širdį ir jis ryžtingai iškélé galvą:

– Aš mokysiuos, dirbsiu, vykdysiu ką palieptas, nes iki gyvo kaulo įgriso medinuko gyvenimas. Noriu tapti berniuku, kad ir kiek man tai kainuotų. Tu pažadėjai, tiesa?

– Tiesa, bet dabar viskas tavo rankose.

XXVI

Pinokis su bendramoksliais traukia prie jūros pasižiūrėti siaubūno Ryklio.

Kitą dieną Pinokis išdrožė į vietas mokyklą.

Įsivaizduokit tuntą padūkelių, išvydusių savo mokykloje medinuką. Nuvilnijo juoko banga ir Pinokis buvo išstatytas pa-juokai. Vaikai šaipėsi ir pokštavo: vienas iš rankų ištraukė jam kepurėlę, antras tampė už švarkelio, trečias mégino rašalu iš-paišyti panosėje storus ūsus, dar kiti bandė prie rankų ir kojų pririšti virveles, kad galėtų patampyti kaip marionetę.

Valandžiukę Pinokis kentėjo ir sukosi šalin, bet galop, trūkus kantrybei, pasisuko į ji baksnojančius ir išpyškino:

– Paklausykit, vaikai: aš atėjau čion ne tam, kad būčiau jūsų juokdarys. Aš gerbiu kitus, todėl pageidauju, kad ir mane gerbtu.

– Pamanyk, koks išminčius! Kalbi kaip iš rašto! – suklego tie plevėsos ir kvatojo kaip patrakę, o vienas, pats ižūliausias, ištisė ranką – mat jam niežėjo nagai sugnybti medinuko nosį.

Bet nespėjo: Pinokis iš po suolo žybtelėjo tam į kinkas.

– Oi, kokios kietos kojos! – sustūgo berniūkštis, trindamas išstatyta mėlynę.

– Bet ir alkūnės!.. Kaip akmuo! – skundėsi kitas, už savo nevykusius pokštus pelnęs niuksą į pilvą.

Po to spyrio ir niukso Pinokis beregint pelnę mokinių pagarbą bei simpatiją: visi jį išsijuosdami gyrė ir linkėjo viso ko geriausio.

Gyrė jį ir mokytojas, matydamas, kad tas stropus, mokslus, ateina į pamokas pats pirmas, o po jų išdrožia paskutinis.

Vienintelė jo yda – per didelęs draugystęs, o tarp tų draugų nestigo plevėsų, pritinginčių mokytis ir nelabai trokštančių eiti tiesiais keliais.

Mokytojas kasdien jį perspėdavo, Fėja irgi nešykštėjo patarimų ir vis kalė į galvą:

– Pasisaugok, Pinoki! Tie tavo draugužiai anksčiau ar vėliau išmuš iš tavęs žinių troškimą ir dar, neduok Dieve, užtrauks kokią baisią bėdą.

– Nesibaiminkit, neužtrauks! – Pinokis tik gūžteldavo pėčiais ir smiliumi besdavo į kaktos vidurį. Suprask: „Juk čia tai netuščia!“

Bet atsitiko taip, kad vieną gražią dieną bekeliaudamas į mokyklą susitiko visą tų draugužių šutvę, traukiančią į priešingą pusę.

- Girdėjai didžiausią naujinę?
- Ne.
- Netoliese plaukioja Ryklys, didumo sulig kalnu.
- Negali būti!.. Gal tas, kuris prarijo mano tėti?
- Mes dumiam į paplūdimį. Nori kartu?
- Tai jau ne: aš noriu į mokyklą.
- Ūsikandai tą mokyklą! Į mokyklą nueisim rytoj. Viena pamoka daugiau ar mažiau... mokaisi mokaisi, o kokia nauda? Vis tiek lieki kvailas kaip aulas.
- O ką pasakys mokytojas?
- Tesako ką tinkamas. Jam už tai ir moka, kad maltų liežuviu kiaurą dieną.
- Bet mano mama...
- Mamos niekada nieko neišmano, – drėbtelėjo tie nenaudėliai.
- Žinot, kaip padarysiu? – sugalvojo Pinokis. – Turiu savų priežasčių išvysti Ryklį... Nueisiu jo ieškoti po pamokų.
- Tu kvailas per visą pilvą! – nukirto vienas iš padaužų. – Manai, kad toks laimikis lauks, kol teksies pasiroyti? Atsibos ir kreips uodegą į kitus vandenis – tiek ji tematysi.
- Per kiek laiko būsim paplūdimy? – pasidomėjo medinukas.
- Per pusvalandį sulakstysim pirmyn atgal.
- Tada pirmyn! Kas greičiausias, tas šauniausias! – klyktelėjo Pinokis.

Po starto visa šutvė pramuštgalvių, pasispaudusių knygas bei

sąsiuvinius po pažastimis, pasileido per laukus, o Pinokis – pačiame priekyje, tarsi jam sparnus prie kojų kas būtų pririšęs.

Ir vis atsisukdavo paerzinti smarkiai atsilikusių draugų, o matydamas juos pridususius, šnopuojančius, sumurusius, liežuvius iškorusius, nesitvérė linksmumu. Bédulis né nenujautė, koks siaubas ir kokios pragaištingos negandos jo laukia!...

XXVII

Didžiosios Pinokio ir šutvės peštynės: vienam mušeikai rimtai nukentėjus, Pinokį suima karabinieriai.

Atkurnėjės į paplūdimį, Pinokis neatplėšė akių nuo jūros, tik jokio Ryklio nepastebėjo. Ramutėlė jūra spindėjo kaip veidrodis.

- O kurgi Ryklys? – paklausė jis šutvės.
- Gal pusryčiauja, – nusijuokė vienas plevėsa.
- O gal prigulė snūstelėti, – pridūrė kitas ir nusikvatojo.

Nuo šių paikų juokų ir dygių pašaipų Pinokis susiprotėjo, kad draugužiai apdūmė jam akis ir iškrėtė piktą pokštą, todėl ūmai užsiplieskė:

- Tai ką? Išlaužėt iš piršto pasaką apie Ryklij, bet kodėl gi?
- Taip reikėjo, – choru atsiliaupė padaužos.

- Reikėjo?
- Taip, kad praleistum pamokas ir pasitrainiotum su mumis. Argi tau ne gėda šitaip veržtis į mokslus, šitaip uoliai mokytis? Kaip tau ne sarmata štieki kalti.
- O kas jums rūpi, kad aš noriu mokytis?
- Dar kaip rūpi – tu statai mus į keblią padėti prieš mokytojų...
- Kaip tai?
- Ogi paprastai – pirmūnai visados užgožia tokius kaip mes, kuriems mokslai ne galvoj. O mes nenorim, kad užgožtu! Mes irgi trokštam dėmesio!
- Tai ką man dabar daryti?
- Spjauk ir tu į mokyklą, pamokas ir mokytoją – visi jie mūsų pikčiausi priešai.
- O jeigu nespjausiu?
- Mes su tavim nebesisveikinsim ir atkeršysim pirmai progai pasitaikius!..
- Ei, Pinoki! – sušuko augiausias iš šutvės tiesiai jam į veidą. – Ko čia aukštiniesi? Ko tu čia nosių rieti? Jeigu nebijai mūsų, žinok, kad ir mes tavęs nebijom! Atmink, tu vienas, o mūsų – septynetas.
- Atsirado mat septyni karžygiai! – nusijuokė Pinokis. – Didžiosios nuodėmės irgi septynios...
- Girdėjot? Jis mus ižeidė! Jis mums prikaišioja didžiasias nuodėmes!..
- Pinoki! Atsiprašyk, nes pasigailėsi!..

- Papūskit į nosį! – šaipėsi medinukas ir iš tiesų rodė jiems nosį.
- Pinoki! Baigsi bloguoju!..
- Papūskit į nosį!
- Iškaršim tau kailį!..
- Papūskit į nosį!
- Tuoj mes tau ją sulaužysim!..
- Pašvilpkit!
- Tuoj aš tau kaip pašvilpsiu! – riktelėjo aršiausias iš neklaužadų. – Še tau, kad ilgai prisimintum.

Ir kumščiu vožė jam į galvą.

Tačiau, kaip sakoma, ne iš kelmo spirtas buvo ir medinukas, nes neliko skolingas, ir įsiplieskė aršios peštynės.

Pinokis vienas prieš visus gynėsi kaip galiūnas. Taip smagiai darbavosi tvirtom kaip plienas kojom, kad jo priešininkai buvo priversti laikytis pagarbaus atstumo. Ką tik jo kojos kliudydavo, tas gaudavo mėlynę prisiminimui.

Tuomet berniūkščiai, siusdami, kad negali su medinuku susiimti akis į akį, nutarė Pinokį apšaudyti ir atmazgę savo knygų ryšulėlius ēmė atakuoti elementoriais, gramatikomis, skaitiniais, uždavinynais, pasakaitėmis ir apsakymaičiais, kitais mokykliniais vadovėliais, bet guvus ir mitrus medinukas laiku išsisukdavo, o visos knygos, pradūzgusios virš galvos, pliumpteldavo į jūrą.

Įsivaizduokit, kaip sukruto žuvys! Pamanė, kad knygos valgomos, ir pulkais vinguriavo jų paragauti, bet atsikandusios ko-

XXVII. 2

kio puslapio ar viršelio iškart išspjaudavo ir susiraukdavo, tarsi sakydamos: „Tai ne mūsų skrandžiui, mes maitinamės kur kas padoriau!“

Mūšio įkarštyje iš vandenų iškyla stambus krabas, pamažu išropoja į krantą ir kimiui balsu sugergždžia:

– Liaukitės, išdykėliai. Tokios peštynės blogai baigiasi. Ims ir atsitiks kokia nelaimė!

Vargšas krabas! Jo žodžiai – kaip žirniai į sieną. Maža to, išdykėlis Pinokis subaltakiavo ir labai nemandagiai išpoškino:

– Užsičiaupk, krabo koja! Verčiau išgertum anyžių ir atkimtum. Ropok į lovą ir išprakaituok!..

O tuo metu vaikišciams, jau išskraidiinusiemis visas savo knygas, užkliuvo už akių medinuko ryšulėlis. Beregint ėmė taršyti ir ji.

Vienas tomas buvo aptaisytas storu kartonu, pergamento nugarėle ir kampais. „Aritmetikos traktatas“. Kiek jis svérė, palieku įsivaizduoti jums.

Vienas pramuštgalis stvérė tą tomą, užsimojo taikydamas Pinokiui į galvą ir trenkė visa sveikata, bet pataikė ne medinukui, o vienam gaujos berniūkščiui. Tas išblyško kaip popierius ir teistarė:

– Mamyte! Padékit... aš mirštu!..

Išvydė negyvėli, išsigandę vaikiūkščiai davė valią kojoms ir išsilakstė į visas puses.

Pinokis liko. Iš siaubo ir širdgėlos negalėjo atgauti žado, tačiau vis dėlto nulékė sušlapinti nosinės ir suvilgė ja nelaimingo bendramokslio smilkinius. Liedamas ašaras iš nevilties šaukė jį vardu ir kalbino:

– Eudženijau!.. Vargšeli Eudženijau!.. Atsimerk ir apsidairyk!.. Kodėl neatsakai? Žinok, čia ne aš tave užgavau. Patikék,

ne aš!.. Atsimerk, Eudženijau... Jei būsi užsimerkės, aš irgi mirsiu... O Viešpatie! Kaip dabar grįšiu namo?.. Kaip išdrįsiu pasirodyti gerajai mamai? Ką man daryti?.. Kur détis?.. Kur pasi-slépti?.. Ak! Jau geriau būčiau éjës į mokyklą, tūkstantį kartų geriau!.. Kodël klausiau tų draugų, kurie mane prapuldé?.. Mokytojas perspëjo! Ir mama vis pasergédavo: „Saugokis blogų draugų!“ Bet aš, užsispyrës kaip ožys, vis vien pasielgiu savaip! Po to srebiu ką prisivirës... Nuo pat gimimo neturéjau nè valandélës atvango. Dieve Dieve! Kas bus toliau, kas bus su manimi, kas iš manës bus?

Pinokis rypavo, inkštë, tranké sau galvą ir tebešauké nelaimėlį Eudženijų vardu, kai išgirdo artéjančius duslius žingsnius.

Atsigréžé: ten buvo du karabinieriai.

- Ko čia taip klūpai? – paklausé Pinokio.
- Padedu savo moksladraugui.
- Ar jam bloga?
- Atrodo, taip!..
- Atrodo? – vienas karabinierius kažką įtarës pasilenké apžiūréti Eudženijaus. – Šis vaikas sužeistas į smilkinį. Kieno tai darbas?
- Ne mano, – sumurméjo medinukas ir jo širdis nusirito į kulnus.
- Jei ne tu, tuomet kas jį sužalojo?
- Ne aš, – pakartojo Pinokis.
- Kuo jį sužeidé?

XXVII. b

K. Keshar —

– Šita knyga, – Pinokis pakélė nuo žemės „Aritmetikos traktatą“, aptaisytą kartonu, pergamento nugarėle bei kampais, ir parodė karabinieriui.

– Kieno čia knyga?

– Mano.

– Tada viskas aišku. Tuoj pat stokis ir marš su mumis.

– Bet aš...

– Marš su mumis...

– Bet aš nekaltas...

– Marš su mumis!

Karabinieriai pamojo žvejams, kaip tik irklavusiems pro šalį:

– Patikime jums šį sužeistajį. Neškitės namo ir paslaugykit.

Rytoj ji aplankysim.

Tuomet atsisuko į Pinokį ir pastatę ji vidury, tai yra sau iš šonų, sukemandavo:

– Žengte marš! Neatsilikt! O jei ne, tau bus riesta.

Kartoti nereikėjo, ir Pinokis nužygavo taku, vedančiu į miestelį. Vargšiukas nė neįtarė, kad pasaulyje taip jau būna. Jam rodės, jog regi blogą sapną! Jautėsi nekaip: jam dvejinosi akyse, virpėjo keliai, liežuvis prikepė prie gomurio. Jis nebeišlemeno nė garso. Vis dėlto net ir taip nustėrusiam bei apsvaigusiam medinukui aštrus dyglys smaigstė širdį – mintis, kad turės praeiti pro gerosios Féjos langus su karabinieriais iš šonų. Geriau jau būtų giltinė pagriebusi.

Jau buvo beižengią į miestelį, tik štai sūkuringo vėjo gūsis nuplėšė Pinokiu kepurėlę ir nutēškė už gerų dešimties žingsnių.

– Ar neprieštarausit, – atsiklausė medinukas karabinierių, – jei pasiimsiu savo kepurėlę?

– Tik mikliau!

Pinokis paėjėjo, pasilenkė kepurės... bet užuot užsidėjės ją ant galvos, įsikando į dantis ir nudryksėjo. Lékė kaip kulka.

Karabinieriai nusprendė, kad pavyti medinuką – ne jų nosiai, todėl paleido didžiulį šunį, laimėjusį visas pirmąsias vietas šunų lenktynėse. Pinokis dūmė, bet šuo lékė dar greičiau – žmonės sužiurdavo pro langus arba stabteldavo gatvėje, susidomėjė šių įspūdingų lenkčių baigtimi. Tik šikart jų smalsumas liko nepatenkintas, nes šuo ir Pinokis sukėlė tokią pūgą, kad per kelias minutes viskas dingo dulkių debesyje.

XXVIII

*Pinokiu gresia pavojus būti iškeptam
ant keptuvės kaip žuviai.*

Vieną žūtbūtinių lenktynių akimirką Pinokis su siaubu pamanė pražudęs galvelę: žinotina, kad Alidoras (toks buvo šuns vardas) vis labiau įsismagindamas beveik ir sučiupo medinuką.

Per du žingsnius pastarasis girdėjo grėslų žvėries šniokštavimą, jau beveik juto liepsną, kliokiančią iš šuns nasrų.

Visa laimė, kad jau kûrė paplūdimiu, o jūra tyvuliaavo už kelių žingsnių.

Vos atsidūrės ant kranto, medinukas liuoktelėjo kaip varliūkštis ir pūkštelėjo į vandenį. Alidoras mėgino sustoti, bet įsimarkavęs niurktelėjo ir jis. Vargšas nemokėjo plaukti, todėl

puolė kapanotis į krantą, tik kuo smarkiau kapanojosi, tuo la-biau grimzdo.

Išnirusio bėdžiaus akys buvo paklaikusios, jis amsėjo:

– Skęstu, skęstu!

– Gavai ko norėjai! – atsiliepė Pinokis iš toli. Jautėsi saugus kaip už mūro.

– Gelbék, mielasis Pinoki!.. Trauk mane iš mirties nagų.

Nuo tokių veriamų klyksmų Pinokis, kuris iš tikrujų buvo auksinės širdies, susigraudino:

– Jei tave išgelbésiu, pažadi nebepersekioti manęs ir nelakstyti iš paskos?

– Pažadu! Pažadu! Susimildamas pasiskubink, jei dar svyruosi bent minutėlę, nugrimsiu į dugną.

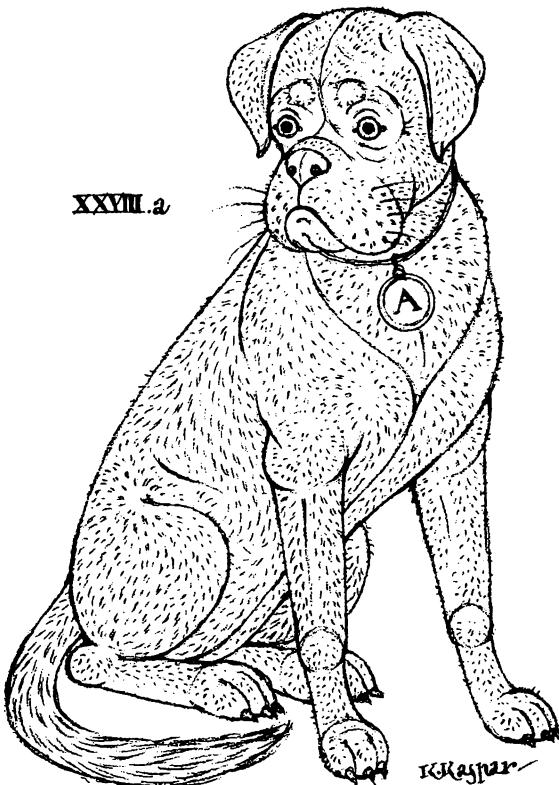
Pinokis dar svarstė, bet atsiminės tėčio pamokymus, kad geri darbai dar niekam nepakenkė, priplaukė prie Alidoro ir nutvėrės šį abiem rankom už uodegos ištempė kaip rąstą ant pakran-tės smėlio.

Vargšas šuo nebesilaikė ant kojų. Prieš savo valią prisiputęs sūraus vandens išpampo kaip balionas. Beje, medinukas apdai-riai nusprendė, kad išmintingiau bus grižti į vandenį, ir tolda-mas nuo kranto šūktelėjo išgelbétam bičiuliui:

– Sudie, Alidorai, gero kelio, perduok linkėjimų visiems na-miškiams.

– Sudie, Pinoki, – atsisveikino šuo. – Iš visos širdies dėkoju, kad išgelbėjai mane nuo mirties. Tu man labai padėjai, o šiame

XXVIII.a

pasaulyje niekas nepraeina be pėdsakų. Jei pasitaikys proga, atsilyginsiu.

Pinokis grybšniaavo palei krantą. Pagaliau jam toptelėjo, kad jau susirado saugią vietelę: dirstelėjės sausumos pusėn, išvydo uolą, o joje – urvą, iš kurio rūko plonytė dūmo srovelė.

„Šiame urve, – pamanė medinukas, – yra ugnies. Nuostabu!

Eisiu išsidžiovinti ir pasišildyti, o paskui... Paskui kas bus – tebūnie“.

Šitaip tarės, pasuko prie kriausio ir jau buvo besikabaroja, tik pajuto, kad kažkas po vandeniu kyla, kyla, kyla ir ji kelia į viršų. Pamégino sprukti, bet jau per vėlu, – savo didžiausiai nuostabai, Pinokis susivokė įsipainiojės į milžinišką tinklą, vibždėte vibždantį įvairiausio dydžio ir pavidalų žuvų, kurios daužėsi ir blaškėsi kaip padūkusios.

Netruko išvysti iš urvo lendantį žvejį, tokį siaubą, jau tokį siaubą – tikrą jūrų pabaisą. Ant galvos vietoj plaukų jam žėlė vešlus žalios žolės kuokštas, oda žalia, akys žalios, žemę siekianti barzda irgi žalia. Atrodė kaip milžiniškas žalias driežas, stovintis ant užpakalinių kojų.

Žvejys išvilko tinklą ir šūktelėjo iš pasitenkinimo:

– Aukščiausioji Apvaizda! Ir šiandien prisirysiu žuvų!

„Kokia laimė, kad aš ne žuvis!“ – save drąsindamas pamane Pinokis.

Tinklas su laimiku buvo nutemptas į tamsų užrūkusį urvą, kurio viduryje kaito masyvi keptuvė su aliejumi, o nuo svilésių kvapo rietė nosi.

– Dirstelkim, kokių žuvų Apvaizda siunčia! – bubenio žaliasis žvejys ir kyštelėjęs į tinklą milžinišką leteną (tikrą ližę) išstriaukė saujų ūsorių.

– Gražūs ūsoriukai! – gérėjos pabaisa ir su pasitenkinimu jas apuostė. Apuostės sumetė į tuščią geldą.

Jis kartojo tą veiksmą daugybę kartų ir kiekvienąsyk, išsi-traukės vis kitokių žuvų, tirpdavo iš palaimos, net seilė varvėjo:

- Puikios menkės!..
- Rinktinės lydekos!
- Pasakiškos plekšnės!..
- Nuostabūs ešeriai!..
- Gardieji ančiuviai!..

Kaip jau patys įsivaizduojate, visos tos menkės, lydekos, plekšnės, ešeriai ir ančiuviai kaip pakliūva krito į geldą – ūsoriams draugijos palaikyti.

Tinkle beliko vienas Pinokis.

Kai tik žvejys išvilko jį lauk, primerkė iš nuostabos savo kulkakes ir mažne nusigandęs šūktelėjo:

- Kokia čia žuvis? Neprisimenu, kad tokią būčiau ragavęs!

Ir apžiūrėjo jį atidžiau, o išnagrinėjęs iki siūlelio nusprendė:

- A, čia toksai krabas.

Baisiausiai įsižeidęs krabu palaikytas, Pinokis pasipiktino:

– Koks dar krabas! Aš joks krabas! Tik paklausykit, kuo mane laiko! Jūsų žiniai, aš medinukas.

– Medinukas? – atsitokėjo žvejys. – Tiesą sakant, medinės žuvys man pirmiena! Tai puiku! Mielai tavęs paragausiu.

– Paragausit? Kaip jūs nesuprantant, kad aš ne žuvis? Negirdit, kad kalbu ir protauju visai kaip tamsta.

- Šventa teisybė, – sutiko žvejys, – o kadangi matau, kad esi

žuvis, apdovanota kalbos dovana kaip ir aš, pasielgsiu su tavimi deramai.

– Ir kaipgi?

– Iš pagarbos ir ypatingo prielankumo leisiu tau pasirinkti būdą, kaip pageidauji būti patiektas. Iškeptas ant keptuvės? O gal mieliau troškintumeisi su pomidorų padažu?

– Iš teisybės, – atsakė Pinokis, – jeigu jau galiu rinktis, renkuosi laisvę, kad sugrižčiau namo.

– Juokus kreti! Manai, pražiopsosiu progą paskanauti tokios retos žuvies? Medinių žuvų šiuose vandenye ne kasdien pasitaiko. Jau nusprendžiau: iščirškinsiu tame ant keptuvės drauge su visomis žuvimis ir turėsi tuo pasitenkinti. Čirškėti draugėje – vis šiokia tokia paguoda.

Bėduliukas Pinokis, išklausęs žvejo, vėl apsižlumbė, émė inkšti ir cypauti:

– Ak, kodėl aš néjau į mokyklą!.. Prisiviriau košės, dabar turiu srébtinius. Ajajaj...

Kadangi jis rangėsi kaip ungurys ir iš paskutinių plėšesi iš žaliojo žvejo gniaužtų, baidyklié sugrobė tvirtą nendrės stiebą ir pririšęs Pinokį kaip dešrą sviedė į geldą prie kitų žuvų.

Paskui išsitraukė puskubilių miltų ir émė jais barstyti laimikį, o apibarstęs dėliojo ant keptuvės. Pirmosios sučirškė nelaimėlės menkės, paskui atėjo ešerių, paskui lydekų, paskui plekšnių ir ančiuvių, o galiausiai ir Pinokio eilė. Tasai, jausdamas

XXVIII. b

K. Kegnar

artėjanti galą (ir dar tokį baisų!), jau nebeturėjo nei ryžto, nei jégų maldauti, tik tirtéjo kaip drebulės lapelis.

Vargšas vaikas maldavo akimis! Bet žaliasis žvejys nekreipė dėmesio ir penkis ar šešis kartus kyšteléjo jį į miltus pavolioti. Miltuotas nuo galvos iki kojų medinukas atrodė kaip gipsinukas.

Paskui žvejys čiupo jį už galvos ir...

XXIX

Pinokis grīžta pas Fējā, o šioji prižada, kad kitā dienā iš medinuko jis virs bermiuku. Kava su pienu iškilmingiem pusryčiams tam didžiam įvykiui pažymeti.

Baisuoklis žvejys buvo besviedžiaš Pinokį ikeptuvę, bet i olą įslinko didžiulis šuo, atviliotas seilę varvinančio kepsnio kvapo.

– Lauk! – pagrūmojo žvejys nepaleisdamas išmiltuoto medinuko.

Tačiau vargšą šunelį ginė būgnijantis pilvas, jis inkštė ir vizgino uodegą, tarsi prašytų: „Numesk man kąsnelytį ir paliksiu tave ramybėje“.

– Sakau, lauk! – pakartojo žvejys ir jau kėlė koją spyriui.

Alkano šuns taip paprastai nepaspardysi – jis iššiepė savo aštrias iltis.

Ir tada oloje pasigirdo balseliukas:

– Vaduok mane, Alidorai! Jei nevaduos, mane iščirškins!..

Šuo išsyk atpažino Pinokio balsą ir be galio apstulbo pastebėjės, kad jis sklinda iš to miltuoto gumulo, kurį žvejys laikė rankoje.

Kaip, jūsų manymu, Alidoras pasielgė? Šuolis – jis čiumpa ta miltuotą gniutulą ir švelniai sukandęs šauna iš olos kaip vijurkas, kaip žaibas!

Įtūžęs dėl tiesiai iš rankų išplėstos žuvies, kurią taip skaniai ketino sukirsti, žvejys bandė vytis, bet čia pat jį ištiko kosulio prie puolis ir baisūnas turėjo spūdinti atgal.

O Alidoras, suradęs taką į miestelį, sustojo ir atsargiai paguldė bičiulių Pinokį ant žemės.

– Neišmanau, kaip ir dékoti! – atsitokėjo medinukas.

– Néra reikalo, – tarė šuo. – Tu išgelbėjai mane – niekas nepraeina be pėdsakų. Kas ir būtų, jei šiame pasaulyje vienas kitam nepagelbétumėm?

– Bet kaip tu atsidūrei oloje?

– Tebedrybsojau prie jūros nei gyvas, nei miręs, kai vėjas iš tolybių atpūtė kepsnio kvapą. Tas kvapėlis sužadino man apetitą ir aš nubidzenau į jį. Jei būčiau atbidzenęs kiek vėliau!..

– Nekalbék! – užriko dar tebekalenantis dantimis Pinokis. – Nebekalbék! Jei būtum atbidzenęs kiek vėliau, aš būčiau iškeptas, prarytas ir suvirškintas. Brrr!.. Kūnas pagaugais nueina vien pagalvojus!..

Alidoras laimingas ištiesė medinukui dešinę leteną. Pinokis ją tvirtai pakratė karštos bičiulystės vardan. Po to jie išsiskyrė.

Šuo nukiceno namo, o Pinokis užsuko į vieną lūšnelę. Prie slenksčio sédėjo seneliukas ir šildėsi įsaulyje.

– Sakyk, gerasis žmogau, ar nieko negirdėjai apie vargšą vaikiną, sužeistą į galvą, vardu Eudženijus?..

– Jি čia buvo atnešę žvejai, bet vėliau...

– Vėliau jis mirė! – sielvartingai pertraukė Pinokis.

– Ne, jis gyvas, vėliau grįžo namo.

– Ar tikrai? Tikrai? – medinukas pašoko iš džiaugsmo. – Vadinasi, žaizda nebuvo rimta?

– Galėjo būti ir labai rimta, ir net mirtina, – nesutiko seneliukas, – mat jam užvožė storiausia knyga, kartonu aptaisyta.

– O kas jam užvožé?

– Vienas moksladraugis, toks Pinokis...

– Kas tas Pinokis? – klausė medinukas.

– Sako, toks berniūkštis, bastūnas, tikras nenaudėlis...

– Šmeižtas! Viskas šmeižtas!

– Tu pažisti Pinokį?

– Iš matymo! – išsigynė medinukas.

– O ką tu apie jি manai? – kvotė senutėlis.

– Manau, jis be galio valyvas vaikas, trykštąs noru mokytis, klusnus, prisirišęs prie savo tėcio ir prie savo šeimos...

Bemeluodamas medinukas apsičiupinėjo nosį ir pastebėjo, kad ši nutišo per sprindį. Išbūgęs užtraukė kitokią giesmelę.

– Netikékit, gerasis žmogau, nė viena mano ištarta liaupse, pažįstu Pinokį kaip nuluptą ir užtikrinu, kad jis iš tikrujų išdykės vaikiščias, užsispyrėlis ir varliamušys, užuot éjës į mokyklą, traukia krésti šunybių podraug su sébrais!

Po tokių žodžių nosis patrumpéjo ir tapo kokia ir anksčiau.

– O ko tu toks visas išsibaltinės kaip drobulė? – staiga užklausé senutėlis.

– Matot... nepastebéjau, kaip prisiglaudžiau prie ką tik nubalintos sienos, – medinukui buvo gëda prisipažinti, jog jি voliojo miltuose, kad paskui išcirškintų.

– O kur padéjai savo švarkelį, kelnytes ir kepurėlę?

– Vagys nurengé. Sakykit, gerasis seneli, gal kartais turite kokį drabuželį, nes toks aš negaliu grížti namo?

– Vaikeli, jokių drabužių aš neturiu, tik maišelį nuo lubinų. Jeigu nori, lišk i ji.

Pinokio nereikéjo įkalbinéti: čiupo jis tuščią maišelį nuo lubinų, prakirpo viduryje skylutę, dar dvi iš šonų ir įlindo kaip į palaidinę. Šitaip paprastai apsirengës patraukė į miesteli.

Bet pakeliui nerimavo: žengdavo žingsnį pirmyn ir žingsnį atgal, o taip keliaudamas kalbėjosi su savimi:

– Kaip pasirodysiu savo gerajai Féjai? Ką pasakys mane išvydusi? Ar atleis man šią kiaulystę?.. Lažinuosi, kad ne!.. Ak, tikrai nebeatleis... Taip man ir reikia: aš véjo botagélis, tik liežuviu pliauškiu, jog pasitaisysiu, o pažadų netesiū!..

I miesteli ižengé vidurnaktį, o kadangi kliokė kaip iš kibiro,

pasuko tiesiai į Féjos namus, pasiryžęs pasibelsti į duris. Vylési, jog atidarys.

Bet visas ryžtas išgaravo ir, užuot pabeldės, jis pabégėjo pus- šimtį metrų į šalį. Paskui atžygiavo prie durų antrą sykį ir vėl neišdriso, grįžo trečią sykį – tas pats. Ketvirtą kartą drebédamas suspaudė geležies belstuką ir vos girdimai bilstelėjo.

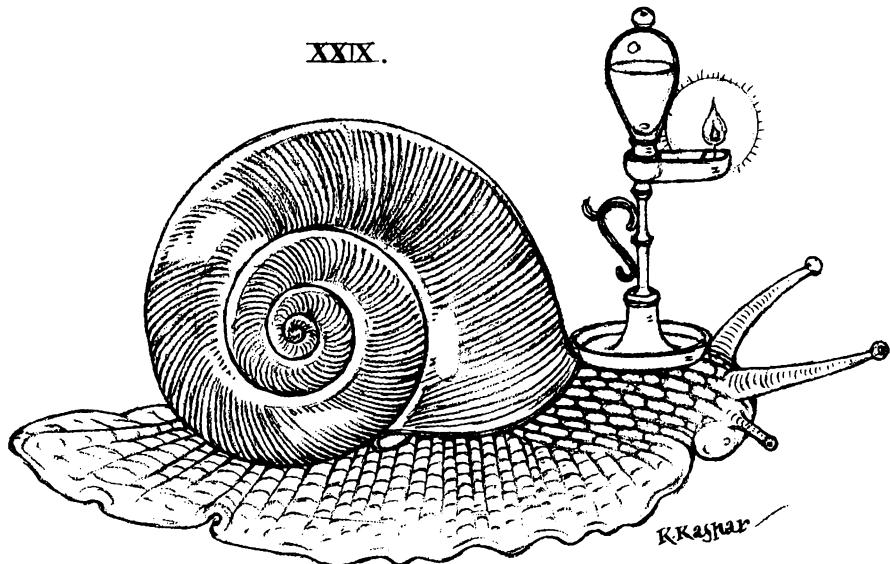
Laukė laukė, pagaliau po pusvalandžio atsivérė paskutinio aukšto (namo būta keturaukščio) langas, ir Pinokis išvydo di- džiulę Sraigę su uždegta žvakele ant galvos. Sraigė paklausė:

- Kas čia taip vėlai?
- Ar Féja namie? – nerimavo medinukas.
- Féja miega ir nenori, kad ją žadintų. Bet kas tu toks?
- Čia aš!
- Kas aš?
- Pinokis.
- Koks Pinokis?
- Medinukas. Aš čia gyvenu su Féja.
- Aha, supratau, – tarė Sraigė. – Luktelk, tuoju nulipsiu ir įleisiu.

- Susimildama paskubékit, nes mirštu iš šalčio.
- Mielas vaike, aš esu sraigė, o sraigės skubéti nemoka.

Praėjo valanda, dvi, o durys neatsidarė: Pinokis, kalendamas dantimis iš šalčio, baimės ir nuo liūties, pasiryžo pabelsti antrą kartą, šisyk smarkéliau.

Atsivérė žemesniojo aukšto langas ir pasirodė ta pati sraigė.

— Mieloji Sraigele, — prašési Pinokis, — aš jau dvi valandas čia képsau! Dvi valandos tokiu šunišku oru prilygsta dvejiems metams. Pasiskubinkit, dėl Dievo meilės.

— Mielas vaike, — atsakė nuo lango tas sutvėrimas — ramybės ir abejingumo įsikūnijimas, — vaike mielas, aš esu sraigė, o sraigės niekada neskuba.

Ir langas užsivérė.

Netrukus išmušė vidurnaktį, paskui pirmą, paskui ir antra, o durys vis dar buvo uždarytos.

Netekės kantrybės, Pinokis niršiai griebė durų belstuką, ketindamas pasibelsti taip, kad namas sudrebėtų, bet geležinis bel-

tukas staiga pavirto gyvu unguriu, išslydo iš rankų ir prapuoлė vandens latake vidur gatvės.

– Šit kaip? – vis baisiau tūžo Pinokis. – Jei nebéra belstuko, belsiu kojomis.

Ir įsibėgėjės tvojos i duris. Smūgio būta tokio galingo, kad smarkuolio koja iki pusės sulindo i medį, o kai medinukas pamėgino ją ištraukti, pamatė, kad nevalioja, nes koja įsmigo nepajudinamai kaip vinis.

Įsivaizduokit vargsą Pinokį! Iki ryto jis prakiurksojo viena koja ant žemės, kita – duryse.

Pagaliau auštant durys atsidarė. Šaunioji sraigė sugaišo tik devynias valandas. Būtina pasakyti, kad ji net suprakaitavo lip-dama iš ketvirtos aukšto!

– Ką beveikiate įkišęs koją i duris? – nusijuokė Sraigė.

– Atsitiko nelaimė. Gražioji Sraigele, gal jums pavyktų išva-duoti mane iš šito pragaro?

– Mielas vaike, čia reikia dailidės, o aš niekuomet neragavau šio amato.

– Paprašykit Féjos mano vardu!..

– Féja miega ir neleidžia, kad ją žadintų.

– Norite, kad aš visą dieną čia styročiau kaip prikaltas?

– Skaičiuok prošal ropojančias skruzdėles ir prasiblaškysi.

– Atneškit bent pavalgyti, nes visai nusigaluosiu.

– Bégu! – atsiliepė Sraigė.

Ir iš tiesų po trijų su puse valandos Sraigė grįžo su sidabro

padéklu ant galvos. Ant padéklo buvo duonos, keptas viščiu-kas ir keturi išnokę abrikosai.

– Fėja siunčia jums pusryčius, – paskelbė Sraigė.

Išvydės šias Dievo dovanas, medinukas pajuto palengvėjimą. Bet kaip jis apsigavo! Pradėjės kramsnoti patyrė, kad duona gipsinė, viščiukas kartoninis, o keturi abrikosai – alebastri-niai, tik nudažyti kaip tikri.

Būtų virkavės, gražės rankas, būtų švystelėjės padékla su vi-somis gėrybėmis, bet gal iš didžio susikrimtimo, o gal dėl susi-traukusio skrandžio nualpo.

Kai atsipeikėjo, pamatė begulis ant sofos. Fėja stovėjo šalia.

– Atleidžiu ir šią kartą, – prašneko Fėja, – bet vargas tau, jei dar ką sumanysi iškrēsti!..

Pinokis pažadėjo ir net prisiekė mokytis ir visada dorai elgtis. Ir laikési žodžio visus likusius metus. O mokslo metų pabaigoje, išlaikęs egzaminus prieš atostogas, galėjo puikuotis besas pir-mūnas. Jo elgesys buvo pripažintas tokiu pavyzdingu ir tokiu sektinu, kad Fėja patenkinta pasakė:

– Rytoj pagaliau išsipildys tavo troškimas!

– Kaip?

– Rytoj jau nebebūsi medinė lélé – pavirsi geru berniuku.

Kas neregėjo Pinokio džiaugsmo, kai jis išgirdo išsvajotą naujieną, negalės né išsivaizduoti. Visi jo bičiuliai ir bendramoks-liai būsią kitą dieną sukvesti į Fėjos namus iškilmingų pusry-čių, kad drauge atšvestų didijį įvykį. Fėja paruošianti du šimtus

puodukų kavos su pienu ir keturis šimtus sviestainių – ir pa-
sviestuotų iš abiejų pusių. Ta diena būsanti be galio iškilminga
ir be galio linksma. Bet...

Nelaimei, medinukų gyvenime visada išlenda koks nors „bet“
ir viską sugadina.

XXX

*Užuot tapęs berniuku, Pinokis su draugužiu Džiūsna
slapčiomis leidžiasi į Pramogų šalį.*

Savaime suprantama, Pinokis tuojau atsiklausė Féjos, ar galis pereiti miestą ir visus sukvesti, o šioji atsakė:

- Žinoma, gali. Eik ir sukviesk visus draugus rytdienos pusryčių, bet atsimink, kad grįžti turi prieš sutemstant. Ar aišku?
- Pažadu užstrukti tik valandžiukę.
- Žiūrėk man, Pinoki! Vaikai spartūs pažadėti, bet dažnai nerangūs ištėsēti.
- Bet aš ne toks kaip kiti: aš prižadu ir ištessiu.
- Dar pamatysim. Jei nepaklausysi, grauši nagus.
- Kodėl?

- Todėl, kad vaikai, nepaisantys išmintingų patarimų, visuomet prisidaro bėdų.
- Patyriau savo kailiu! – nusipurtė Pinokis. – Daugiau krevais keliais nebevaikščiosiu.
- Pažiūrėsim, ar tvirtas tavo pasiryžimas.

Nieko nebeatsakęs medinukas atsisveikino su geraja Fėja, atstojusia jam motiną, ir šokdamas bei dainuodamas pasuko pro duris.

Per valandžiukę visi draugai buvo pakvesti. Vieni džiaugsmingai sutiko iškart, kitus reikėjo įkalbinėti, bet išgirdė apie sviestainius prie kavos su pienu – kad jie būsią sutepti sviestu iš abiejų pusiu, nebeatsilaikydavo ir galop ištardavo: „Gerai jau, ateisim tavęs pasveikinti“.

Šioje vietoje būtina pasakyti, kad Pinokis iš visų savo draugų ir bendramokslių labiausiai mėgo vieną, vardu Romeo, bet visi jį šaukdavo pravarde Džiūsna, nes buvo prakaulus, liesas ir padžiūvęs – tikras džiūsna.

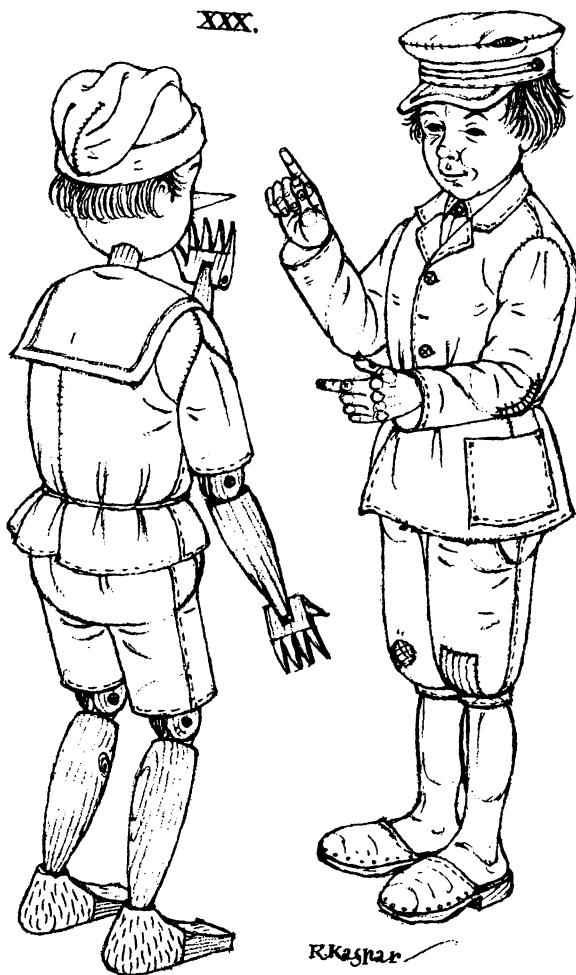
Džiūsna buvo nutrūktgalvis kaip reta, smarkiausias mokyklos patrakėlis, bet Pinokis jį labai myléjo. Jo pirmojo nuéjo kviečti, tačiau nerado, grįžo antrą kartą, bet Džiūsnos dar nebuvo, grįžo dar sykį – ir vėl veltui kelias.

Kur jis prašapo? Pinokis puola šen, puola ten, pagaliau randa nulindusį į vieną pašalį.

- Ką čia veiki? – Pinokis priéjo.
- Laukiu vidurnakčio, nes iškeliauju...

- Kur?
- Toli toli, labai toli!
- Aš tris kartus buvau tavęs užėjės!...
- Ko norėjai?
- Negirdėjai didžiausios naujienos? Nežinai, kokia laimė man nusišypsojo?
- Kokia gi?
- Rytoj jau nebebūsiu medinukas, tapsiu berniuku, kaip tu ir kaip visi kiti.
- Linkiu sėkmės.
- Todėl rytoj laukiu tavęs pusryčių.
- Sakau tau, šivakar iškeliauju.
- Kelintą?
- Netrukus.
- Kur tu keliauji?
- I tokią šalį... pačią nuostabiausią – tikras smagumėlis!..
- O kaip ji vadinas?
- Pramogų šalis. Kodėl tau neprisijungus?
- Nesulauksi!
- Klysti, Pinoki! Patikék manimi, nesigailési. Kur tu rasi teisingesnį kraštą mūsų, berniūkščių, atžvilgiu. Ten nėra mokyklų, nėra mokytojų, nėra knygų. Toje palaimingoje šalyje nereikiaria mokytis. Ketvirtadieniais pamokos nevyksta, o savaitė ten iš šešių ketvirtadienių ir sekmadienio. Rudens atostogos trunka nuo sausio pirmosios iki pat gruodžio pabaigos, išsibaizduoja?

XXX.

Štai tokia šalis man patiktų! Štai į ką turėtų lygiuotis visi civilizuoti kraštai!..

- Tai ką tada veikti Pramogų šalyje per dienų dienas?
- Pramogauti! Šėlioti nuo ryto iki vakaro. Vakare eini miegoti, o rytą vėl viskas iš naujo. Patinka?
- Hm... – Pinokis linksėjo galvą pritardamas, kad ir jam būtu mielas toksai gyvenimėlis!
- Vadinasi, eisi drauge? Taip ar ne? Apsispręsk.
- Na jau ne. Ne ne. Aš juk prižadėjau gerajai Fėjai tapti doru berniuku ir pažadą tesėsiu. Jau leidžiasi saulė, man reikia lékti. Sudie, laimingos kelionės.
- Kur taip leki?
- Namo. Mano geroji Fėja prašė sugrižti iki saulės laidos.
- Palauk dar minutę.
- Fėja mane apréks.
- Tegu rėkia. Išsiréks ir nustos, – pasakė tas šelmis Džiūsna.
- Tu vienas ar su draugais?
- Vienas?! Mūsų eis visas šimtas!
- Péstute?
- Tuojau privažiuos vežimas ir nugabens mane prie to palaimingojo krašto sienų.
- Kažin ką atiduočiau, kad tik tas vežimas dabar pasirodytų!..
- Kodėl gi?
- Kad įsitikinčiau savo akimis, kad jūsų visas šimtas.
- Palükék dar galeli ir įsitikinsi.

- Aš jau ir taip užtrukau. Féja jaudinsis.
  - Nelaimingoji Féja! Gal ji bijo, kad šikšnosparniai tavęs nesudraskytų?
  - Tai, sakai, – kalbėjo Pinokis, – užtikrini, kad tame krašte mokyklų nė kvapo?
  - Nė ženklo.
  - Ir mokytojų?
  - Nė padujų.
  - Ir niekas neverčia mokytis?
  - Niekas niekas niekada!
  - Nuostabus kraštas! – Pinokiui gniaužė kvapą. – Žavinga šalis! Niekada ten nebuvau, bet įsivaizduoju!..
  - Kodėl tuomet neini drauge?
  - Veltui stengiesi! Aš juk prižadėjau savo gerajai Fējai tapti sąmoningu berniuku ir nenoriu laužyti žodžio.
  - Tada sudie ir labų dienų visoms gimnazijoms! Ir licėjams, jeigu tokią pasitaikys tavo kelyje.
  - Sudie, Džiūsna, geros kelionės, linksmų pramogų. Prisimink retkarčiais savo draugus.
- Po šių žodžių medinukas žengė kelis žingsnius, bet stabtelejo ir atsisukės dar atsiklausė:
- Ar tikrai tame krašte savaitė iš šešių ketvirtadieniu ir sek-madienio?
  - Tikrų tikriausiai.

- Ar neapsirinki, kad atostogos trunka nuo sausio pirmosios iki pat gruodžio pabaigos?
- Galiu užtikrinti!
- Žavinga šalis! – pakartojo Pinokis ir net nusispjovė nuo įspūdžių apsto. Paskui išpoškino:
  - Dabar jau tikrai sudie, laimingo kelio.
  - Sudie.
  - Tai kada išvykstat?
  - Netrukus!
  - Kaip gaila! Jei būtų likusi dar valanda, gal ir palükėčiau.
  - O Féja?
  - Vis tiek jau pavélavau!.. Valandžiuke anksčiau ar vėliau – jokio skirtumo.
    - Pinoki, vargšeli! O jei Féja tave apréks?
    - Nieko baisaus! Tęgu rékia. Išsiréks ir nurims.
- Sutemo, stojo naktis, tik staiga toluoje jie išvydo žiburiuką... išgirdo žvangučių džingsėjimą ir trimito garsą, tokį tylų, tokį slopų, atrodė, jog uodas ten dūzgia!
  - Štai ir jis! – pašoko Džiūsna.
  - Kas ten? – sukuštėjo Pinokis.
  - Vežimas. Čia manęs. Tai ar važiuoji?
  - Nejaugi iš tiesų, – klausė medinukas, – niekas tame krašte vaikų neverčia mokytis?
  - Niekas niekas niekada!
  - Nuostabi šalis!.. Žavingas kraštas!.. Koks laimingas kraštas!..

XXXI

Po penkių dykinejimo mėnesių Pinokis, savo didžiausiai nuostabai, pajunta dygstant porą asilo ausų ir pavirsta tikrų tikriausiu asilu su uodega ir taip toliau.

Pagaliau vežimas atvažiavo. Jis nekėlė nė menkiausio triukšmo, nes ratai buvo apsukti pakulomis ir skarmalais.

Vežimą traukė dvylika porų asiliukų, vienodo augumo, tik skirtingo plauko.

Vieni širmi, kiti balti, vieni taškuoti pilkai, kiti juostuoti didžiuliais geltonais ir žydrais dryžiais.

Tačiau keičiausias štai koksai dalykas: visos dvylika porų, arba dvidešimt keturi asiliukai, užuot buvę pakaustytí kaip visi kinkomieji ar nešuliniai gyvuliai, avéjo kaip žmonės jaučio odos batais.

O vadeliotojas!..

Įsivaizduokit žmogeliuką, tiek paritus, tiek pastačius, putlų ir riebų kaip sviesto gniužulą, veidas – kaip apelsinas, nuolat išsišiepės, o balsas plonas ir meilikaujantis, tarsi katino, kaulijančio kąsnelio iš geraširdės šeimininkės.

Visi berniūkščiai, vos jį išvydė, likdavo pakeréti ir eidavo lenkčių, kas pirmas įsikars į vežimą, traukiamą į tikrają palaimą, žemėlapyje įvardytą gundomu Pramogų šalies vardu.

Iš teisybės, vežimas jau buvo prisigrūdės vaikėzų nuo aštuneriu iki dvylikos metų – kaip silkių statinėje. Jiems nebuvo patogu, spaudė iš visų pusiu, trūko oro, tik niekas nedejavavo, niekas nesiskundė. Raminanti ir džiuginanti žinia, kad netrukus nuvyks į šalį, kur néra nei knygų, nei mokyklų, nei mokytojų, buvo tikra paguoda, o visi nepatogumai, nuovargis, alkis, troškulys, miegas jiems buvo né motais.

Kai tik vežimas sustojo, Žmogutis kreipėsi į Džiūsną ir vairpydamasis kraipydamasis paklausė:

- Sakyk, gražuolėli, ar ir tu norėtum į tą palaimingajį kraštą?
- Žinoma, norėčiau.
- Tik perspėju, meiluti, kad vežime jau nebéra vienos. Pats matai, koks pilnas!..
- Niekai! – neišsigando Džiūsna. – Jei néra vienos viduj, aš kaip nors įsitaisysiū ant ienos.

Ir iš tiesų jis apžergė ieną.

– O tu, kačiuk?.. – Žmogutis lipšniai kreipėsi į Pinokį. – Ką ketini daryti? Keliauji su mumis ar lieki?..

– Lieku, – tarė Pinokis. – Ir grįžtu namo: noriu mokytis, ir taip uoliai, kaip visi geri vaikai.

– Linkiu tau sékmės!

– Pinoki! – išiterpė Džiūsna. – Pasikliauk manimi: eikš pas mus, bent prisdūksim.

– Ne, ne, ne!

– Eikš pas mus, bent prisdūksim, – kvyktelėjo dar ketvertas balsų iš vežimo.

– Eikš pas mus, bent prisdūksim, – sugaudė visas šimtas balsų vežime.

– O ką man pasakys geroji Fėja? – medinukas lyg susvyravo, lyg sudvejojo.

– Nekvaršink sau galvos tokiais niekais. Atmink, kad vykstam į šalį, kur nieks mums nekliudys išdykauti nuo ryto iki vakaro!

Pinokis tylėjo. Tik atsiduso. Dar sykį atsiduso. Ir dar. Galu gale pratarė:

– Padarykit man vietas: aš irgi važiuosiu!..

– Visos vietas užimtos, – atsakė Žmogutis, – bet kad parodyčiau, kaip esi vertinamas, užleidžiu tau savo vietą ant pasostės.

– O kaipgi jūs?

– Aš eisiu pėstute.

– Šito tai jau nebus, aš neleisiu. Verčiau užlipsiu ant kurio nors asiliuko kukšteros! – šūktelėjo Pinokis.

Kaip tarė, taip padarė: prisiartino prie pirmosios kinkinio poros ir jau lips, tik gyvulys staiga pasisuko ir niuktelėjo Pinokui į pilvą – tas tik blinkt aukštyn kojom.

Įsivaizduojat, kaip suklego ir ižūliai kvatojos visi ši nutiki-mą matę vaikėzai?

Užtat Žmogutis nesijuokė. Kuo geranoriškiausiai palinko prie aikštingojo asilėlio ir apsimetė, kad ketina jį pabučiuoti, o iš tiesų nukando pusę dešinės ausies.

Įtūžęs Pinokis atsikélé ir šoko ant vargšo gyvulio nugaros. Šuolis buvo toks įspūdingas, kad berniūkščiai liovėsi kvatojė – tik šūkčiojo „Tegyvuoj Pinokis!“ ir sukélé tikrą plojimų audrą. Tik ūmai asiliukas taip sprigtelėjo užpakalinėmis kojomis, kad nelaimėlis medinukas išskrido į orą ir nutūpė vidury kelio tie-siai ant žvyro.

Vėl juoko papliūpos: tačiau Žmogutis, kupinas meilės žvit-riajam asiléliui, užuot juokėsis, vienu bučiniu nuplėšė jam pusę kitos ausies. O medinukui patarė:

– Prašom sėstis ir nebijoti. Tam asiléliui kažkokia širšė buvo igélusi, bet aš tarstelėjau porą žodelių, manau, jis grižo į protą ir ešerio jau nebestatys.

Pinokis užlipo ir vežimas pajudėjo, bet asiléliams pasileidus risčia ar vežimui dardant per akmenis jam lyg girdėjosi slopus balsas, tariąs vos suprantamus žodžius:

– Et, lengvatiki! Žiūri tik savo užgaidų, bet dar pasigailési!

Beveik pabūgęs Pinokis dirst šen, dirst ten, kad išsiaiškintų,

kas gi šitaip prašneko, bet nieko nepamatė: asiléliai léké risčia, vežimas riedéjo, vaikiščiai vežime snaudé, Džiūsna knarké net pasišvilpdamas, o Žmogutis ant pasostés niūniavo:

*Naktis, visi miega, tamsu,
Tik aš nesumerkiu akių...*

Dar po puskilometrio Pinokis vél išgirdo prislopintą balseli:

– Išidék į galvą, kvaišeli! Vaikams, metusiems mokslus ir atsukusiems nugarą knygoms, mokyklai ir mokytojams, kad tik dūktų bei dykinétų, negali gerai sektis!.. Patyriau tą savo kai-liu, todél ir sakau! Ateis diena, kai verksi kruvinomis ašaromis, kaip aš dabar... bet bus per vélū!..

Nuo šių paslaptingų kuždesių medinukas ne juokais įbūgo, nušoko nuo asilo ir paémé jį už pavadžio.

Išivaizduokit jo nuostabą, kai pastebéjo, kad tasai verkia... verkia visai kaip vaikas!

– Ei, sinjore Žmoguti, – šūkteléjo Pinokis vežimo šeimininkui, – yra naujienu. Šitas asiliukas verkia.

– Tegu paverkia: iki vestuvių dar juoksis.

– Tai gal jūs ir kalbéti jį išmokét?

– Nemokiau. Pats pramoko žodelių kitą, mat trejus metus praleido dresuotų šunų draugéje.

– Vargšas gyvulėlis!..

– Na jau, na, – stebéjosi Žmogutis, – tiek šnekų dėl asilo ašarų! Lipk kur sédėjai ir pirmyn: naktis vësi, o kelias ilgas.

Pinokis paklusio ir nebeaušino burnos. Vežimas vėl pajudėjo ir rytui švintant jie laimingai pasiekė Pramogų šalį.

Ši šalis be galio skyrėsi nuo visų kitų pasaulio šalių. Jos gyventojai buvo vien berniūkščiai. Augiausieji buvo keturiolikos, mažiausieji – vos aštuonerių. Gatvėse linksmybė, šurmuly, klegesys, net galva skyla! Visur padaužų būriai: kas žaidžia riešutais, kas – akmenukais, kas gainioja sviedinį, kas važinėja dviračiu, kas supasi ant medinio arkliuko. Vieni eina gūžynių, kiti – gaudynių, vieni, apsirengę pajacais, ryja degančias pakulas, kiti dainuoja, vieni deklamuoją, kiti per galvą vartosi, vieni vaikšto ant rankų aukštyn kojom, kiti ritina lankus, vieni žingsniuoja apsirengę generolais, su popieriniais šalmais ir papjė mašė kardais, kiti juokiasi, vieni šūkauja, stūgauja, kiti ploja rankomis, vieni švilpauja, kiti kudakuoja kaip vištос, kiaušinių padėjusios: tokia velniava, tokia maišalienė, toks pasiutęs šurmuly, kad užsikimšk ausis, kitaip apkursi. Kiekvienoje aikštėje – po teatro palapinę, sausakimšą nuo ryto iki vakaro, visų namų sienos išrašytos šūkiai, skelbiančiaiš puikiausius dalykus, kaip antai: Tegivuoje linksmibės! (o ne Tegyvuoa linksmybės!); Mūms niareike mokiklu (vietoj Mums nereikia mokyklų); Šalyn ūždavinius (o ne Šalin uždavinius) ir panašiai.

Pinokis, Džiūsna ir visi kiti berniūkščiai, atkeliavę su žmogeliu, vos įkėlę koją į miestą, tuoju buvo įsukti į šią karuselę. Nesunku įsivaizduoti, kad per kelias minutes visi vieni su kitais

susibičiuliavo. Ar begali būti už juos laimingesnių, labiau patenkintų?

Tarp nesibaigiančių pramogų ir įvairiausių pasilinksminimų valandos, dienos, savaitės lėkė kaip vėjas.

– Ak, koks smagus gyvenimas! – vis kartodavo Pinokis Džiūsnai, kai tik ši susitikdavo.

– Aha, matai, teisybę sakiau? – didžiuodavosi tas. – O tu dar spyriojausi! Oho kaip buvai įsikalės, kad reikia grįžti namo, pas Féją, kad reikia mokytis!.. Šiandien tau nereikia džiūti prie vadovėlių tik mano – mano patarimų ir mano išminties déka, sustinki? Tokias didžias paslaugas daro tik patys tikriausiai bičiuliai.

– Tavo tiesa, Džiūsna! Šiandien aš esu iš tiesų laimingas ir tai tavo nuopelnas. O žinai, ką apie tave pliaukšdavo mokytojas? Sakydavo: „Nesusidék su tuo vėjagalviu Džiūsna, Džiūsna – bologas draugas ir tik blogo gali išmokyti!..“

– Vargšas mokytojas! – palingavo galvą Džiūsna. – Žinau, jog manės nemėgo, deja, dar ir šmeiždavo vos progą radęs, bet aš esu kilnus ir jam atleidžiu!

– Taurioji siela! – žavėjosi Pinokis, meiliai apkabinės bičiuli ir pakšteliėjės jam į kaktą.

Ta nuostabi palaima truko jau penki mėnesiai – pramogos ir linksmybės kiaurą dieną be jokių knygų ir mokyklų, tačiau vieną rytą nubudės Pinokis baisiai nemaloniai nustebos, kaip sako ma, net jam ūpas krito.

XXXII

*Pinokiui išdygsta asilo ausys, o pavirtęs tikrų tikriausiu asilu
jis ima bliauti.*

O ko gi ta nuotaika émė ir nukrito?

Pasakysiu pasakysiu, mano mielieji mažieji skaitytojai: nu-
budės Pinokis pasikasé galvą, o kasydamasis užčiuopé...

Atspékite, ką?

Savo didžiausiam nustebimui, aptiko, kad ausys paaugusios
daugiau nei per sprindį.

Jūs jau žinote, kad medinuko ausys nuo gimimo buvo mažy-
tés mažulytés: tokios mažytés, kad plika akimi vargiai įžiūrësi!
Taigi ar įsivaizduojate, kaip jis pasijuto patyrës, kad pernakt jo
ausys taip pailgėjo, jog styrojo tarsi du meldų šepečiai.

Jis šoko ieškoti veidrodžio, kad įsitikintų savo akimis, bet neradės prisipylė prastuvę vandens ir išvydo atspindį, kokio nė susapnavės nebūtų – porą dideliausiu asilo ausų.

Palieku jūsų vaizduotei vargšelio Pinokio susikrimtimą, gedą ir neviltį!

Jis émė raudoti, aimanuoti, daužyti galvą į sieną, bet kuo smarkiau sielvartavo, tuo labiau ausys tjo, o ties galiukais žéle tankūs gaurai.

Išgirdės ausų rėžiančius šauksmus į kambarį užėjo apatiniamė aukšte gyvenęs malonus švilpikas, o išvydės šitaip susisielodusi medinuką rūpestingai paklausė:

– Kas tau, mielas kaimyneli?

– Susirgau, Švilpikėli, labai susirgau... Kažkokia liga, kuri mane gąsdina! Ar nutuoki ką apie pulsą?

– Mažumėlę.

– Tada paklausyk, ar aš kartais nekarščiuoju.

Švilpikas ištiesė dešinę leteną ir apčiupinėjės Pinokio pulsą atsiduso.

– Mano bičiuli, turiu pranešti tau negerą naujieną!..

– Kokią?

– Tau siaubingai nemalonai karštinė.

– Kokia?

– Asilo karštinė.

– Nežinau tokios karštinės! – riktelėjo Pinokis, nors jau žinojo.

– Aš tau paaiškinsiu, – pridūrė Švilpikas. – Žinok, po dviejų trijų valandų jau nebebūsi nei medinukas, nei berniukas...

– Tai kas tada būsiu?

– Po kelių valandų tu tapsi tikrą tikriausiu asilu, tokiu, kurie tampo vežimus su kopūstais bei salotomis į turgų.

– Oi, pražuvo mano galvelė! – gailestavo Pinokis ir šerės sau per ausis émė įnirtingai jas tamptyti ir sukioti, tarsi tai būtų ne jo paties ausys.

– Mano mielas, – guodė ji Švilpikėlis, – o ko tu tikėjaisi? Šito ir reikėjo laukti. Visai dėsninga, juk išmintis byloja, kad tinginiai, iškeitę knygas, mokyklas ir mokytojus į pramogas, žaidimusi ir linksmybes, anksčiau ar vėliau pavirsta asilais.

– Nejaugi iš tiesų taip? – kūkčiojo Pinokis.

– Deja, taip. Dabar raudok neraudojės. Reikėjo anksčiau galvoti!

– Bet aš čia niekuo dētas: patikék, Švilpikėli, tai Džiūsna dėl visko kaltas!..

– Kas tas Džiūsna?

– Mano moksladraugis. Aš norėjau grižti namo, būti klusnus, norėjau testi mokslus ir būti doras... Bet Džiūsna man prišnekėjo: „Kodėl tau tas mokslas taip rūpi? Kodėl taip trokštai vaikščioti į tą mokyklą?... Verčiau keliauk su manim į Pramogų šalį, ten nebesimokysim, tik dūksim nuo ryto iki vakaro ir jokio liūdesio nepatirsim“.

– O kodėl paklausei netikro draugo patarimo? Blogo draugo?

– Kodėl?.. Todėl, mielas Švilpikėli, kad esu bevalis ir... besirdis medinukas. Ak, jei turėčiau širdį bent kaip aguonos grūdelį, niekada nebūčiau palikęs gerosios Fėjos, kuri myléjo mane kaip mama ir tiek dėl manęs stengési!.. Dabar jau nebebūčiau medinukas, o doras berniukas, kokių didžiuma! Pasipainios man tas Džiūsna! Viską jam išréšiu į akis!..

Ir jau eis lauk, tik tarpduryje prisiminé asilo ausis beturis. Ir ką gi iš tos gédos sumanė?

Pasiémė didžiulę medvilninę kepurę ir užsimaukšlino ją ant galvos iki pat nosies galo.

Paskui išėjo ir atsidėjo Džiūsnos paieškoms. Ieškojo gatvėse, aikštėse, teatruse – visur, bet niekur nerado. Ką tik susitikęs teiravosi apie jį, tik niekas nebuvo Džiūsnos matęs.

Tada nusprendė paieškoti jo namie ir atėjės prie durų pabeldė.

– Kas ten? – paklausė Džiūsna viduje.

– Čia aš, – atsiliepė medinukas.

– Palauk, tuoju atidarysiu.

Po pusvalandžio durys prasivérė. Isivaizduokit Pinokio nuostabą, kai ižengės į vidų jis išvydo bičiulį su didžiule medvilnine kepure ant galvos, užmaukšlinta iki pat nosies.

Pinokiui beveik palengvėjo nuo tokio vaizdo ir jis pamanė: „Ar tik nebus mano bičiulis susirgės ta pačia liga? Tikriausiai ir jam asilo karštinė...“

Ir apsimetės, kad nieko nepastebėjo, šypsodamasis paklausė:

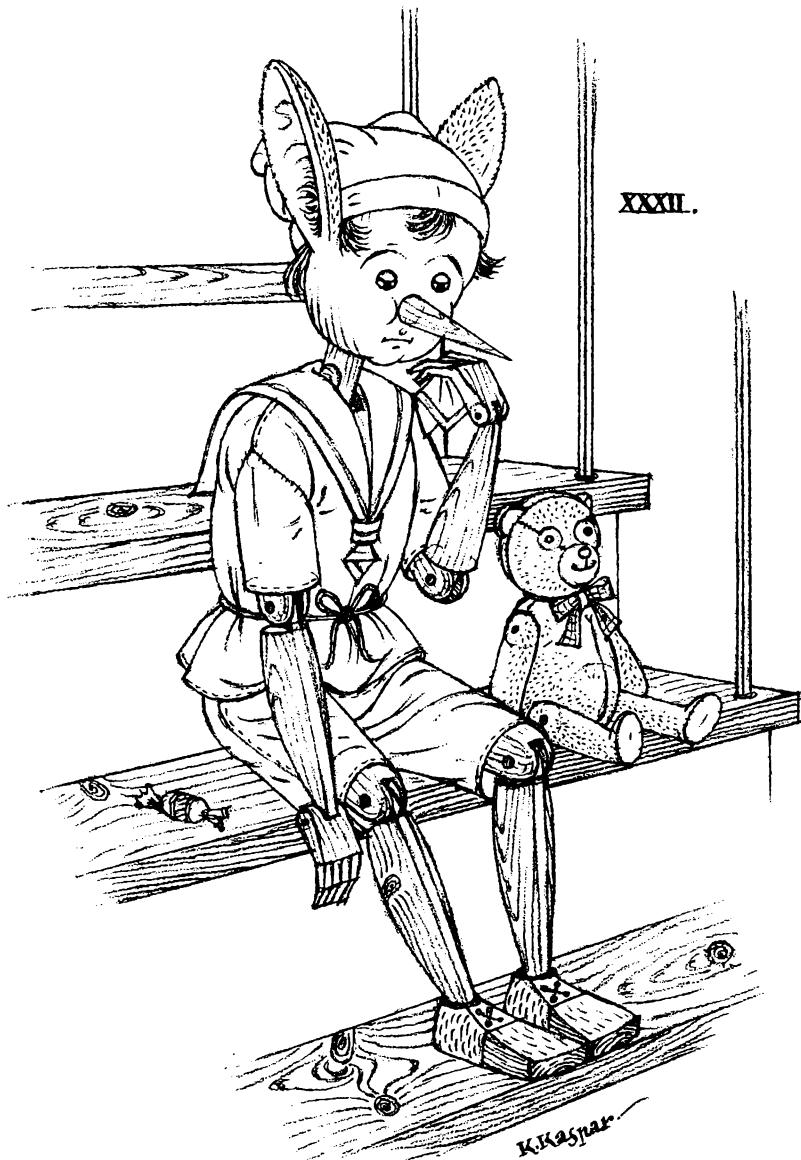
- Kaip sekasi, mielas bičiuli?
- Puikiai, kaip inkstui taukuose.
- Tu rimtai?
- Kodėl turėčiau juokauti?
- Atleisk, drauguži, o kam ta kepurė, dengianti ausis?
- Tokią išrašė gydytojas, nes užsigavau kelę. O tu, mielas medinuk, kodėl užsivožei kepurę iki pat nosies?
- Išrašė gydytojas – koją išsisukau.
- Ak, vargšas Pinoki!..
- Ak, vargšas Džiūsna!..

Po šių žodžių stojo ilgiausia tyla, o du draugai dirščiojo vienas į kitą su pašaipéle.

Galų gale medinukas, paploninės ir pasaldinės balseli, tarė bičiuliui:

- Dovanok už smalsumą, mielas Džiūsna: ar kada nors skundeisi ausimis?
- Niekada!.. O tu?
- Ir aš niekada! O štai nuo šio ryto man diegia ausij.
- Ir man diegia.
- Ir tau?.. Kurią?
- Abidvi. O tau?
- Ir man abidvi. Gal ta pati liga?
- Bijau, kad taip.
- Malonėsi vieną dalyką, Džiūsna?
- Mielai! Iš visos širdies.

XXXII.

- Parodysi man ausis?
- Kodėl gi ne? Bet pirma tu man parodyk savasias, mielas Pinoki.
- Ne, tu pirmas.
- Ne, drauguži, tik po tavęs.
- Gerai, – nusprendė medinukas, – susitarkim kaip tikri biciuliai.
- Susitarkim.
- Nusiimsim kepures abu kartu, sutinki?
- Sutinku.
- Pasiruoš!

Pinokis émė skaičiuoti:

- Viens! Du! Trys!

Sulig „trys“ abu berniūkščiai nusitraukė kepures ir švystelėjo jas į orą. Tada éjo scena, kuri būtų nejtikima, jeigu nebūtų atsitikusi iš tikrujų. O atsitiko taip, kad Pinokis ir Džiūsna, išvydę vienąs kitą tos pačios nelaimés apniktą, užuot susikrimtę ir graužęsi, prapliupo skaniai juoktis, apžiūrinéjo neregétais ištisusias ausis ir šaipési į valias.

Juokési jie net susiriesdami, tik štai per patį smagumą Džiūsna staiga užsičiaupė ir svirduliuodamas suriko nesavu balsu:

- Pinoki, gelbék, padék man!
- Kas tau?
- Aiman! Nebepastoviu ant kojų.

– Aš irgi nebepastoviu! – šūktelėjo Pinokis apsiverkės ir šlitiiniuodamas.

Bematant jie sulinko ir émė repečkoti po kambarį keturiomis. Ir jiems taip berepečkojant, rankos virto kojomis, veidai ištiso ir tapo snukiai, o visas kūnas apžélė šviesiai pilku su juodomis dēmelėmis kailiu.

Bet spékit, kokia akimirka tiems nelaimingiesiems buvo pati bjauriausia? Pati bjauriausia, labiausiai žeminanti akimirka buvo ta, kada jiems émė dygti uodegos. Gédos ir sielvarto priveikti pamégino paverkti ir pasiskusti likimu.

Geriau jau nebūtų prasižiojė! Vietoj skundų bei aimanų pasigirdo asiliškas bliovimas; abu drauge jie skardeno: i ja, i ja, i ja.

– Atidarykit! Čia aš, Žmogutis, kuris jus atvežé į ši kraštą. Tuoj pat atidarykit, antraip jums bus riesta!

XXXIII

Tapęs asilu Pinokis vedamas parduoti, o nuperka jį Cirko direktorius, kad išmokytų šokti ir šokinėti per lankus, tačiau vieną vakarą Pinokis apšlumba ir tuomet jį nusižiūri kitas pirkėjas, kad asilo oda aptrauktų būgną.

Nesulaukęs atidarant, Žmogutis smarkiu smūgiu išspyrė duris ir šitaip įsibrovęs saldžiai išgiedojo Pinokiui ir Džiūsnai:

– Tai šaunuoliai! Bliovėt kaip reikiant, išsyk pažinau jus iš balso. Todėl ir esu čia.

Po tokių žodžių asilėliai tapo lyg šilkiniai: nunarino galvas, nuleido akis ir pabruko uodegas.

Iš pradžių Žmogutis juos paglostė, paplekšnojo, pačiupnojo, paskui išsitraukė šukas ir sušukavo iki žvilgesio. Kai kailiai jau blizgėjo kaip du veidrodžiai, uždėjo apynasrius ir nusivedė į tur-gaus aikštę tikėdamasis parduoti ir gauti kuklų pelną.

Ir iš tiesų – pirkėjų ilgai laukti neprireikė.

Džiūsną nusipirko valstietis, kuriam iš vakaro buvo nugai-
šes asilas, o Pinokį pardavė pajacų ir akrobatų cirko direkto-
riui, planavusiam prekę išdresuoti, kad toji šokinėtų ir šoktų
drauge su kitais trupės vaidintojais.

Dabar jau tikriausiai supratote, mano mažieji skaitytojai, ko-
kiai darbeliai vertėsi Žmogutis? Šis bjaurus nenaudėlis, nutai-
sės nekaltą mielą veidą, kartkarčiais išsiruošdavo su savo vežimu
po pasaulį, o pakeliui pažadais ir vilionėmis prisirinkdavo neklau-
žadų berniukščių, kuriems būdavo įgrisusios knygos ir mokykla.
Susisodinės juos veždavosi į Pramogų šalį, kad tie leistų sau laiką
be rūpesčių, klegėdami ir žaisdami. Kada tie vargšai apgautieji,
nedirbdami jokio darbelio, nuo nesibaigiančių pramogų virsda-
vo asiliukais, guvusis Žmogutis, labai tuo patenkintas, tapdavo
jų šeimininku ir varydavosi į muges ar turgus parduoti. Taip labai
greitai susikrovė maišą pinigų ir tapo milijonieriumi.

Kaip klojosi Džiūsnai, aš nežinau: žinau tik kad Pinokiu
nuo pat pirmųjų dienų prasidėjo rūscios vargo dienos.

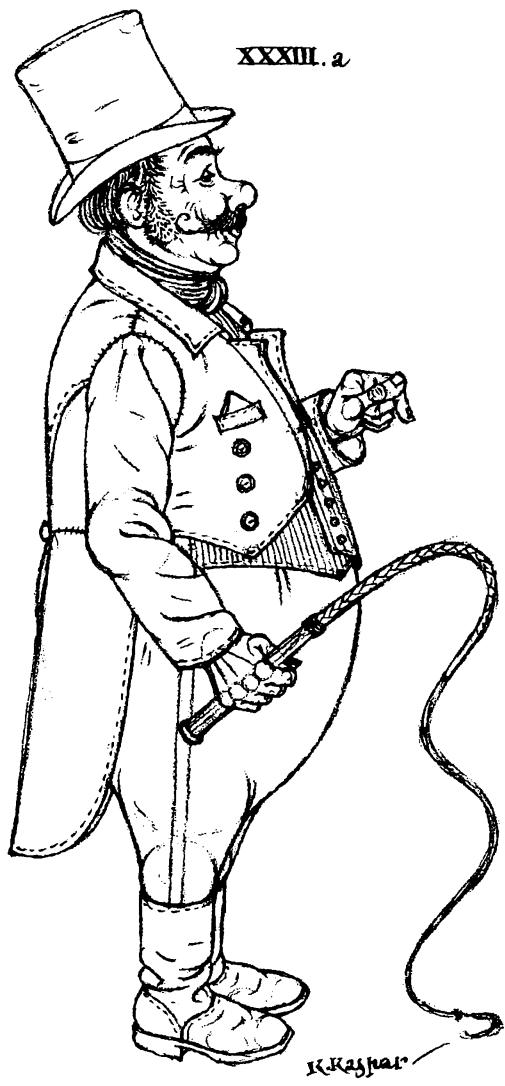
Nuvedė jį į tvartą, kur naujasis šeimininkas prikrovė édžias
šiaudu, bet Pinokis tik krimstelėjo ir iškart išspjovė.

Tada šeimininkas bambédamas prikimšo édžias šieno: tačiau
gyvuléliui nepatiko ir šis.

– Ak, tai ir nuo šieno raukaisi? – perpyko šeimininkas. – Klau-
syk, asiliuk, mesk tuos ožius, o jei ne, aš tau juos išvarysiu!..

Ir kad tas pasitaisytų, čiaukštéléjo botagu jam per kojas.

XXXIII. a

Iš neregėto skausmo Pinokis apsižliumbė ir subliuvo:

– I ja, i ja, šiaudų aš nevirškinu!

– Tai ēsk šieną! – atrėžė šeimininkas, kuo puikiausiai suprantas asilų šneką.

– I ja, i ja, nuo šieno mane varsto diegliai!..

– Manai, šersiu asilą vištienos kulšimis ir šaltiena? – šeimininkas tūžo vis labiau ir šniojo botagu antrąsyk.

Pinokis jau buvo pamokytas ir po antro kirčio dėl viso pikto užsičiaupė.

Tvartą uždarė, ir Pinokis paliko vienas, o kadangi jau kuris laikas nieko nebuvo édës, iš baisaus alkio émë žiovauti.

O žiovaudamas taip išsižiodavo, kad édamoji atrodë kaip pragarmė.

Nieko daugiau édžiose neradës, pasipešé šieno, gerai sukramtė, užsimerkë ir nurijo.

– Visai neblogas tas šienas, – nusprendë Pinokis, – bet bûtu kur kas geriau, jeigu būčiau mokësis!.. Valgyčiau dabar ne šieną, o šviežios duonos kampą ir dešros griežinių!.. Ką padarysi!..

Atsibudës kitą rytą iškart kyšteléjo snukį į édžias, bet šieno neberado né kuokšteliu: per naktį buvo suédës jį visą.

Tada pabandé kapotų šiaudų, o juos bežiautarodamas buvo priverstas pripažinti, kad skonis né iš tolo neprilygsta nei mila-nietiškiems ryžiams, nei neapolietiškiems makaronams.

– Kantrybës! – kartojo jis kramsnodamas. – Kad bent mano nelaimé išeitų į naudą ir pamokytų visus nepaklusnius vaikus, kurie tingi mokytis. Kantrybës!.. Kantrybës!..

– Kad tu supelytum su ta kantrybe! – užriko šeimininkas žengdamas į tvartelį. – Gal manai, aukseli, kad nusipirkau tave vien tam, kad šerčiau ir girdyčiau? Ogi ne – kad dirbtum ir uždirbtum man krūvas pinigučių. Nagi, judinkis! Eisi su manim į cirką, išmokysiu tave šokinėti per kiaurus lankus, galva pramušti popieriumi aptrauktus lankus, šokti valsą ir polką ant užpakalinių kojų.

Ką darys nelaimėlis Pinokis, turėjo mokytis visų tų triukų, tik prieikė trijų mėnesių pamoką ir nesuskaičiuojamų botago kirčių, kurie išrašydavo odą margiausiais raštais.

Pagaliau išaušo diena, kada šeimininkas pranešė apie iš tiesų nepaprastą spektaklį. Įvairiaspalvės afišos, prilipintos gatvių kampuose, skelbė:

NEPAKARTOJAMAS IŠKILMINGAS VAIDINIMAS
ŠĮVAKAR
ŠUOLIAI IR STULBINAMI NUMERIAI,
KURIUOS ATLIKS VISI TRUPĖS ARTISTAI
BEI ARKLIAI IR KUMELĖS.
YPATINGAS PASIRODYMAS –
PIRMĄSYK
GARSUSIS
ASILIUKAS PINOKIS –
TIKRA
ŠOKIO ŽVAIGŽDĖ
TEATRAS BUS APŠVIESTAS VISAĮ DIENĄ

Galite įsivaizduoti, koks tą vakarą pilnutėlis jau valandą prieš spektaklį prisikimšo teatras.

Neliko nė vieno laisvo krėslo, nė vienos kėdės, nė vienos vietos ložėje, net ir už rieškučias aukso nebūtum jos gavęs.

Cirko laiptai buvo sėte nusėti vaikų, visokio amžiaus mergaičių ir berniukų, degančių nekantrumu išvysti šokanti garsujį asilėlį Pinokį.

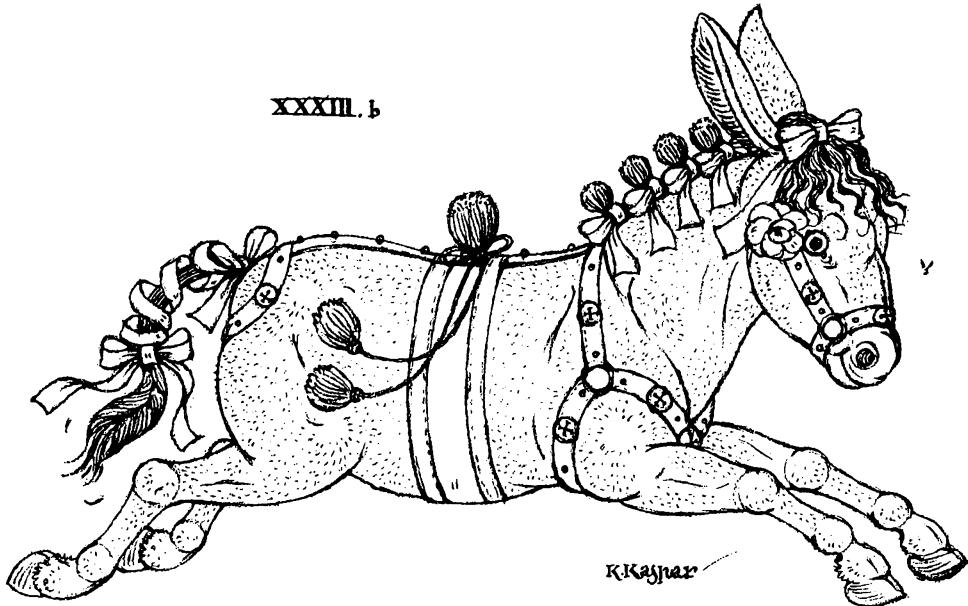
Pasibaigus pirmajai vaidinimo daliai, trupės direktorius, užsivilkės juodą fraką, apsitempęs baltomis kelnémis, apsiavęs ilgais odiniais auliniais batais – net viršum kelių, išėjo prieš gausiai susirinkusią publiką, žemai nusilenkė ir labai iškilmingai pradėjo nei šiokią, nei tokią kalbą:

– Didžiai gerbiamą publiką, kavalieriai ir damos!

Aš, nuolankus žemiau pasirašės, keliaudamas pro šią prakilniją sostinę neįstengiau atsisakyti garbės ir malonumo pristatyti tokiai supratinčiai ir maloninguai publikai ižymujį asiliuką, jau turėjusį garbės šokti Jo Didenybės visų svarbiausiųjų Europos dvarų Imperatoriaus akivaizdoje.

O atsidékodami nepagailékite karštų plojimų ir malonékite būti mums atlaidūs!

Kalba buvo sutikta trunkiu juoku ir gausiais plojimais: plojimai suošė dar smarkiau, sušniokštė kaip tikras viesulas, kai į areną įbidzeno asiliukas Pinokis. Jis visas buvo išsipustės kaip į paradą. Naujas žvilgios odos apynasris su žalvario sagtimis ir aptaisais; už ausų – dvi baltos kamelijos; karčiai smulkiausiai

sugarbiniuoti, o garbanėlės padabintos rožinio šilko kuteliais; platus aukso ir sidabro diržas per pusiaują, o į uodegą įpinta raudono ir žydro aksomo kaspinaičių. Neįmanoma tokio asilėlio neįsimylėti!

Pristatydamas jį publikai Direktorius tėsė:

– Gerbiamieji žiūrovai! Nekvaršinsiu jūsų galvų išpūstom šnekom apie keblius sunkumus, kuriuos man teko iškėsti, kad permanyčiau ir sutramdyčiau šį žinduoli, laisvai sau laigiusi nuo kalno ant kalno tropikų slėniuose. Prašyčiau jūsų atkreipti dėmesį, koks laukiniškumas tryško iš jo akių, o dėl to visi būdai

priaukinti ir padaryti iš jo civilizuotą keturkojį éjo perniek, tad teko ne sykį griebtis mielos rimbo kalbos. Visos mano lipšnybés nebuvo atlygintos meile – jis gerokai prigadino man kraujo. Tačiau aš, sekdamas naujausiomis frenologijomis, aptikau jo kaukoléje mažytį kremblį, net pats Paryžiaus Medičių fakultetas pripažino jį svogünéliu, skatinančiu plaukų augimą ir karo šokius. Štai todél ir sumaniau išmokyti jį šokti ir deramai šokinéti per lankus. Gérékités, įvertinsite jau paskui! Prieš atsisveikindamas, o malonieji ponai, noréčiau pakviesi jus į dieninį ryt-dienos vakaro spektaklį, bet jeigu lietingas oras grasintų praplūpti vandeniu, vaidinimas įvyktų ne ryt vakare, o būtų perkeltas į porytdieną, vienuoliktą ryto popiet.

Čia Direktorius antrasyk nusilenkė iki žemës, o tada kreipėsi į Pinokį:

– Nagi, Pinoki! Ruoškités pradéti savo pasiodymą ir pasveikinkit garbiausią publiką: kavalierius, damas ir vaikus!

Pinokis tuoju klusnai sulenkė dvi priekines kojas ir klūpojo tol, kol Direktorius, čiaukšteliéjės botagu, suriko:

– Žingine!

Asilėlis strykteléjo ant kojų ir pasileido po areną žingine.

Netrukus Direktorius sukomandavo:

– Risčia! – ir Pinokis, vykdydamas paliepimą, pasileido risčia.

– Šuoliais! – ir Pinokis šuoliavo.

– Greičiau! – ir Pinokis šoko lékti kaip grynakraujis žirgas, o Direktorius iškélé ranką į orą ir pykšteliéjo iš pistoleto.

Sulig tuo šūviu asilėlis apsimetė esąs sužeistas ir krito ant žemės, tarsi iš tiesų mirtimi galuotusi.

Nuaidėjus šūksniams ir plojimams iki pat padebesių, asilėlis atsistojo ir, suprantama, pakėlęs galvą, nužvelgė publiką... Ir išvydo saléje dailią sinjorą, kuriai ant kaklo kabojo aukso grandinėlė su medalionu. Ant medaliono buvo išpieštas medinukas.

„Tai mano atvaizdas!.. Ta sinjora – Féja“, – toptelėjo Pinokui ir nelaukto džiaugsmo apimtas jis pamégino riktelėti:

– O mieloji Féja! O mieloji Féja!

Bet vietoj šių žodžių iš gerklės ištrūko toks skambus pratisas bliovimas, kad visi žiūrovai, žinoma, ir visi teatre buvę vaikai išleipo nuo juoko.

Tada Direktorius botkočiu uždrožė jam per nosį, leisdamas suprasti, kad nedera bliūvauti priešais publiką.

Vargšas asiliukas tik iškišo liežuvį ir kokias penkias minutes laižęsi nosį, gal manė taip sušvelninsiąs skausmą.

Bet kaip didžiai jis nusivylė, kai pasisukės antrą sykį Féjos nebeišvydo – ji buvo dingusi!..

Pamanė nebeištversiąs: akys pritvinko ašarų ir jis pravirko. Tačiau niekas to nepastebėjo, juolab Direktorius, kuris tik čiaukšėjo botagu ir šūkaliojo:

– Judinkis, Pinoki! Dabar tiems sinjoram parodysite, kaip gracingai šokinėjate per lankus.

Pinokis pamégino du ar tris sykius, tačiau tik prilékdavo prie lanko ir, užuot šokęs per jį, patogiai pralįsdavo pro apačią. Galu

gale ryžosi ir stryktelėjo, bet užpakalinės kojos nesékmingai kliudė lanką, ir jis žnektelėjo ant žemės kaip maišas.

Atsikélé apšlubės ir vos įstengė grįžti į tvartelį.

– Rodykit Pinokį! Kur asiliukas? Norim asiliuko! – plyšojo salėje vaikai, vos atsipeikėjė po tokio nelaimingo atsitikimo.

Tačiau tą vakarą asiliukas nebepasirodė.

Rytą jį apžiūrėjo veterinaras, tai yra gyvuliu daktaras, ir pareiškė, jog tas liksiąs raišas visą gyvenimą.

Tuomet Direktorius pasakė prižiūrėtojui:

– Kas man naudos iš šlubo asilo? Tik és dykai. Vesk jį į aikštę ir parduok.

Ten kaipmat atsirado pirkėjas, kuris užklausė arklininko:

– Kiek nori už tą šlubį?

– Dvidešimt lirų.

– Še tau dvidešimt soldų. Nemanyk, kad jis man reikalingas – perku tik dėl odos. Matau, tvirta, todėl iš jos išeis būgnas miestelio orkestrui.

Palieku spręsti jums, vaikai, kaip smagiai pasijuto bėdžius Pinokis, išgirdęs, koks jo laukia likimas – oda būgnui!

Taigi pirkėjas sumokėjo dvidešimt soldų, nusivedė asiliuką ant skardžio prie jūros ir pririšęs akmenį prie kojos virve, kurios galą laikė rankoje, stumtelėjo jį į vandenį.

Pinokis su ta sunkenybe tuoju nugrimzdo, o pirkėjas nepaleisdamas virvės iš nagų sédėjo ant skardžio ir kantriai laukė, kol asiliukas priburbuliuos, kad paskui galėtų nudirti jam oda.

XXXIV

*Istumta į jūrą Pinokij apgraužia žuvys ir jis vėl atvirsta
i medinuką, tačiau beplaukiantį i krantą
ji praryja siaubūnas Ryklys.*

Praėjus beveik pusvalandžiui, kaip asiliukas mirko vandenye,
pirkėjas nusprendė:

– Jau mano asilas galutinai priburbuliavės. Metas išgriebti ir
oda aptraukti būgną.

Ir jis émė tempti virvę, kuria buvo pririšęs skandinamajį:
traukia traukia, kelia kelia, kol iš vandens kyšteli... spékite kas?
Visai ne priburbuliavės asiliukas, o gyvas medinukas, besiran-
gantis kaip ungyrys.

Išvydės tą medinę lélé vargšas žmogus pamanė sapnuojas ir
débsojo suglumės, išsižiojės, akis išsproginės.

Kiek atsikvošėjės suverkšleno:

- O kurgi asiliukas, kurį nustūmiau į vandenį?
- Tas asiliukas – tai aš! – juokėsi medinukas.
- Tu?
- Aš.
- Ak tu, šelmi. Manai, apdumsi man akis?
- Apdumsiu akis? Nė nemanau, mano šeimininke, kalbu kuo rimčiausiai.
  - Bet kaipgi taip? Ką tik buvai asiliukas, o pamirkęs vandenį pavirtai medinuku?..
  - Toks jau tas jūros vanduo. Vis ką nors iškrečia.
  - Na, palauk, medinuk, oi palauk!... Nemanyk, kad mane už nosies vedžiosi. Žiūrėk, kad man netrūktų kantrybė!
  - Gerai, šeimininke, norite išgirsti tikrają istoriją? Atriškit man koją ir viską išklosiu.

Pirkėjas nekantravo išgirsti visą istoriją ir tuo pat atrišo virvę, o Pinokis, pasijutęs kaip paukšteliš laisvėje, émė porinti:

– Taigi klausykitės. Buvau aš medinė lélė, tokia kaip dabar, būčiau gal jau tapęs ir berniuku, tik per tą nenorą mokytis ir blogų draugų patarimus pabégau iš namų... ir vieną gražią die-ną atsibudės pamačiau, kad pavirtau asilu su ilgiausiom ausim... ir su ilgiausia uodega!.. Kokia man buvo gėda!.. Nelinkéčiau, mielas šeimininke, kad Apvaizda jums tokią gédą atsiustų! Asilų turguje mane nupirkо cirko Direktorius, kuris užsikepė iš manęs padaryti garsų šokėją ir žymų šuolininką per lankus, bet

vieną vakarą, pasiodymo metu, nepatogiai nukritau arenoje ir apšlubau abiem kojom. Tada Direktorius, neišmanydamas kur kišti raišą asilą, įsakė mane parduoti, o jūs nupirkote!

– Deja, taip! Ir sumokėjau dvidešimt soldų! Kas man juos grąžins?

– O kam jūs mane nusipirkot?! Būgnui! Būgnui!...

– Deja, taip! Iš kur dabar trauksiu kitą odą?...

– Nesikrimskit, šeimininke. Asilų šiame pasauly netrūksta!

– Šelmi tu neraliuotas, ar tuo ir baigiasi tavo istorija?

– Ne, – atsakė medinukas, – dar pora žodelių. Nusipirkęs atsitempėt į šią vietą pribaigtį, bet paskui, apimtas žmogiško gailesčio, malonėjote parišti man akmenį ir įmesti į jūrą. Tas kilnus poelgis daro jums garbę ir už tai būsiu jums amžinai dėkingas. Beje, mielas šeimininke, dar reikia jums žinoti ir apie Féją...

– Kokią dar Féją?

– Tai mano mama, panaši į visas geras mamas, kurios be galomyli savo vaikus ir niekada jų neapleidžia, ir meilingai pagelbsti jiems visose bėdose, net jei tie vaikai dėl savo išdaigų ir blogo elgesio nusipelno būti palikti likimo valiai. Taigi geroji Féja, vos išvydusi, kad skėstu, tučtuojau pasiuntė neužmatomą guotą žuvų, kurios, manydamos, jog iš tikrujų priburbuliavau, pradėjo mane graužti! O kokiaiš kąsniai! Niekada nebūčiau patikėjės, kad žuvys net už vaikus godesnés. Vienos nuvalgė ausis, kitos – snukutį, trečios – kaklą su visais karčiais, dar kitos – odą

nuo kojų ir kailį nuo nugaros... O viena pasitaikė tokia miela, kad nepasididžiavo nuėsti uodegos.

– Prisiekiu, – pasibaisėjo pirkėjas, – nuo šiandien žuvies nė į burną neimsiu. Subloguočiau menkėje ar jūros ešeryje radęs asilo uodegą!

– Aš irgi, – pritarė kikendamas medinukas. – O beje, dar turėtumėt žinoti, kad žuvys, sudorojusios visą tą asilo apvalkalą, dengusį mane nuo galvos iki kojų, savaime suprantama, rado kaulą... tiksliau, medį, kadangi, kaip pats matote, esu išdrožtas iš kiečiausios medienos. Bet jau po pirmujų kąsnį tos rajūnės suprato, kad tai ne jų dantims, ir pasišlykštėjusios nevirškinamu maistu išsiplaukiojo kuri sau nė ačiū netarusios... Štai ir papasakoju, kodėl ištraukės virvę vietoj negyvo asiliuko radote gyvą medinuką.

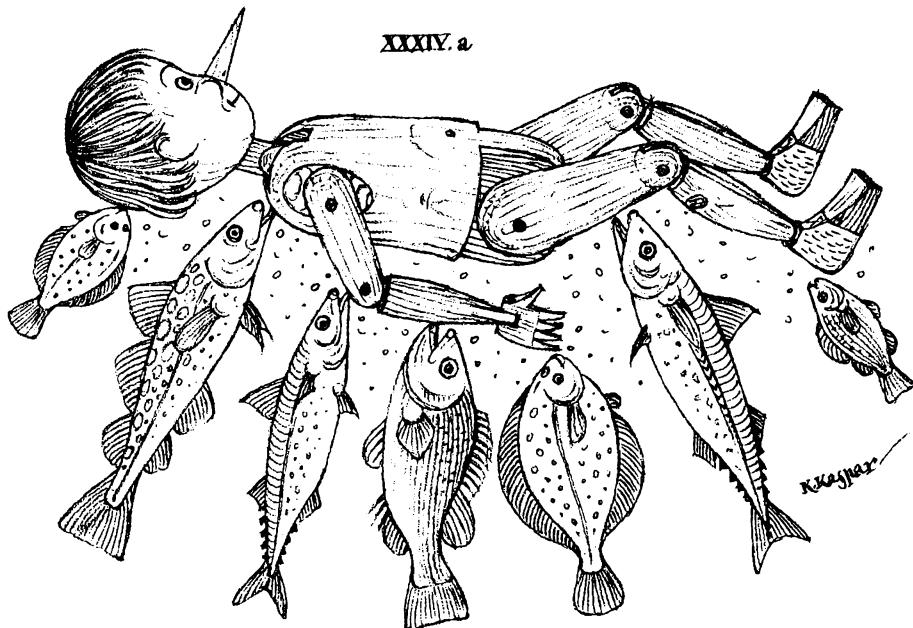
– Man nusispjaut iš tavo pasakas, – šaukė įtūžęs pirkėjas. – Aš išleidau dvidešimt soldų, tai dabar nors kelis skatikus susigrąžinsiu. Spėk, ką padarysiu? Keliausi vėl iš turgų ir būsi parduotas su žabais, kad iškurtum židini.

– Parduokit kad gudrus, aš nesupyksiu, – nesuglumo Pinokis.

Ir taip sakydamas pūkštéléjo iš vandenij. Linksmai grybšniuodamas tolo nuo kranto ir šaukė it musę kandusiam pirkėjui:

– Sudie, šeimininke, jeigu jums prisireiks odos būgnui, prisi-minkite mane.

Jis susijuokė ir yrësi toliau, kiek paplaukės atsigréžę ir atsi-sveikino dar syki:

– Sudie, šeimininke, jeigu jums prisireiks žabų židiniui prakurti, nepamirškite manęs!

Akies mirksniu jis nutolo taip, kad vos besimatė, tiesą sakant, jūros paviršiuje galėjai regėti tik juodą taškelytį, kartkarčiai iškišantį kojas iš vandens ir persiverčiantį per galvą – taip valiūkauja delfinas, kada esti puikiai nusiteikęs.

Pinokis plaukė nosies tiesumu, tik šit vidur jūros išvydo kysulį tarsi iš balto marmuro, o jo viršūnėje meiliai bliovė grakštį ožkytę ir ženklais kvietę plaukti jos linkui.

Nepaprastas štai koks dalykas: ožkelės kailis buvo ne baltas, ne juodas ir ne juodmargis kaip kitų ožkų, bet žydras, taip skaisčiai žydras, kad be galio priminė gražiosios Mergelės plaukus.

Galite įsivaizduoti, kaip suplakė Pinokio širdelė! Dvigubai greičiau jis grybšniaavo baltojo kyšulio linkui ir buvo jau pusiaukelėje, kai iš vandens iškilo ir émė artėti siaubinga jūrų pabaisos galva pražiotais nasrais kaip pragarme ir trimis eilémis ilčių, kuriuos įvarytų baimės net ir pieštos.

Ar žinote, kas buvo toji jūrų pabaisa?

Ogi ne kas kitas, kaip milžiniškas Ryklys, ne kartą mūsų jau minėtas ir dėl savo nepasotinamo édrumo bei pléšrumo pramintas „žuvų ir žvejų rykštė Atila“!

Pabandykit įsivaizduoti bėdulio Pinokio siaubą išvydus grubonį. Mégino jis išsilenkti, pakeisti kryptį, pabėgti, bet pražioti nasrai kaip strėlė zvimbė iš paskos.

– Pasiskubink, Pinoki, maldauju! – blyovė grakščioji ožkytė.

Pinokis iš visų jégų yrési rankomis, krūtine, kojomis ir pėdomis.

– Skubék, Pinoki, nes pabaisa tave pavys!..

Pinokis plaukė kiek tik turėjo kvapo.

– Saugokis, Pinoki!.. Pabaisa tave pačiups!.. Štai ji!.. Štai ji!.. Susimildamas paskubék arba pražūsi.

Taip sparčiai Pinokis dar nebuvo plaukės; dar greičiau, ir dar, dar – kaip kulka. Jau kabinsis už kyšulio, jau ožkytė, nusileidusi žemyn, tiesia priekines kojeles, kad padėtų išsikepurnėti iš vandens!..

Bet per vėlu! Pabaisa ji pasivijo. Įkvėpdama ji įsiurbė vargšą medinuką tarsi žalią kiaušinį ir taip godžiai gurktelėjo, kad Pinokis, krisdamas į Ryklio vidų, nemaloniai susitrenkė ir ketvirtį valandos gulėjo paslikas.

Kai atsipeikėjo nuo tokio sutrenkimo, negalėjo nė suvokti, kokiamė pasaulyje atsidūrė. Aplinkui plytėjo juoda tamsa, tokia balsi tamseybė, kad atrodė, jog Pinokis įkrito į rašalo pilną rašalinę. Jis įsiklausė, bet neišgirdo jokio garselio, tik kartkarčiais į veidą dvelkteldavo galingas vėjo gūsis. Iš pradžių medinukas nesusigaudė, iš kur tas vėjas, bet paskui suprato, kad iš baisenybės plaučią. Reikėtų žinoti, kad Ryklį kamavo įsisenėjusi astma, todėl kai šis alsuodavo, atrodydavo, jog šiaurys pučia.

Pinokis dar drąsino save, bet kai galutinai įsitikino esąs įkaintas jūrų pabaisos pilve, paplūdo ašaromis ir ēmė cypauti:

– Gelbėkit! Padėkit! O, vargas man! Nejaugi niekas manęs taip ir neišgelbės?

– Kas tave išgelbės, vargšty?.. – tamsoje sušvogždė balsas kaip išsiderinusi gitara.

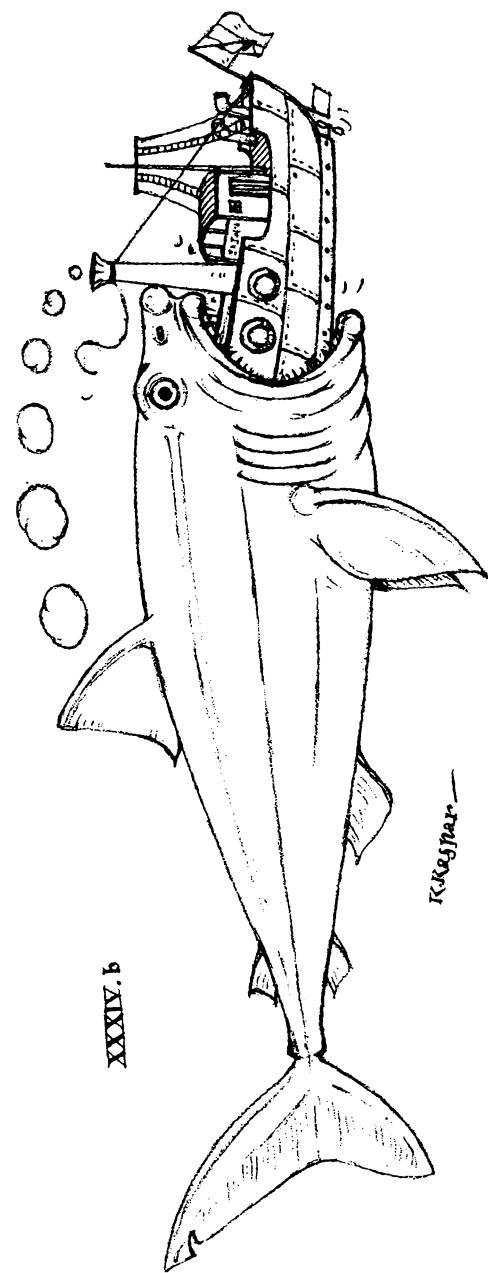
– Kas čia taip pasakė? – sumurmėjo Pinokis siaubo stingdomas.

– Tai aš! Vargšas Tunas, Ryklio prarytas drauge su tavimi. O kokia tu žuvis?

– Su žuvimis neturiu nieko bendro. Aš esu medinukas.

– Jeigu nesi žuvis, tai kodėl patekai į pabaisos nasrus?

– Aš nepatekau, jis mane prarijo! Tik ką dabar veiksim tamsoj?..

- Nusiraminsim ir lauksim, kol Ryklys mudu suvirškins!..
- Bet aš nenoriu, kad mane suvirškintų! – verkšleno Pinokis.
- Aš irgi nenoriu, – prisipažino Tunas, – bet iš viskų žiūriu filosofiškai, todėl guodžiuosi mintimi, kad jeigu jau gimei tunu, verčiau mirti vandenye nei aliejuje!..
- Nesąmonė! – riktelėjo Pinokis.
- Tokia mano nuomonė, – dėstė Tunas, – o nuomones, kaip moko žuvys politikės, reikia gerbt!
- Taip... bet aš noriu iš čia išsikapstyti... noriu pabėgti...
- Bék, jei tik sugebi!..
- Ar labai didelis mus prarijės Ryklys? – nenustygo medinukas.
- Įsivaizduok, kad ilgumo daugiau nei kilometras neskaitant uodegos.

Jiems taip tamsoje besišnekučiuojant, Pinokiui regėjos, kad toluoje blėsuoja kažin kokia švieselė.

- Kas galėtų būti ta tolima spingsulė? – svarstė Pinokis.
- Matyt, dar vienas nelaimėlis laukia, kaip ir mes, kada bus suvirškintas!..
- Eisiu pasižiūrėti. O gal sutiksiu kokią seną žuvį, kuri parodys kelią iš čia?
- Iš visos širdies linkiu tau sėkmės, mielas medinuk.
- Sudie, Tunai.
- Sudie, medinuk, geros kloties.
- Kur pasimatysim?..
- Kas žino?.. Geriau apie tai negalvoti!

XXXV

*Ryklio pilve Pinokis suranda... Ką gi jis suranda?
Perskaitykite šį skyrių ir sužinosite.*

Atsisveikinės su geruoju bičiuliū Tunu, Pinokis apgraibomis nuslitiniavo Ryklio pilvu ir žingsnelis po žingsnelio artėjo prie spinginčios švieselės.

Slinkdamas juto, kaip kojos klimpsta į riebų slidų skystį, o tas skystis trenkė kepta žuvimi kaip gavėnios vidury.

Kuo toliau, tuo labiau švieselė ryškėjo: pagaliau jis atėjo, o atėjės... ką gi išvydo atėjės? Spékit iš trijų kartų. Išvydo nedidelį staleli, ant jo degė žvakė, įkišta į žalio stiklo buteli, o prie stalo sėdėjo senučiukas, baltas kaip obelis ar kaip sniegas, ir valgė gyvas žuvytes, tokias gyvas, kad valgomos jos kartais išsprūsdavo tiesiai iš burnos.

Vargšą Pinokį nuo tokio vaizdo suémé nelaukta neregėta linksmybė, nedaug trūko ir būtų visai iš galvos išėjės. Norėjo kvatoti, norėjo verkti, springo žodžiais, tiek daug norėjo pasakyti, bet tik mykė ir kažką vapaliojo. Pagaliau išsiveržė džiaugsmo šūksnis; išskėtęs rankas jis puolė senučiukui ant kaklo ir prapliupo:

– O! Mielas téveliuk! Galų gale aš jus radau! Daugiau jau niekad nebepaliksiu jūsų, niekad niekad!

– Vadinasi, pojūčiai man nemeluoja, – trindamasis akis prabilo senukas. – Vadinasi, tu iš tikrujų mano brangusis Pinokis.

– Taip, taip, čia aš, aš! Jūs man jau atleidot, teisybė? Ak! Brangus téveli, koks jūs geras!... O aš koks... Ak, kad jūs žinotumėt, kiek negandų mane buvo užgriuvę ir kiek man visko nutiko! Tądien, kada jūs, mielas téveli, pardavės švarką, nupirkot mano mokslams elementorių, aš nulékiau pasižiūrėti lėlių vaidinimo, o lėlininkas norėjo įmesti mane į ugnį, kad iškepčiau jam aviną, paskui įteikė man penkis auksinius, kad nuneščiau jums, bet susitikau Lapiną su Katinu, jie nusivedė mane į „Raudonojo vėžio“ užeigą, ten rijo kaip besočiai, o naktį susitikau galvažudžius, jie mane vijosi, aš bėgti, jie vytis, bėgau bėgau, o jie vis iš paskos, bėgau, kol mane pakabino ant Senojo ažuolo šakos, gražioji žydraplaukė Mergelė atsiuntė karietaitę, o daktarai, mane apžiūrėjė, iškart nusprendė: „Jeigu nemirės, tai ženklas, kad tebegyvas“, tada man išsprūdo melagystė, o nosis pradėjo tąsti ir nebeišleido pro duris, o su Lapinu bei Katinu

patraukiau užkasti keturių auksinių, vieną išleidau užeigoje, o papūga émė juoktis, ir vietoj dviejų tūkstančių monetų radau šnipštą, o teiséjas, sužinojęs, kad buvau apvogtas, visų vagių džiaugsmui įsaké mane nedelsiant uždaryti į kaléjimą, iš kur keliaudamas išvydau puikias vynuoges ir įlindau į spastus, o vals-tietis visai pagrixtai užmové man šuns antkaklį, kad sergëčiau vištidę, bet patyręs mano dorumą paleido, o gyvaté su rūkstan-čia uodega plyšo juokais ir jai trūko krūtinéje gyslelė, šitaip aš grížau pas gražiąją Mergelę, tik ji buvo mirusi, o Balandis, ma-tydamas mane raudantį, pasaké: „Mačiau tavo tétį, bemeist-raujantį valtelę, plauks tavęs ieškoti“, aš jam tariau: „O, kad ir aš sparnus turéčiau“, o jis pasaké: „Nori keliauti pas tétį?“, aš atsakiau: „Dar klaus! Tik kas mane ten nuneš?“, o jis pasiūlé: „Aš nunešiu“, aš paklausiau: „Kaip?“, jis atsaké: „Ropškis ant kupros“, ir taip skridome visą naktį, o rytą būrys žvejų, spokso-jusių į jūrą, man pranešé: „Ten vargšas žmogelis valtyje, jis skęs-ta“, aš pažinaius jus iš tolo, nes širdis man taip pakuždėjo, todél rodžiau jums ženklus grížti...

– Aš irgi pažinaius tave, – dūsavo Džepetas, – ir mielai būčiau grížęs, tik neįstengiau. Jūra šélo ir suktos vilnys apvertė valtį. Tada baisūnas Ryklys, vos užmatęs mane vandenį, iškart pri-plauké, iškišo liežuvį, prisitrauké ir prarijo kaip koldūną.

– Kiek laiko esate čia įkalintas? – baiséjosi Pinokis.

– Bus jau kokie dveji metai. Dveji metai, mielas Pinoki, ku-rie man truko visą amžinybę!

– Bet kaip jūs išgyvenote? Ir iš kur ta žvakė? Kas davė degtukų jai uždegti?

– Viską tau papasakosiu. Žinok, ta audra, apvertusi mano valti, paskandino ir prekinį laivą. Visi jūreiviai išsigelbėjo, bet

laivas nugrimzdo, o mūsų pažįstamas Ryklys tądien buvo kaip reikiant išalkęs, nes po manęs neatsisakė ir laivo...

– Kaip? Prariojo visą iškart?.. – baisiai stebėjosi Pinokis.

– Vienu kąsniu, išspjovė tik didijį stiebą, nes tas šapas įstrigo jam tarp dantų. Mano laimei, laive būta mėsos konservų skardinių, sausainių, tiksliau, džiūvėsių, vyno, razinų, sūrio, kavos, cukraus, stearino žvakiu ir vaškiniu degtukų. Taip ir pragyvenau dvejus metus su tomis Dievo gėrybėmis, bet šiandien visi ištekliai jau išsekę, jokių atsargų nebéra, o ši žvakė – paskutinė...

– Ir kas bus toliau?

– Toliau, mano mielas, sédésim abudu patamsy.

– Tuomet, téveli, – ryžosi Pinokis, – negaiškim laiko. Reikia tučtuoju pabėgti...

– Pabėgti?.. Kokiu būdu?

– Išlisti iš Ryklio nasrų ir pulti į jūrą.

– Neblogai sumanya, tik aš, mielas Pinoki, nemoku plaukti.

– Na, ir kas?.. Jūs atsisésit man ant pečių, aš esu geras plaukikas, nuplukdysiu jus gyvą ir sveiką į krantą.

– Vaikeli, tu svaičioji! – Džepetas papurté galvą ir liūdnai šyptelėjo. – Kur tai matyta, kad metro ūgio medinukas turėtų tiek jégų, kad išplukdytų mane ant savo pečių?

– Jūs dar nežinot! Bet jeigu jau likimo knygose užrašyta, jog turime mirti, būsime didžiai paguosti, kad mirštame apsikabinę.

Pinokis nieko daugiau nebesakė, tik paémė žvakę pašviesti ir taré téčiui:

– Sekit paskui mane ir nesibijokit.

Nuėjo gerą galą kelio, perėjo visą Ryklio pilvą, visą kūną. Ten, kur prasideda platieji siaubūno nasrai, nusprendė stabtėti, kad apsižvalgytų ir nutaikytų tinkamą momentą pasprukti.

Dabar reikėtų pasakyti, kad Ryklys, jau labai senas ir dusulio bei širdies ritmo sutrikimų kamuojamas, buvo priverstas miegoti prasižiojęs, todėl Pinokis, besižvalgydamas pro pražiotų narų skyle, išvydo žvaigždėto dangaus lopinėli ir skaisčiai tvieskiančią méniesieną.

– Dabar tinkamiausias metas, – sukuždėjo Pinokis, atsisukęs į téti. – Ryklys miega kaip užmuštas, jūra rami, šviesu kaip dieną. Sekit paskui mane, téveli, ir netrukus būsim išsigelbėjė.

Kaip tarė, taip padarė. Išlindo iš jūrų pabaisos ryklės ir atsidūrė milžiniškuose nasruose. Ant pirštų galų jie dūlino liežuviu, tokiu plačiu plačiausiu – kaip sodo aléja. Jau šoks į vandenį, bet kaip tyčia Ryklys nusičiaudėjo ir taip susipurtė, kad Pinokis su Džepetu tik čiūžtelėjo ir buvo nublokšti atgal į pabaisos pilvo gilumas.

Nuo baisaus kritimo žvakė užgeso ir tévas su sūnumi atsidūrė patamsyje.

– Ir ką?.. – Pinokis déjosi nesutrikęs.

– Nieko, mano vaike, dabar tai jau prapuolėm.

– Kodėl prapuolėm? Duokite ranką, téveli, ir žiūrėkit, nepaslyskit!..

– Kur mane vedи?

– Turime pabandyti dar sykį. Eikite su manim ir nebijokite.

Taip tarės, Pinokis paėmė tėtį už rankos. Stypčiodami ant pirštų galų abu išsikapstė iš pabaisos ryklės, perėjo visą liežuvį ir perkopė tris eiles ilčiu. Prieš didijį šuolių į jūrą medinukas patarė téčiui:

– Lipkit man ant nugaros ir stipriai stipriai apsikabinkit. Aš viskuo pasirūpinsiu.

Kai tik Džepetas patogiai įsitaisė sūnui ant nugaros, Pinokis, tikras, kad viskas eis kaip iš pypkės, pūkštelėjo į vandenį ir ėmė plaukti. Jūra buvo lygi kaip stiklas, ménulis plieskė visu ryškumu, o Rykllys miegojo taip giliai, kad nė patrankų salvės nebūtų jo prižadinusios.

XXXVI

*Galų gale Pinokis nustoja buvęs medinuku ir
tam pa bermiu.*

Smagiai grybšniuodamas į krantą, Pinokis pajuto, kad jam ant nugaros sėdiš tėtis, iki pusės mirkstas vandenys, virpa kaip epusės lapas, dreba it drugio krečiamas.

Drebėjo nuo šalčio ar iš baimės? Kas žino... Tikriausiai dėl abiejų priežasčių. Bet Pinokis, manydamas, jog iš baimės, guodė jį sakydamas:

– Drąsiau, tėtuk! Jau greitai priplauksime krantą ir būsim išsigelbėjė.

– Kurgi tas nelemtas krantas? – vis labiau nerimavo senučiukas ir dairėsi prisimerkės, kaip kad prišimerkia siuvėjai ver-

dami adatą. – Jau kiek žvalgausi į visas puses, bet regiu vien dangų ir marias.

– O aš jau matau krantą, – pasigyrė medinukas. – Žinokit, mano akys kaip katino: naktį regi aiškiau nei dieną.

Vargšas Pinokis tik déjosi esąs geros nuotaikos, o iš tiesų... Iš tiesų ir jis pradėjo būgštauti: jégos seko, alsuoti darësi vis sunkiau ir sunkiau... Kažin ar beištvers, o kranto – né ženklo.

Plaukė, kol pritrūko kvapo, paskui pasuko galvą į Džepetą ir pralemeno:

– Tétukai... gelbékit... aš mirštu!..

Tévas ir sūnus jau émė grimzti, bet išgirdo balsą – kaip išsiderinusią gitarą:

– Kas čia miršta?

– Tai aš ir mano mylimas tétis!

– Pažystu ši balsą! Tu Pinokis!..

– Tikrai taip, o kas tu?

– Aš Tunas, tavo nelaisvės Ryklio pilve bičiulis.

– Bet kaipgi pabégai?

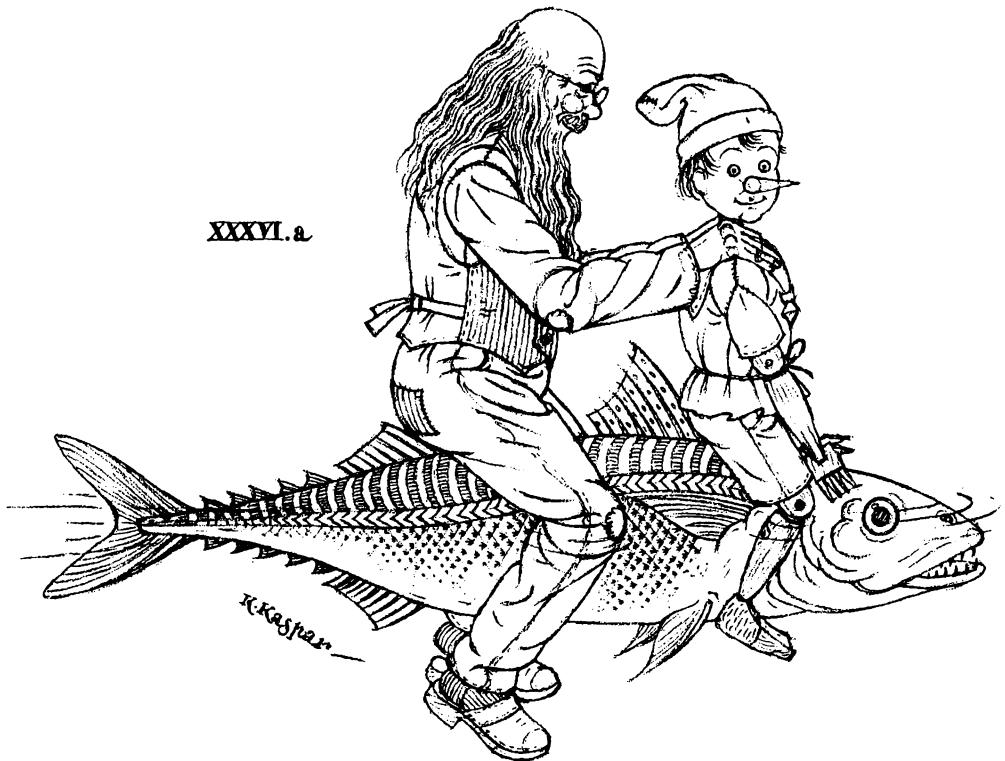
– Pasekiau tavo pavyzdžiu. Tu parodei man kelią, tai ir pabégau.

– Kaip tu laiku, mielas Tunai! Tavo mažylių tuniukų vardu meldžiu: padék mums, nes prigersim.

– Mielai padësiu, iš visos širdies. Kabinkitės abudu man už uodegos ir per kelias minutes aš išplukdysiu jus į krantą.

Džepetas ir Pinokis, kaip tikriausiai ir pagalvojote, siūlymo

XXXVI.a

negaléjo atmesti, tik, užuot įsikabinę uodegos, nusprendė, kad bus patogiau, jei užsiropš Tunui ant kupros.

- Ar mes ne per sunkūs? – paklausė Pinokis.
- Sunkūs? Nė trupučio, atrodo, jog nešu du kiaukutėlius, – atšovė Tunas, stambus ir raumeningas kaip dveigys jautukas.
- Į krantą pirmasis iššoko Pinokis ir pagelbėjo išlipti téciui, o paskui atsisuko į Tuną ir virpančiu balsu tarė:

– Mielas bičiuli, tu išgelbėjai mano tėtį! Stinga žodžiu, kad galėčiau deramai padékoti! Tai leisk bent pabučiuoti amžino dėkingumo vardan!..

Tunas iš vandens iškišo žiaunas, o Pinokis atsiklaupė ir nepaprastai mielai jį pabučiavo.

Nuo šio nelaukto ir graudaus švelnumo Tunas, dar nepatyrės tokio meilumo, baisiausiai susijaudino; gėdydamasis viešai rodyti ašaras, niurktelėjo po vandeniu ir dingo.

Jau įdienojo.

Džepetas vos laikėsi ant kojų, tad Pinokis ištiesė jam ranką ir tarė:

– Kabinkitės man už parankės, mielas tėtuk, ir judėkime. Pėdinsim pamažu kaip skruzdėlytės, o kai pailsim, sustosim atsipūsti.

– O kurgi mes eisim? – paklausė Džepetas.

– Pasiieškosim trobelės ar lūšnos, kur mus sušelptų duonos kąsniu ir šiaudų kuokštu guoliui.

Nenuėjo né šimto žingsnių, kaip išvydo pakelėje bemurk-sančias dvi pasibjaurėtinės būtybes, kaulijančias išmaldos.

Ten būta Katino ir Lapino, bet kaip neatpažistamai jie pasikeitė. Tik pamanykit, Katinas, kad apsimetinėjo neregiu, apako iš tikrujų, o Lapinas buvo nusenęs, apšašęs ir nuplikęs, nebeturėjo net uodegos. Va kaip! Klasingasis sukčius, įpuolęs į baisų vargą, vieną gražią dieną buvo priverstas net ir savo pukiajų uodegą parduoti keliaujančiam pirkliui, kuris iš jos pasidirbo tauškutį musėms pliekti.

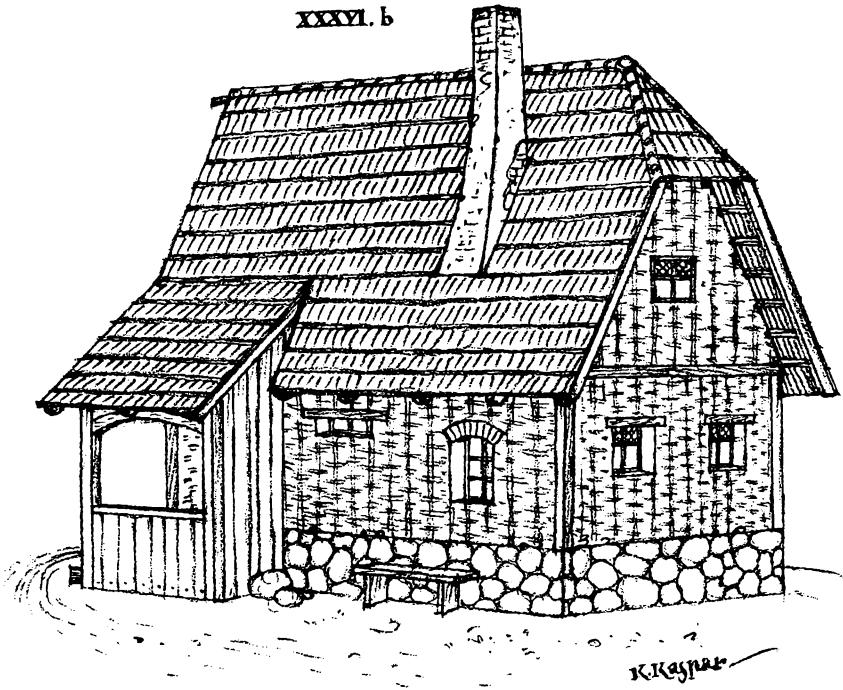
- O Pinoki, – suviauksėjo Lapinas, – pagailék vargšų ligonių.
- Ligonių! – atkartojo Katinas.
- Sudie, veidmainiai! – atrėžé medinukas. – Kartą apvynio-jot mane aplink pirštą, bet daugiau jums nebeišdegs.
- Patikék, Pinoki, šiandien mes tikri vargšai nelaiméliai!
- Nelaiméliai! – kartojo Katinas.
- Jei esate vargšai, šito ir nusipelnét. Prisiminkite patarlę:
„Su melu nueisi, tik atgal negriši“. Sudie, sukčiai!
- Pasigailéki!..
- ...gailéki!..
- Sudie, klastūnai! Prisiminkite patarlę: „Kas vogs, ne-pralobs“.
- Nepalik mūsų!..
- ...ūsų! – atkartojo Katinas.
- Sudie, apgavikai! Prisiminkite patarlę: „Nekask duobés kitam, pats įkrisi“.

Pinokis su Džepetu pamažél traukė toliau, o dar po šimto žingsnių išvydo vidur laukų dailią šiaudinę pirkaitę čerpių ir plytų stogu.

– Si pirkaitė turėtų būti gyvenama, – taré Pinokis. – Eime pasibelsim.

Jie nuéjo ir pasibeldé.

- Kas ten? – pasigirdo balselis viduje.
- Čia klajūnai tévas ir sūnus, neturim nei duonos, nei pa-stogés, – atsaké medinukas.

– Pasukite raktą ir durys pačios atsidarys.

Pinokis pasuko raktą ir durys atsivérė. Suėjė vidun, jie žvilgt
šen, žvilgt ten, bet nieko nematyti.

– Kas pirkaitėje gyvena? – nustebės klausė Pinokis.

– Pažvelkit aukštyn.

Tėvas ir sūnus užvertė galvas į lubas. Ant sijos tupėjo Kal-
bantis Svirplys.

– O, tai tu, mano mielas Svirpleli, – labai mandagiai pasi-
sveikino Pinokis.

– Dabar jau „tavo mielas svirplelis“, ar ne? O gal primiršai, kaip varei mane iš namų ir sviedei plaktuką?..

– Neprimiršau, Svirpleli! Varyk ir tu mane... sviesk ir tu plaktuką, tik vargšo téčio pasigailék...

– Pasigailésiu ne tik téčio, bet ir sūnaus; tik noréjau priminti, kokią nepagarbą iš tavęs patyriau, kad įsidémétum, jog šiame pasaulyje, kada tik įmanoma, reikia su visais elgtis pagarbiai, jei nori, kad ir kiti tuo pačiu atsimokėtų sunkiomis dienomis.

– Tu teisus, Svirpleli, šimtākart teisus, aš šią pamoką įsidėjau į galvą. Bet kaip įsigijai tokią dailią pirkaitę?

– Ją man vakar padovanojo viena grakšti ožkytė, kurios kai-lis buvo nuostabios žydros spalvos.

– O kur pati ožkelė? – baisiausiai susidomėjo Pinokis.

– Nežinau.

– O kada pargriš?..

– Niekada. Vakar išvyko siaubingai prislégta ir bliaudama, tarsi sakytų: „Vargšas Pinokis... jau aš jo nebepamatysiu... Ryk-lys jį jau bus suvirškinęs!..“

– Taip ir pasaké?.. Vadinas, tai ji!.. Tai ji!.. Mano brangioji Féja!.. – émė kükčioti Pinokis.

Gerai išsiverkės, nusišluostė akis ir pataisės patogų šiau-dų guoli paguldė senajį Džepetą. Paskui paklausė Kalbančio Svirplio:

– Sakyk, Svirpleli, kur galēčiau gauti stiklinaitę pieno savo téčiui?

– Už trijų laukų nuo čia įsikūrės toks daržininkas Džandžas, jis laiko karves. Eik ten ir gausi pieno.

Pinokis išskubėjo pas daržininką Džandžą, bet tas paklausė:

– Kiek pieno tau reikia?

– Pilnos stiklinaitės.

– Stiklinaitė kainuoja soldą. Duok šen soldą.

– Neturiu nė grašio, – prisipažino susikrimtęs Pinokis.

– Tai blogai, medinuk! – tarė valstietis. – Jei neturi nė grašio, tai aš neturiu nė lašo.

– Ką padarysi! – Pinokis jau buvo bedūlinas sau.

– Palükėk, – sustabdė jį daržininkas. – Galim ir susitarti. Gal norėtum pasukti ratą?

– Kokį ratą?

– Tokį medinį prietaisą, kuris semia vandenį daržams laistytį.

– Pabandysiu...

– Susitarkim taip: prisuki šimtą kibirų vandens ir kaip užmokesči gauni stiklinę pieno.

– Sutarta.

Džandžas nusivedė medinuką į daržą ir parodė, kaip sukti ratą. Pinokis tučtuojau kibo į darbą, bet kol prisuko šimtą kibirų, nuo galvos iki kojų paplūdo prakaitu. Tokios sunkenybės dar nebuvo patyrės. Ir kaip prailgo!

– Iki tol prie rato plükési mano asiliukas, – pasakojo daržininkas, – bet dabar vargšas gyvulėlis jau galudienis.

– Gal leistumėt jį pamatyti? – paprašė Pinokis.

– Ogi prašom.

Tik ižengės į tvartelį, Pinokis pamatė drybsantį ant šiaudų asilėlį, nusibaigusį iš alkio ir nuo nepabaigiamų darbų. Idėmiai įsižiūrėjės, medinukas sumurmėjo suglumės:

– Juk aš pažistu šį asilėlį! Jis man matytas!

Ir prisilenkės paklausė asilų kalba:

– Kuo tu vardu?

Išgirdės, kad yra klausiamas, asiliukas atmerkė padėrusias akis ir sušvogždė ta pačia kalba:

– Aš... aš... e...su... Džiūs...na...

Užsimerkė ir išleido paskutinį kvapą.

– Ak! Vargšas Džiūsna! – sušnibždėjo Pinokis ir kuokšteliu šiaudų nusibraukė skruostu varvančią ašarą.

– Tu šitaip kremtiesi dėl asilo, kuris tau nė skatiko neatsiėjo? – stebėjosi daržininkas. – Kaip tada reikėtų sielotis man, už jį suplojusiam nemenką sumą?

– Jis buvo... mano bičiulis!

– Tavo bičiulis?

– Mano bendramokslis!..

– Kaip tai? – Džandžas sugriaudėjo juoku. – Kaip tai?! Turėjai bendramokslių asilų?.. Neblogus mokslus éjai!..

Įskaudintas tokią šneką, medinukas patylėjo, tik pasiémé dar šiltą pieną ir grįžo į pirkaitę.

Nuo tos dienos daugiau nei penkis mėnesius kasryt jis kėlė su pirmaisiais gaidžiais ir traukė sukti rato, šitaip užsidirbdavo

XXXVI. c

stiklinaitę pieno, kuris ligotam tévui buvo tik į sveikatą. Bet tuo Pinokis nepasitenkino: laikui bégant jis išmoko iš nendrių pinti krepšius ir pintines, o už juos gautus pinigus labai išmaniai leido kasdieniams reikalams. Be daugelio kitų dalykų, pats sumeistravo patogų vežimėli tēciui vežioti, kad šis pakvėpuotų grynu oru.

Kai ateidavo vakaras, mokési skaityti ir rašyti. Gretimame miestelyje labai pigiai nusipirko storiausią be viršelių, titulinio puslapio ir turinio tomą, kuris ir atstojo jam skaitinius. Rašyti vietoj plunksnos naudojo nusmailintą šiaudą, o rašaline ir rašalu jam tarnavo buteliukas su gervuogių ir vyšnių sunka.

Kadangi buvo kupinas gerų norų lavintis, dirbtis ir verstis pats, tai ne tik ištengė kone pasiturimai prižiūrėti savo karštantių tévą, bet netgi sugebėjo atsidėti keturiasdešimt soldų naujiems drabuželiams išsigyti.

Vieną rytą jis tarė tévui:

– Einu į turgų pirkis švarkelio, kepuraitės ir batukų. Kai grįsiu, – Pinokis prajuko, – būsiu taip išsipustęs, kad spėliosit, koks čia dabar ponaitis užsuko.

Ir, išejęs iš namų, linksmas ir laimingas pasileido tekinom. Tik staiga girdi, kad šaukia jį kas vardu. Atsisukęs išvydo dailią sraigę, šliaužiančią iš gyvatvorės.

– Ar prisimeni mane? – užkalbino Sraigė.

– Lyg prisimenu, lyg ne...

– Nebeatmeni Sraigės, tarnavusios pas žydraplaukę Féją kam-

barine? Nebeatmeni, kaip lipau tau pašviesti, įstrigusiam viena koja duryse?

– Prisimenu kuo puikiausiai, – sušuko Pinokis. – Sakyk tik greičiau, gražioji Sraigyte, kur pradingo mano geroji Féja? Ką beveikia? Ar atleido man? Ar dar prisimena mane? Ar tebemyl? Ar labai toli ji nuo čia? Ar galėčiau aplankytí?

Į visus šiuos vienu atsikvėpimu išpyškintus klausimus Sraigė atsakė labai pamažu, taip kankinamai létai, kaip tik ji viena ir temokéjo...

– Mielas Pinoki! Vargšė Féja guli ligoninéje!..

– Ligoninéje?..

– Deja, taip. Užgriuvus nepabaigiamoms bédoms, ji sunkiai sunegalavo, o dabar nė duonos neturi už ką nusipirkti.

– Nejaugi?.. Ak, kaip tu mane nuliūdinai! Vai vai, vargšė, vargšė, vargšė Féja! Turėčiau milijoną, tuož pat nuneščiau... Dabar turiu tik keturiasdešimt soldų... Štai, paimk, kaip tik éjau pirkis naujų drabuželių. Paimk juos, Sraige, ir skubék pas mano gerają Féją.

– O kaipgi drabuželiai?

– Kas tie drabuželiai! Parduočiau net ir šituos skarmalus, kad tik jai pagelbėčiau! Pasiskubink, Sraige, po dviejų dienų vél pasirodyk, dar tau duosiu pinigų. Iki šiol plušéjau dėl téčio, nuo šiandien dirbsiu penkias valandas ilgiau, kad išlaikyčiau ir gerają mamytę. Sudie, Sraige, lauksiu tavęs po kelių dienų.

Sraigė, kaip jai visai nebūdinga, nuvinguriavo tarsi driežas per didžiasias rugpjūčio kaitras.

Pinokiui sugrįžus namo, tėtis paklausė:

– O kurgi nauji drabuželiai?

– Negalėjau rasti tinkamų. Nieko!... Kitąsyk nusipirksiu.

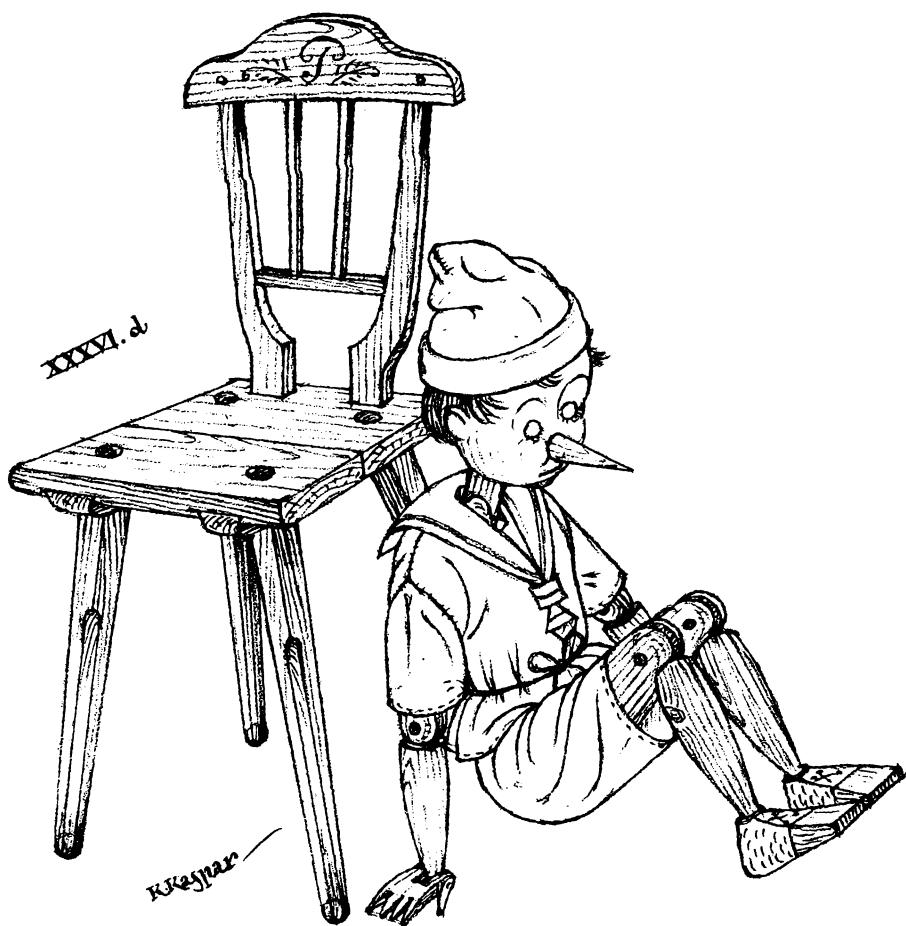
Tą vakarą Pinokis išsėdėjo ne iki dešimtos, o iki pat vidurnakčio ir nupynė ne aštuonias, o šešiolika pintinių.

Paskui atsigulė ir užmigo. O sapne pasirodė Féja, laiminga ir besišypsanti, pabučiavo jį ir štai ką pasakė: „Šaunuolis, Pinoki! Už tavo gerą širdį atleidžiu visas šunybes, kurias esi man iškrėtęs. Vaikai, besirūpinantys savo tėvais varguose ir ligose, visada nusipelno didžių pagyrų ir karštos meilės, nors ir nebūtų klus-numo įsikūnijimas ar gero elgesio pavyzdys. Nepamiršk to ateityje ir būsi laimingas“.

Čia sapnas nutrūko, o pabudęs Pinokis baisiai stebėjosi.

Paméginkit dabar įsivaizduoti jo nuostabą, kai pabudęs pamatė, kad jis jau nebe medinukas, kad jis dabar berniukas, kaip ir visi. Apsidairė aplinkui ir išvydo nebe šiaudų sienas, o jaukų kambarėlį su baldais, įrengtą labai paprastai, bet skoningai. Pašokės iš lovos, rado paruoštus naujutėlaičius drabužius, kepuraitę ir porą odinių pusbačių, ir viskas jam tiko kaip nulieta.

Apsirengė ir, žinoma, susikišo rankas į kišenes, o ten rado nedidelę drambllio kaulo piniginę, ant kurios buvo parašyta: „Žydraplaukė Féja grąžina mielajam Pinokiui keturiąsdešimt sol-

dū ir nuoširdžiai dėkoja už jo gerą širdį“. Atsegė piniginę, o ten vietoj keturiaskesimties variokų spindėjo keturiaskesimt ką tik nukaltų auksinių.

Po to jis žengė prie veidrodžio ir nebepažino savęs. Išvydo nebe įprastą medinės lélės atvaizdą, bet guvų, protingą, išvaizdu žydraakį berniuką kaštoniniais plaukais, švytintį džiaugsmu kaip jurginą.

Apstulbintas visų tų vienas po kito užgriuvusių stebuklų, Pinokis nebesumojo, pabudo ar tebesapnuoja atmerktomis akimis.

– O kurgi tėtis? – ūmai surikęs jis puolė į gretimą kambarį ir rado ten senają Džepetą – sveiką, žvitrų ir smagų kaip kadaise. Jis vėl émësi raižytojo amato ir dabar kaip tik pjaustinéjo dailiausią rémą visokiu žiedu bei lapų girlandomis ir gyvūnų galvutémis.

– Atleiskit už smalsumą, téveli, bet kaipgi paaiškinti visas šias netiketas permainas? – paklausé Pinokis, puolęs Džepetui ant kaklo ir apibéręs jį bučiniais.

– Šios netikétos permainos mūsų namuose – tik tavo nuopelnas, – atsaké Džepetas.

– Mano nuopelnas?

– Kai blogi vaikai tampa dori, įgauna galios suteikti naują, malonesnį pavidalą ir savo namams bei šeimai.

– O kur prapuolė ankstesnis medinis Pinokis?

– Štai jis, – Džepetas mosteléjo į didžiulę atremtą į kédę medinę lélę, nusvarinta į vieną pusę galva, nukarusiomis ran-

komis, sukryžiuotomis ir sulenkтомis kojomis – visai neatrodė,
kad ji ištengtų nors kiek pastovėti.

Pasižiūrėjo Pinokis ir didžiai patenkintas nutarė:

– Koks buvau juokingas medinukas! Ir koks esu laimingas,
kad tapau padoriu berniuku!..

Turinys

I. Kaip ten buvo, kad meistras Vyšnia, dailidė, rado medžio gabalą,
kuris verkė ir juokési kaip vaikas / 5

II. Meistras Vyšnia dovanoja pliauską savo bičiuliui Džepetui, kuris ketina iš
jos išdrožti nepaprastą medinuką, mokésiantį šokti, fechtuotis ir vartytis per
galvą / 9

III. Namie Džepetas negaišuoja ir išdrožia lélé, kurią pakrikštija Pinokiu.
Pirmosios medinuko šelmystės / 14

IV. Pinokio ir Kalbančio Svirplio susitikimas, iš kurio matyi, kaip negeri vaikai
suirzta išmintingesniųjų pamokytį / 20

V. Alkanas Pinokis randa kiaušinį ir jau keps, tik kiaušinienė išplasnoja pro
langą / 24

VI. Pinokis užsnūsta susikėlęs kojas ant žarijų, o rytą atsibunda sudegusiomis
pédomis / 28

VII. Parėjės Džepetas atiduoda medinukui pusryčius, kuriuos vargšelis buvo parsinešęs sau / 31

VIII. Džepetas išdrožia Pinokiui naujas kojas ir parduoda švarką, kad nupirkštų elementorių / 36

IX. Pinokis parduoda elementorių, kad pamatytu lėliu teatriuko vaidinimą / 41

X. Lélės atpažista savo broliuką Pinokį ir triukšmingai ji pasveikina, tačiau pasirodo lėlininkas Ugnarijys ir Pinokiu iškyla pavoju gauti liūdną galą / 46

XI. Ugnarijys čiaudo ir atleidžia Pinokiu, kuris vėliau nuo mirties išgelbsti savo bičiulį Arlekiną / 51

XII. Lėlininkas Ugnarijys padovanoja Pinokiu penkias aukso monetas, kad šis nuneštų jas téciui Džepetui, bet medinukas neatsispiria Lapino ir Katino vilionéms / 56

XIII. „Raudonojo vėžio“ užeiga / 63

XIV. Nepaklausęs nuoširdžių Kalbančio Svirplio patarimų, Pinokis iš tikrųjų susiduria su galvažudžiais / 68

XV. Galvažudžiai persekioja Pinokį, o sučiupę pakaria ji ant Didžiojo ąžuolo šakos / 73

XVI. Medinuką išgelbsti gražioji Žydraplaukė: paguldo į lovą ir pakviečia tris daktarus, kad įsitikintų, gyvas jis ar miręs / 78

XVII. Pinokis suvalgo cukrų, bet nenori gerti vidurius laisvinančiujų vaistų: tačiau, išvydės jo atėjusius duobkasius, persigalvoja.
Po to sumeluoja ir už bausmę jam ištista nosis / 84

XVIII. Pinokis vėl susitinka Lapiną su Katinu ir leidžiasi su jais į
Stebuklų lauką sodinti monetų / 92

XIX. Iš Pinokio pavagia aukso monetas, o už bausmę ji keturiems
mėnesiams uždaro į kalėjimą / 99

XX. Išlaisvintas iš belangės Pinokis pasuka į Fėjos namus, bet susitinka
siaubingą gyvatę, o paskui įkliūva į spąstus / 104

XXI. Pinokį parsiveda valstietis ir liepia kaip šuniui saugoti vištide / 108

XXII. Pinokis suranda kaltininkus ir kaip atlygi už ištikimybę
gauna laisvę / 112

XXIII. Pinokis aprauda dailiosios žydraplaukės Mergelės mirtį, paskui
susitinka Balandį, kuris nuskraidina ji į pajūrį. Pinokis šoka į vandenį,
kad suskubtu tėčiu Džepetui į pagalbą / 117

XXIV. Pinokis nukeliauja į Darbščiujų bičių salą ir ten randa Féją / 124

XXV. Pinokis pasižada Féjai būti klusnus ir mokytis, kadangi jam pakyrėjės
medinuko gyvenimas. Jis nori tapti geru berniuku / 132

XXVI. Pinokis su bendramoksliais traukia prie jūros pasižiūrėti siaubūno
Ryklio / 137

XXVII. Didžiosios Pinokio ir šutvės peštynės: vienam mušeikai rimtai nuken-
téjus, Pinokį suima karabinieriai / 141

XXVIII. Pinokiui gresia pavojus būti iškeptam ant keptuvės kaip žuviai / 150

XXIX. Pinokis grįžta pas Féją, o šioji prižada, kad kitą dieną iš medinuko jis virs berniuku. Kava su pienu iškilmingiemis pusryčiams tam didžiam įvykiui pažymeti / 158

XXX. Užuot tapęs berniuku, Pinokis su draugužiu Džiūsna slapčiomis leidžiasi į Pramogų šalį / 167

XXXI. Po penkių dykinėjimo mėnesių Pinokis, savo didžiausiai nuostabai, pajunta dygstant porą asilo ausų ir pavirsta tikrų tikriausiu asilu su uodega ir taip toliau / 174

XXXII. Pinokiui išdygsta asilo ausys, o pavirtęs tikrų tikriausiu asilu jis ima bliauti / 182

XXXIII. Tapęs asilu Pinokis vedamas parduoti, o nuperka jį Cirko direktorius, kad išmokyti šokti ir šokinėti per lankus, tačiau vieną vakarą Pinokis apšlumba ir tuomet jį nusižiūri kitas pirkėjas, kad asilo oda aptrauktų būgną / 190

XXXIV. Ištumtą į jūrą Pinokį apgraužia žuvys ir jis vėl atvirsta į medinuką, tačiau beplaukiantį į krantą jį praryja siaubūnas Ryklys / 200

XXXV. Ryklio pilve Pinokis suranda... Ką gi jis suranda?
Perskaitykite šį skyrių ir sužinosite / 209

XXXVI. Galų gale Pinokis nustoja buvęs medinuku ir tampa berniuku / 216

Collodi, Carlo

Co-82 Pinokio nuotykiai : apysaka-pasaka / Carlo Collodi ; iš italų kalbos vertė Audrius Musteikis ; dailininkas Kęstutis Kasparavičius. – Vilnius : Tyto alba, 2002. – 230[6] p. : iliustr.

ISBN 9986-16-222-X

Pasauline vaikų literatūros klasika tapusi medinuko istorija į lietuvių kalbą pirmąkart išversta iš originalo. Iliustruota garsaus dailininko Kęstučio Kasparavičiaus, ši knyga turėtų džiuginti ne tik šiandieninius, bet ir vakarykštius vaikus.

UDK 850-93-3

CARLO COLLODI
PINOKIO NUOTYKIAI
Medinuko istorija
Apsaka-pasaka

Iš italų kalbos vertė *Audrius Musteikis*
Dailininkas *Kęstutis Kasparavičius*
Meninis redaktorius *Daumantas Každailis*

SL 1686. 2002 09 06. 4,73 apsk. l. l. Tiražas 3000 egz. Užsakymas.917
Išeido „Tyto alba“, J. Jasinskio 10, 2600 Vilnius
Spausdino AB „Vilspa“, Viršuliškių skg. 80, 2065 Vilnius

Knyga apie medinį žmogeliuką skaitoma ne tik Italijoje – ji išversta į visas pasaulio kalbas.

Išdykėlio Pinokio nuotykiai perkelti į baletą, teatro spektaklius, kino, televizijos filmus.

Italų rašytojas Karlas Kolodis (Carlo Collodi; tikr. pavardė Lorencini) apysaką-pasaką „Pinokio nuotykiai“ sukūrė 1883 m. Kūrinys tapo pasaulinio garso tekstu, vaikų literatūros klasika.

Lietuvoje „Pinokis“ skaitomas nuo 1926 metų, deja, šis kūrinys į lietuvių kalbą verstas iš tarpinių kalbų. Ši knyga – pirmasis autentiškas „Pinokio“ variantas, ji išversta iš italų kalbos. Iliustracijas šiai knygai sukūrė dailininkas Kęstutis Kasparavičius. Paradoksalu, kad gabaus dailininko sukurtas Pinokis, keliaujantis po pasaulį, iki šiol buvo neprieinamas Lietuvos vaikams.

Tai knyga, kuria turėtų džiaugtis ne tik šiandieniniai, bet ir vakarykščiai vaikai.

ISBN 9986-16-222-X

9 789986 162223

TYTO ALBA

www.tytoalba.lt